

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

- ACȚIUNI FERME PENTRU REALIZAREA PRODUCȚIEI NETE
- IMPERATIVE ALE REALIZĂRII PLANULUI ÎN CONSTRUCȚII
- REDUCEREA CONSUMURILOR DE MATERIALE
- FOLOSIREA PÎRGHIILOR ECONOMICE ȘI FINANCIARE

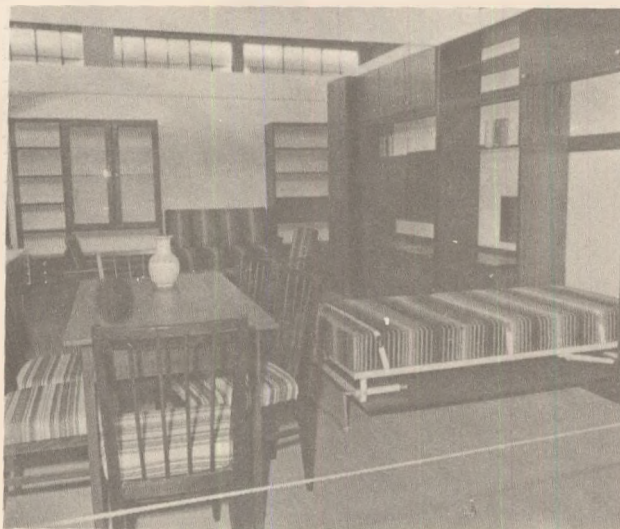

**Exigențe ale
realizării
planului de
export**

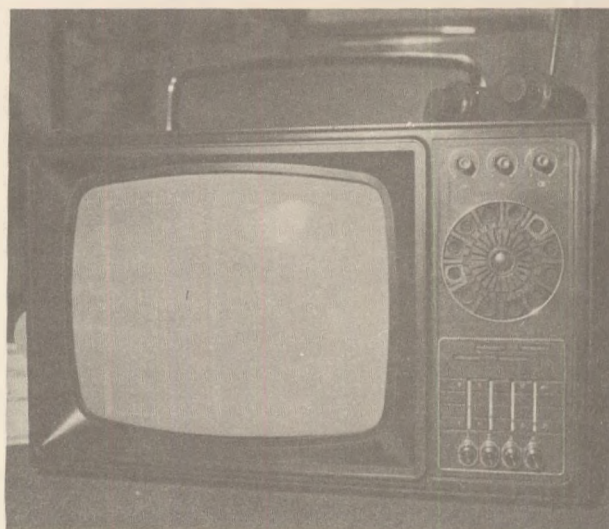

SPORIREA ȘI DIVERSIFICAREA PRODUCȚIEI BUNURILOR DE CONSUM DESTINATE POPULAȚIEI

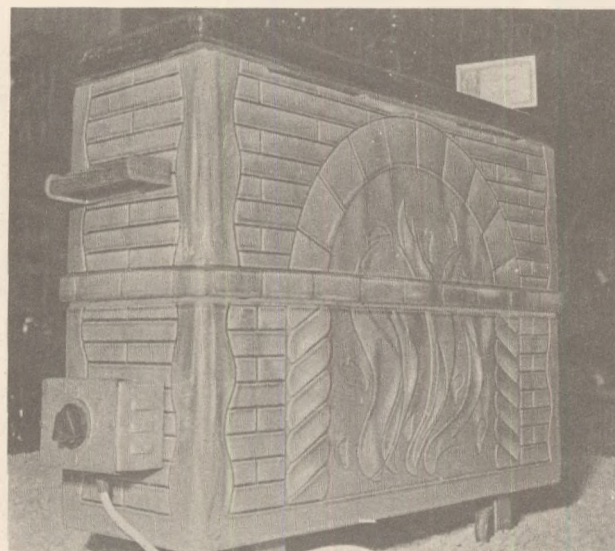
La încheierea celei de a 9-a ediții a Tîrgului de mostre s-a desfășurat premiarea unor exponate care au intrunit unanima apreciere a consumatorilor. Prezentăm mai jos cîteva dintre acestea :

Cameră pentru tineret

Televizor portabil cu circuite integrate, cu joc electronic

Șemineu electric din teracotă

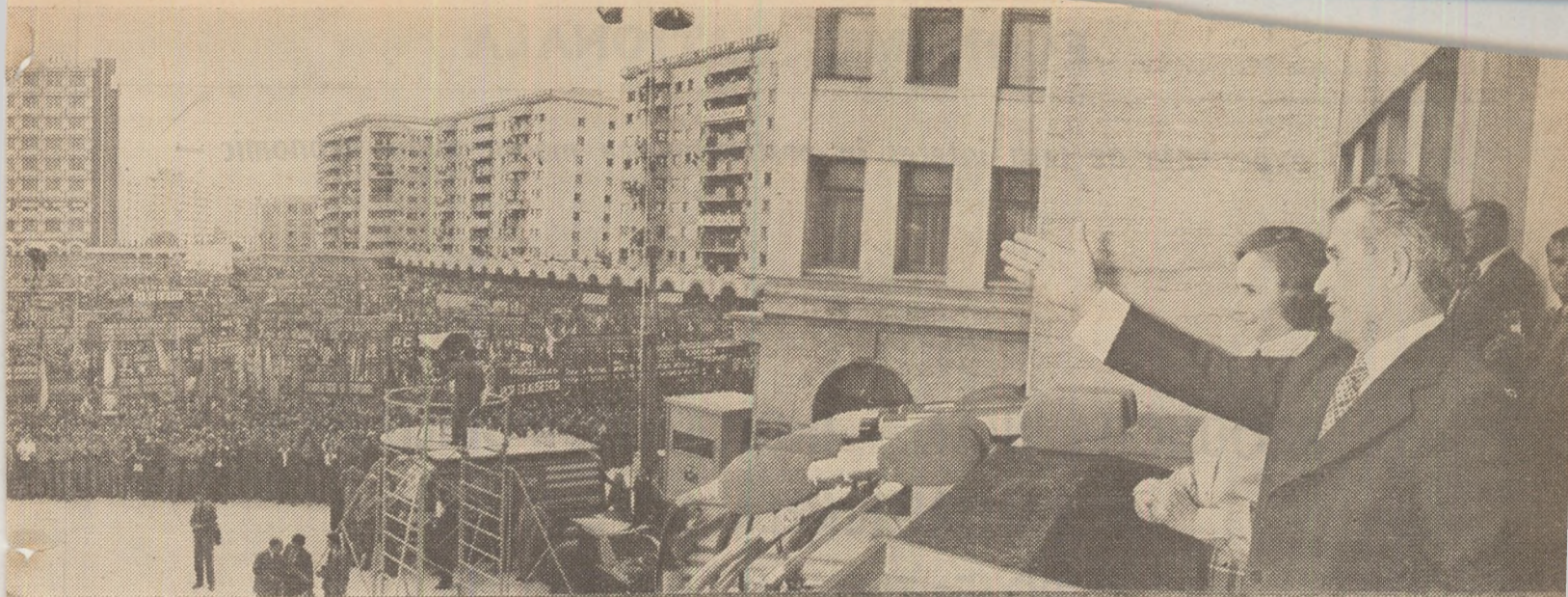
Mașină electrică de gătit „Electrofelix“

Noi modele de confecții pentru copii și tineri

Bucuri concentrată de legume și carne

La marea adunare populară din municipiul Focșani

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚELE VRANCEA ȘI BRĂILA

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, au făcut o vizită de lucru în județele Vrancea și Brăila.

Cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu a examinat cu reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat, cu factori de răspundere din economie, cu specialiști și colective de oameni ai muncii probleme esențiale ale dezvoltării economico-sociale a județelor respective, stadiul îndeplinirii obiectivelor trasate de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale P.C.R.

În cuvântările rostite la adunările populare de la Focșani și Brăila, adevărate programe de acțiune, tovarășul Nicolae Ceaușescu a jalonat direcțiile în care trebuie acționat pentru o mai bună valorificare a potențialului economic al țării, pentru modernizarea producției, creșterea productivității muncii, reducerea substanțială a cheltuielilor de producție, realizarea în termen a investițiilor. O atenție deosebită a fost acordată transpunerii în viață a hotărârilor plenarei Comitetului Central din martie a.c. cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar, la autoconducerea și autogestivitatea muncitorească.

Pretutindeni secretarul general al partidului a fost întâmpinat cu deosebită căldură, expresie a sentimentelor de dragoste și stimă, de recunoștință profundă a întregului nostru popor pentru grija permanentă ce o poartă propășirii patriei, progresului ei multilateral.

Dialog rodnic cu specialiștii Intreprinderii de dispozitive, ștanțe, matrițe și scule așchietoare

— O experiență de larg interes în perfecționarea mecanismului economic —

PRODUCȚIA NETĂ — INDICATOR MOBILIZATOR ÎN VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A POTENȚIALULUI PRODUCTIV

ÎNCEPÎND cu luna iulie s-a trecut, potrivit hotărârii adoptate de plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c., la punerea în practică a măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar, în cadrul cărora producția netă reprezintă un indicator de bază al activității întreprinderilor. În primele două luni din acest semestru, în toate unitățile productive s-au depus eforturi intense pentru îndeplinirea integrală a prevederilor de plan, pe primul loc situându-se preocupările privitoare la realizarea producției nete și fizice. Desfășurarea activității productive în optica nouă a accentuării efortului propriu a contribuit direct la creșterea productivității muncii și a eficienței economice, prin ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a valorificării potențialului productiv al unităților economice, a gospodăririi resurselor materiale.

La întreprinderea de pompe „Aversa” din Capitală, ca și în multe unități din țară, s-au făcut minuțioase și ample pregătiri pentru aplicarea producției nete cu eficiență maximă, s-a acumulat o experiență valoroasă în activitatea de realizare integrală a prevederilor de plan la acest indicator.

Mobilizare mai activă a tuturor factorilor de creștere

REALIZAREA producției nete a fost urmărită experimental în întreprinderea noastră și în semestrul I a.c. Trecerea la urmărirea producției nete ca indicator de plan, din semestrul II, a marcat însă o etapă nouă. Eforturile sporite depuse au condus, pe primele două luni din semestrul II, la rezultate superioare atât față de plan cât și în dinamică. Datele înscrise în tabel arată că în luna iulie s-a înregistrat, față de plan, o depășire a nivelului stabilit al producției nete de 0,8% și, în dinamică, față de realizările din luna ianuarie, o creștere de 7,3 procente. În total, pe primele 7 luni din acest an producția netă suplimentară se ridică la 600 mii lei.

La „Aversa” creșterea producției nete se înfăptuiește pe trei căi principale: sporirea producției marfă, creșterea soldului de semifabricate și S.D.V.-uri din pro-

ducție proprie și reducerea cheltuielilor materiale.

1 Depășirea planului la producția marfă, cu 1% în luna iulie și cu 5,6% față de realizările din ianuarie, a constituit principala cale de realizare și depășire a prevederilor la producția netă. De altfel, în întreg intervalul 1 ianuarie—30 iulie

● Creșterea producției marfă — o cale principală de sporire a valorii nou create ● În dinamică și față de plan, creștere accentuată a productivității muncii ● Gestionarea directă a mijloacelor materiale — factor de valorificare superioară a resurselor ● Obstacole mai severe în calea depășirii consumurilor materiale.

1978 creșterea producției marfă a avut o influență hotărâtoare, de 45,5%, în realizarea producției nete. Sporul de producție marfă față de plan a atins pe 7 luni 1,24 mil. lei.

Pentru realizarea ritmică și la un nivel calitativ mai înalt a producției, a fost elaborat un program de măsuri complexe și s-a elaborat un sistem bine pus la punct după care se urmărește lansarea în fabricație numai a acelor produse care au desfacerea asigurată pe bază de contracte ferme încheiate cu beneficiarii.

Totodată, s-a acționat în direcția creșterii continue a productivității muncii. În dinamică, aceasta a crescut în luna iulie cu 8,4% față de ianuarie, iar planul lunar a fost depășit cu 0,8%. Un program special întocmit în acest scop, cuprinzând circa 50 de acțiuni, va asigura, în continuare, creșteri importante la acest indicator, care pe total an va fi cu 7% mai mare față de anul trecut.

2 Creșterea soldului de semifabricate și S.D.V.-uri din producția proprie a influențat, de asemenea, pozitiv realizările la producția netă. Deși nu era prevăzut inițial ca acesta să constituie un factor de mărire a producției nete, totuși el a contribuit la amplificarea rezultatelor obținute. Totodată, este de menționat că s-a renunțat la practica facilă folosită anterior, în anumite cazuri, de realizare a unor depășiri de producție pe seama sporirii artificiale a soldului producției neterminate. Față de luna decembrie 1976, luată ca bază de comparație, soldul producției neterminate a scăzut la 74% la sfârșitul lui 1977 și la aproape jumătate la 31 iulie a.c. De menționat că planul la producția marfă a crescut, în aceeași perioadă, cu 22%, conducând în mod direct la creșterea corespunzătoare a producției nete.

3 Reducerea cheltuielilor materiale, așa cum rezultă din datele cuprinse în tabel, nu s-a încadrat în prevederile de plan. Deși cheltuielile materiale scad cu 6,7 lei față de nivelul atins în luna ianuarie, planul pe luna iulie a fost depășit cu 7,3 lei la mia de producție marfă. Ca urmare, nu s-a realizat, la intensitatea planificată, nici influența acestui factor în creșterea producției nete (numai 53,6⁰/₀ față de 54,8⁰/₀ prevăzut). Situația a fost determinată de mai multe cauze.

Nu au fost respectate unele consumuri specifice normate de materii prime și materiale, au fost insuficient utilizate mașinile și utilajele la anumite locuri de muncă fie din cauza schimburilor neprogramate, fie din cauza defecțiunilor accidentale în funcționare.

Influența negativă a acestor cauze asupra costurilor materiale a însumat un plus de cheltuieli de peste 10 mil. lei pe primele 7 luni a.c. În această situație apare evident că, dacă nu se depășeau cheltuielile materiale, economiile obținute la cheltuielile la 1 000 lei

producție-marfă ar fi fost mult mai mari și ar fi influențat și mai favorabil nivelul valorii nou create.

Accent principal pe reducerea cheltuielilor materiale

ÎN SCOPUL înlăturării efectelor negative semnalate și al amplificării rezultatelor bune obținute, în întreprindere au fost și sînt mobilizate în continuare mai amplu resursele umane și materiale. **Direcția principală de concentrare a eforturilor o constituie reducerea consumului de materii prime și materiale prin :**

- introducerea pe scară mai largă a noilor tehnologii de prelucrare cu precizie înaltă prin care consumul de metal scade, pe seama și materiale prin :

- diminuarea pierderilor din debitare, recuperarea și utilizarea deplină a deșeurilor metalice și reducerea consumului de energie electrică la prelucrările metalice ; economie — 4,850 mil. lei ;

- extinderea automatizării în fabricația de noi repere, prin care se prevede o eficiență de 5,21 mil. lei ș.a.

Sistemul introdus în semestrul anterior și urmărit cu și mai mare rigurozitate în continuare, de defalcare a indicatorilor producției nete și productivitatea muncii pe secții de producție, determină mai exact aportul fiecăreia la realizarea acestor indicatori și, totodată, asigură corelarea justă a fondului de retribuție pe unități de producție cu nivelul efortului real depus. Apare firesc, deci, că îndeplinirea și depășirea planului la producția netă în condiții de eficiență sporită asigură creșterea retribuției personalului muncitor și un volum sporit de beneficii.

REFERITOR la conținutul indicatorului producției nete apreciem că mai sînt posibile de adus unele îmbunătățiri ale metodologiei de calcul. Avem în vedere variația soldului producției neterminate și a celui de semifabricate și S.D.V.-uri din producție proprie. Acestora li se adaugă în prezent anticipat și, după părerea mea, în mod nejustificat beneficiul aferent. Considerăm că ar fi mai corect ca variația de solduri amintită să se ia în calcul la nivelul costului efectiv rezultat în bilanțul contabil de la sfîrșitul fiecărei perioade, deoarece acesta exprimă mai exact contribuția întreprinderii la crearea valorii noi pentru perioada raportată.

ec. Stere **STATICA**
contabil șef, Întreprinderea de pompe
București

Realizarea unor indicatori de plan în 1978 (%)

Indicatorul	Ianuarie		Iulie	
	Plan	Realizat/Plan	Realizat/ian.	Realizat/Plan
Producția marfă	100	+0,7	+5,5	+1,0
Producția netă	100	+0,4	+7,3	+0,8
Productivitatea muncii				
— la producția netă	100	+0,2	+8,4	+0,8
— la producția globală	100	+3,7	+6,4	+3,8
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă (lei)	—	-1,8	-4,0	-1,1
din care :				
— cheltuieli materiale (lei)	—	-1,1	-6,7	+7,3
Beneficii	100	+1,0	+48,5	+5,8

COMENTARIU LA UN GRAFIC

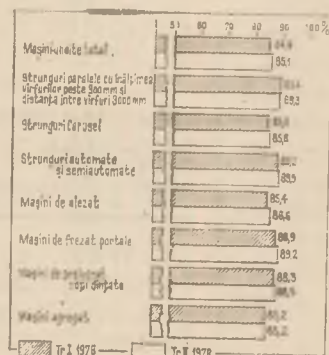
La ce nivel se utilizează mașinile-unelte ?

Indicele de utilizare a mașinilor-unelte — care se regăsesse în marea lor majoritate în întreprinderi ale industriei construcțiilor de mașini — a atins în acest sector productiv 85,1 la sută în trimestrul II al anului. Este un nivel în creștere atît față de cel realizat în trimestrul I a.c. (84,9 la sută), cit și față de cel atins în anul 1977 (83,8 la sută). În general, se poate aprecia (vezi graficul) că la principalele mașini-unelte grele și de performanță ridicată indicii de utilizare au evoluat ascendent în trimestrul II.

Dacă avem însă în vedere totalitatea parcului de mașini-unelte din aceste întreprinderi, cifrele arată că există încă mari rezerve, care nu sînt corespunzător valorificate. Este vorba, în special, de cele care se regăsesse în unitățile din cadrul centralelor industriale de electronică și tehnică de calcul (indice de utilizare 33,2 la sută), de utilaj tehnologic și material rulant (82,3 la sută) etc.

Tempul de lucru neutilizat în semestrul I a.c. la mașinile-unelte, care s-a ridicat la 18 la sută din fondul de timp maxim

disponibil, s-a datorat schimburilor neprogramate (în pro-

Indicele de utilizare a unor categorii de mașini — unelte în semestrul I a.c.

porție de 8,2 la sută), neasigurării de forță de muncă (4,8 la sută), reparațiilor accidentale (2,4 la sută) ș.a.

În vederea creșterii mai accelerate a gradului de utilizare a mașinilor, se cer depuse eforturi mai susținute pentru asigurarea forței de muncă necesară în toate schimburile. Folosirea din plin a timpului de lucru, reducerea la minimum a stagnărilor printr-o aprovizionare ritmică a locurilor de muncă cu materiale și semifabricate, organizarea mai judicioasă a reparațiilor planificate, asigurarea pieselor de schimb necesare etc.

ANCHETA „R.E.”

Funcționalitatea aprovizionării
în întreprinderea industrială (III)*

REDUCEREA CONSUMURILOR
DE MATERIALE

Economisirea materiilor prime și a materialelor, valorificarea lor la un înalt nivel reprezintă un obiectiv central în procesul de accentuare a laturilor calitative ale activității productive. Gospodărirea chibzuită a materialelor este o necesitate pentru formarea și prezerwarea de resurse menite să contribuie la îmbunătățirea asigurării bazei tehnico-materiale a planului, la funcționarea corespunzătoare a mecanismului aprovizionării.

În amplificarea volumului economiilor materiale, ca și în creșterea valorii producției obținute pe unitatea de materie primă, o importanță hotărâtoare o au nivelurile realizate ale consumurilor. Dată fiind importanța diminuării acestora pentru întreaga economie, ne-am oprit, în cea de-a treia parte a anchetei, asupra analizei CONSUMURILOR MATERIALE sub următoarele aspecte :

- nivelul consumurilor și corelarea lui cu indicii de valorificare ;
- cuantumul abaterilor de la norme ;
- evoluțiile în structura normelor de consum ;
- cauzele depășirii consumurilor normate ;
- propuneri concrete pentru creșterea volumului de economii de materiale.

Corelația indice de valorificare
– indice de consum

ÎN întreprinderile care au format eșantionul anchetei, realizările la indicii de valorificare a materiilor prime a depășit prevederile în 77,4% din cazuri. Consumurile de materii prime și materiale s-au situat sub nivelul normal în 70,9% din întreprinderile investigate (conform răspunsurilor primite la întrebările nr. 1 și 2 din chestionar).

Semnalăm diferența de nouă puncte între indicii de valorificare și cel de consum care, chiar dacă nu pare prea mare, merită a fi reținută. Au existat, deci, întreprinderi în care, chiar dacă s-a depășit consumul normal, s-a urmărit totuși reducerea pierderilor de materiale. Printr-un efort de creativitate sporit, în materiile prime consumate a fost încorporată mai multă inteligență tehnică decât era planificat, fapt ce a făcut posibilă o valorificare peste prevederi.

* Primele două părți ale acestui material au fost publicate în „R.E.”, nr. 30 și 35, 1978.

Depășirile de consumuri materiale față de normativ s-au înregistrat pe total eșantion în 29,1% din întreprinderi. Cuantumul abaterilor peste consumul normal a depășit în cele 31 de întreprinderi pe cel al economiilor obținute. De pășirea, per sold, a consumului normal reprezintă doar 0,20% din totalul consumului de materii prime din semestrul I a.c. (vezi răspunsul la întrebarea nr. 3). El însumează totuși mii de tone de material consumat în plus : la întreprinderea de vagoane Arad 3 243 t de metal, la „Ceahlăul” Piatra Neamț 1 295 t, la „Electromotor” Timișoara 290 t metal. la întreprinderea mecanică Roman 645 tone coals etc.

Influența structurii
sortimentale a producției
asupra consumului

ÎNAINTE de a trece la cauzele depășirilor, este necesară o incursiune în structura normelor de consum.

Așa după cum apreciază specialiștii din întreprinderi, cele mai

CHESTIONAR

1) La ce nivel s-au situat realizările la indicii de valorificare a materiilor prime și a materialelor, în semestrul I a.c. ?

Răspuns	% din total opinii
peste plan	77,4
sub plan	22,6

2) Unde s-au situat consumurile de materii prime și materiale față de normele planificate, în semestrul I a.c. ?

Răspuns	% din total opinii
sub nivelul normal	70,9
peste nivelul normal	29,1

3) Cât a reprezentat, în medie, cuantumul abaterilor în plus sau minus de la consumul normal față de totalul consumului de materii prime și materiale, în această perioadă ?

Răspuns	% din total opinii
+ 0,70%	29,1
- 0,50%	70,9

4) La ce categorie de norme se înregistrează cele mai mari depășiri ale consumurilor planificate de materii prime și materiale ?

Răspuns	% din total opinii
— la normele de stat și departamentale	74,2
— la normele uzinale, stabilite la nivelul întreprinderii	25,8

5) Cum a evoluat, în anii acestui cincinal, structura normelor de consum în întreprindere ?

Răspuns	% din total opinii
— a crescut ponderea normelor de stat și departamentale	87,1
— a crescut ponderea normelor uzinale	—
— nu au răspuns	12,9

6) După părerea dv., care sunt principalele cauze care determină depășirea consumului normal în întreprindere, acolo unde apar astfel de situații ?

Nr. crt.	Cauze
1.	schimbări în structura sortimentală a planului de producție, ulterioare celei avute în vedere la calcularea normelor
2.	nerealizarea planului sortimental
3.	modificări ale cererilor și documentațiilor beneficiarilor în anul de plan

4. anumiți furnizori unici impun beneficiarilor aprovizionări supradimensionate
5. necesar supradimensionat la unii beneficiari
6. întârzieri în asimilarea de produse și tehnologii noi cu consumuri reduse
7. neurmărirea unor consumuri în fabricație
8. materia primă nu respectă, în anumite cazuri, unele caracteristici cerute de tehnologie
9. depășirea, în unele situații, a procentului admis de deșeuri, rebuturi
10. operativitate scăzută în adaptarea aprovizionării la schimbările din planul de producție.

7) Care a fost evoluția stocurilor supranormative de materii prime și materiale în semestrul I a.c. față de perioada corespunzătoare din anul trecut ?

Răspuns % din total opinii

— în scădere sau constant	35,6
— în creștere	64,5

8) Din ce cauze s-a înregistrat această evoluție a stocurilor supranormative de materii prime ?

Clasamentul cauzelor conform opiniei majoritare a specialiștilor	Loc în clasament
--	------------------

— necesarul de aprovizionat nu a fost fundamentat pe baza variantei actualizate a planului de producție	1
— nerealizarea planului fizic la unele sortimente	2
— întârzieri în asimilarea unor produse și tehnologii noi planificate, cu consumuri reduse	3
— aprovizionarea neritmică	4
— necesar de aprovizionat supradimensionat față de consumul real	5
— anumiți furnizori unici impun beneficiarilor aprovizionări supradimensionate	6

mari depășiri ale consumurilor planificate sînt localizate la normele de stat și departamentale (conform răspunsurilor primite la întrebarea nr. 4 din chestionar, confirmate și de alte investigații efectuate pe teren) În condițiile în care ponderea acestor categorii de norme crește de la un an la altul (vezi răspunsul la întrebarea nr. 5), se impune o muncă mult mai laborioasă pentru fundamentarea lor în concordanță mai deplină cu cerințele reale ale tehnologiei. Totodată, în contextul perfecționării mecanismului economic, datele anchetei invită specialiștii să analizeze dacă lărgirea atribuțiilor, competențelor și responsabilităților întreprinderilor în dimensiunea mai riguroasă a normelor de consum nu ar putea constitui o sursă importantă de economie și eficiență.

În ce privește cauzele depășirii consumurilor normate, ancheta nu a reușit să realizeze o ierarhie de priorități. Heterogenitatea părerilor specialiștilor a determinat înlocuirea clasamentului — folosit în astfel de investigații — cu o simplă inventariere de opinii (vezi răspunsul la întrebarea nr. 6). Ne-am oprit în acest număr la un număr de 10 cauze, urmînd ca, ulterior, să revenim și asupra celorlalte.

● Schimbările (în structura sortimentală a planului de producție) ulterioare celei avute în vedere la calcularea normelor, a condus, în numeroase întreprinderi, la depășiri considerabile în consum. Cînd au fost calculate normele, în unele întreprinderi nu era definitivată o variantă actualizată a planului de producție anual, care să precizeze capacitățile disponibile și toate informațiile necesare despre desfacerea producției.

Ele au fost stabilite pe baza prevederilor de plan defalcate din planul cincinal inițial și programul suplimentar. La anumite unități economice, la o serie de noi capacități de producție cu termen de atingere a parametrilor proiectați în această perioadă s-au înregistrat însă rămîneri în urmă care au determinat schimbări efective în structura inițială a producției. Ca remediu specialiștii apreciază ca necesară ca sursă de fundamentare a consumului normat o variantă a planului de producție anual actualizată în conformitate cu stadiul realizării efective a diferitelor resurse și cerințe. Întreprinderile

trebuie să dispună de ea atunci cînd fundamentează consumurile.

● Nerealizarea planului de producție pe sortimente a determinat, în alte întreprinderi, depășirea consumului fizic de metal, majorarea cheltuielilor materiale. În aceste cazuri au apărut unele depășiri în evidențe deoarece s-au comparat indicii de consum planificat cu cei realizați fără a ține seama de modificările reale de structură. Este necesar, în acest context, nu numai să sporească preocupările pentru realizarea integrală a planului fizic, ci și ca analiza realizărilor la consumul de metal să se facă prin recalcularea indicatorilor inițiali în raport cu structura producției efective realizată.

Evoluția supra-normativelor, cauze și remedii

ÎN condițiile în care în unele întreprinderi sînt depășite consumurile normate de materii prime și materiale se putea presupune existența unui nivel în scădere al stocurilor supranormative. Cu atît mai mult cu cît și mărimea normelor este în scădere față de anul trecut. Ancheta a relevat însă că, totuși, stocurile supranormative de materii prime și materiale sînt în semestrul I a.c., în majoritatea cazurilor, în creștere față de nivelul atins în perioada corespunzătoare a anului trecut (conform răspunsurilor la întrebarea nr. 7).

În aceste condiții se poate aprecia că dinamica majoritar — crescătoare nu are numai și în primul rînd cauze locale. Ierarhizarea cauzelor conform opiniei specialiștilor arată că în prim plan se situează o problemă generală, de mecanism (vezi întrebarea nr. 8) : faptul că necesarul de aprovizionat nu a fost întocmit în baza unei variante actualizate a planului de producție a făcut ca modificările ulterioare de structură a fabricației să genereze supra-normative. Este un argument în plus care pledează, alături de concluziile desprinse din prima parte a anchetei, pentru necesitatea ca necesarul de aprovizionat să fie fundamentat pe prevederi actualizate ale planului de producție anual, în concordanță, cu stadiul realizării efective a resurselor și cu cerințele producției.

Bogdan PĂDURE
Alexandru BLAGA

INVESTIGAȚIE „R. E.”

COOPERAREA INTERUZINALĂ ȘI CREȘTEREA EFICIENȚEI ECONOMICE (II)

ANALIZA EFECTUATĂ în cadrul întreprinderilor Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant demonstrează că, în general, cooperarea și colaborarea interuzinală se desfășoară în bune condițiuni, existând, firește, și unele posibilități de perfecționare a acestui mecanism. Problema care se ridică este aceea ca, după ce contractele economice au fost perfectate și semnate de părțile interesate, obligațiile stipulate în ele să fie întru. totul respectate.

Din practica de pînă acum rezultă că marea majoritate a întreprinderilor se străduiesc să respecte clauzele prevăzute. Sînt însă cazuri cînd un reper sau un ansamblu nu este livrat ritmic, ceea ce determină stagnări în producție, utilizarea nesatisfăcătoare a capacităților de producție în unitățile beneficiare. Este de subliniat, în acest cadru, că **astfel de fenomene intervin indeobște în relațiile dintre întreprinderile centralei** (desigur mai puțin ca în trecut) și arareori între acestea și altele din afara ei. Bunăoară, întreprinderea de osii și boghiuri din Balș, unitate a centralei analizate, a creat — prin nerespectarea obligațiilor contractuale față de unitățile producătoare de vagoane (din Arad, Drobeta-Turnu Severin și Caracal) — o serie de neajunsuri care au avut drept efect neîndeplinirea de către acestea a programelor de producție în primele 7 luni din acest an. Cauza? Întreprinderea din Balș se confruntă cu unele greutăți legate de schimbarea structurii producției: față de un volum mare de boghiuri turnate, pentru care a fost profilată, ea

trebuie să producă cantități mari de asemenea produse neturnate și sudate. Schimbarea structurii producției, la care se adaugă unele sarcini speciale pentru vagoanele destinate exportului (la care prelucrările mecanice sînt duble față de cele obișnuite), a creat o zonă îngustă în asigurarea cantitativă a boghiurilor solicitate de unitățile din centrală care finalizează produsul — respectiv vagoanele de marfă și de călători.

Firește, centrala a intervenit, luînd unele măsuri organizatorice, repartizînd producerea unor repere din componența boghiurilor altor unități (întreprinderea mecanică Orșova, întreprinderea de vagoane din Caracal). Concomitent, s-au luat măsuri pentru punerea la punct a fabricației și la Balș, astfel încît solicitările beneficiarilor să fie acoperite corespunzător nevoilor.

Din exemplu dat, dar și din alte experiențe de acest gen, centrala a tras unele concluzii pentru perfecționarea strategiei sale. În sensul asigurării unei mai mari elasticități și mobilități a unităților în vederea satisfacerii cerințelor variate ale beneficiarilor. Pornindu-se de la faptul că, în mod firesc, pot apărea situații cînd profilul unei unități sau sector din întreprindere nu mai corespunde cu cerințele beneficiarilor interni sau externi, cînd schimbarea profilului inițial durează perioade lungi, necesitate de adaptarea la noile condiții de fabricație, **este necesar ca, unitățile respective să-și pregătească din vreme și un al doilea profil de producție**, în așa fel încît, atunci cînd se cere, schimbarea să fie făcută cît mai repede. Se scurtează astfel cu unul

și chiar doi ani perioada de adaptare la exigențele noului proces de producție, lărgindu-se, totodată, posibilitățile de promovare a produsului pe cît mai multe piețe.

Raportul specializare — integrare

EXTINDEREA RELAȚIILOR nu trebuie să fie — așa cum apare uneori — rezultatul unor măsuri nefundamentate din punct de vedere economic, impuse mecanic de organele coordonatoare, ci al unor analize multilaterale din partea unităților respective. Realizarea acestui obiectiv implică obligații nu numai din partea întreprinderilor colaboratoare, ci și a celor coordonatoare. Ultimele au datoria să sprijine unitățile cu care colaborează în rezolvarea greutăților ce apar în domeniul proiectării și executării, sau în elaborarea tehnologiei de fabricație a unor piese, repere, subansamble. În acest fel se evită și așa-zisa insuficiență a capacităților de producție dintr-o serie de întreprinderi specializate într-un domeniu sau altul, argument des utilizat pentru neacceptarea unor sarcini de cooperare.

Deși relațiile de cooperare și colaborare cunosc o linie ascendentă, **în unele întreprinderi și chiar centrale se manifestă tendința de creștere a gradului de integrare a producției**. Bineînțeles, există și situații cînd integrarea producției la nivel de întreprindere sau centrală industrială are o motivare tehnică și, respectiv, economică. Dar, în condițiile în care diferitele repere sau subansamble se execută la întreprinderi

specializate, cu prețuri de vânzare mai mici și care dispun de capacitățile corespunzătoare de producție, tendința de integrare a unor întreprinderi este nejustificată din punct de vedere tehnic și economic, reclamând investiții mari, neeconomice.

În cele mai multe cazuri întreprinderile producătoare invocă în favoarea integrării în fabricație a unor repere influența negativă a cooperării asupra costurilor de producție și a beneficiului. Analizând această situație, pe exemplul întreprinderilor Centralei de utilaj tehnologic și material rulant, au rezultat unele situații relevante. Astfel, întreprinderile specializate „Hidromecanica”-Brașov (produs: transmisii turbosuflante, convertizoare), Întreprinderea constructoare de mașini Caransebeș (produs: boghiuri LDH 1250 set), Întreprinderea constructoare de mașini Reșița (produs: boghiuri LDH 2400-set, grupa 6 LDSD) etc. livrează produsele lor cu prețuri de vânzare la care realizează beneficii mari care, uneori, numai la unul din produsele semnalate, se ridică la 200—300 mii lei pe bucată sau set, fapt ce afectează serios nivelul costurilor de producție la colaboratori.

Din exemplele date rezultă că prețurile practicate în cazul semifabricatelor și subsansamblelor realizate la terți prin colaborare sînt, de regulă, mai mari și uneori chiar exagerate față de cele rezultate din realizarea produselor prin integrare. Și, cînd în unele întreprinderi ponderea produselor procurate prin cooperare este ridicată, nu este greu de presupus și influența hotărîtoare pe care o are aceasta asupra unor indicatori esențiali de eficiență. Practic, se ajunge ca în întreprinderile bazate pe o largă cooperare, indicatorii de eficiență să fie dictați de prețurile subsansamblelor livrate de furnizori care rămîn, de obicei, neschimbate, cu toate că cheltuielile pentru realizarea lor scad în fiecare an. Cu alte cuvinte, cînd o întreprindere apelează la colaborare cu o alta specializată, care realizează ansamble similare în condiții de productivitate ridicată și costuri reduse, practic ea nu poate beneficia de avantajele specializării, cheltuielile ei materiale rămînînd neschimbate la produsul respectiv.

Desigur, este vorba de o situa-

ție anormală, care trebuie lichidată prin găsirea în fiecare întreprindere și centrală, la fiecare produs a unor modalități de măsurare cît mai exactă a cheltuielilor de muncă socială înmagazinată în fiecare marfă. Pînă atunci, **trebuie să se renunțe la practica menținerii neschimbate pe perioade exagerate a unor prețuri de livrare și să se introducă obligativitatea planificării reducerii prețului de cost al produselor complexe, în funcție de ponderea cooperării interuzinale.** Pe această cale s-ar putea atenua contradicția dintre tendința obiectivă de adîncire a specializării și lărgire a cooperării, și cea de a mări integrarea și resține cooperarea.

Sînt însă și alte cazuri, care pun întreprinderile în situația să nu folosească, prin colaborare, avantajele specializării producției. Faptul că unele capacități de producție existente (pentru garnituri de cauciuc, furtunuri de înaltă presiune, alice de sablaj, reductoare, diferite alte organe de asamblare a produselor etc.) nu sînt dezvoltate la nivelul acoperirii cerințelor, face ca anumite subproduse ce trebuiau primite în cooperare de la întreprinderi specializate să se execute în unitățile care au nevoie de ele în condiții costisitoare, cu efecte negative asupra costurilor de producție. Asemenea neajunsuri au mai fost relevate de revista noastră. Este cazul, considerăm, ca factorii responsabili — respectiv centralele profilate, ministerele coordonatoare — să accelereze punerea în funcțiune a capacităților specializate, pentru a crea condițiile necesare unei cît mai bune cooperări și diminuării cheltuielilor suplimentare efectuate în prezent la beneficiari.

Exigențe noi în repartizarea beneficiului între participanții la cooperare

UN ALT ASPECT al problemei care se cere, de asemenea, studiat și pentru care trebuie găsite căi de rezolvare mai bune ca pînă acum, este modul de repartizare a beneficiului realizat de întreprinderile finalizatoare de produse. **Se propune ca, în acest caz, beneficiul realizat, în special din exportul de produse, să fie repartizat la**

toate unitățile, în funcție de proporția participării prin cooperare la realizarea lor. Aceasta ar stimula mult preocupările pentru micșorarea costurilor de producție, realizarea în mai bune condiții a fiecărui produs obținut prin cooperare sau colaborare.

Firește, se mai poate vorbi și de modul în care se aplică penalizările în cazul nerespectării unor obligații contractuale. Întrucît problema este rezolvată de centrale pentru întreprinderile subordonate, prin măsuri care să nu permită să se ajungă la asemenea situații, rămîn descoperite numai acele cazuri în care există nerespectări de contracte de către unități din alte centrale sau ministere. Se propune ca, în situațiile cînd se constată că au existat condiții de onoare a colaborărilor, dar ele nu au fost respectate datorită unor deficiențe organizatorice, **nivelul penalizărilor să fie cuantificat corespunzător cu pagubele reale rezultate la beneficiar și nu cu 0,5% de fiecare zi întîrziere ca pînă acum.**

În fine, pentru ca mecanismul de cooperare și colaborare interuzinală să poată da rezultate pe linia unei eficiențe cît mai ridicate, este necesar să se acționeze cu mai multă fermitate pe linia încheierii din vreme a contractelor între furnizorii de ansamble, subsansamble și repere și beneficiarii — respectiv finalizatorii de produse. Acest fapt presupune ca factorii responsabili să ia toate măsurile pentru încheierea de contracte pentru livrări de produse la intern cît și la export pe termen lung sau într-o perioadă care să permită ca cooperarea să devanseze cu 1-2 ani produsul final ca pregătire și execuție. Atingerea unui asemenea nivel impune ca, alături de centralele industriale, întreprinderile de comerț exterior (în cazul de față „Mecanoexport”, „Industrialexport”, „Uzinexport”) să acționeze cu mai multă operativitate și hotărîre pentru promovarea pe piețele externe a produselor unităților pe care le reprezintă, să faciliteze încheierea la timp și la nivelul posibilităților producției a unui volum de export tot mai mare și cu o eficiență economică sporită.

V. BOESCU
L. TINTEA

Experiențe în actualitate

PROMOVAREA EXPORTULUI DE MAȘINI ȘI UTILAJE

Aportul inovației în lansarea utilajelor energetice românești pe piața externă

REDUCEREA consumului de energie electrică, economisirea în general a resurselor de energie primară au ridicat probleme deosebite producției de utilaje energetice. În fața acestui sector al industriei noastre stă sarcina fabricării unor agregate și instalații cu performanțe ridicate în exploatare, în stare să asigure micșorarea continuă a consumului de combustibil pentru producerea unei unități de energie. Pornind de la astfel de cerințe, cu deosebire în ultimii ani dezvoltarea producției de utilaj energetic s-a orientat spre lărgirea nomenclatorului de fabricație, incluzând utilaje care pot valorifica superior o gamă variată de combustibili.

Astăzi țara noastră dispune de un număr mare de întreprinderi producătoare de echipament energetic grupate în Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgie și mașini de ridicat (C.I.U.E.M.M.R.), din care fac parte unitățile cu tradiție ca: Reșița (I.C.M.R.), cu o vechime de peste 200 ani, întreprinderea „Vulcan” din București, cu o vechime de 78 ani și altele noi ca Întreprinderea de mașini grele din București (I.M.G.B.), Întreprinderea de cazane mici și arzătoare (I.C.M.A.) din Cluj-Napoca, realizate în ultimii ani, care în prezent, în cooperare și cu alte întreprinderi din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, livrează echipamentele energetice necesare economiei naționale, precum și cele destinate exportului.

Activitatea de proiectare a

utilajelor energetice fabricate în întreprinderile din cadrul C.I.U.E.M.M.R. este realizată de Institutul de cercetări și proiectări pentru echipamente energetice din București (I.C.P.E.T.), pentru cazane de abur și turboagregate, și Institutul de cercetări și proiectări pentru echipamente hidroenergetice din Reșița (I.C.P.E.H.R.), dotate cu laboratoare moderne, standuri de probă și ateliere de microproducție, în care își desfășoară activitatea cadre tehnice experimentate; într-un timp relativ scurt în aceste institutivite au fost elaborate documentații de execuție pentru diverse produse de cel mai înalt nivel tehnic.

Astfel, au fost asimilate în fabricație turboagregatele de 330 MW, în cooperare cu firma licențiatoare Alstham Franța, cazanele de abur 1 035 tone abur/oră funcționând pe lignit, în cooperare cu firma Babcock — R.F.G., hidroagregatul Kaplan de 178 MW în cooperare cu U.R.S.S., cazanul de abur 520 t/h funcționând pe baza sistemurilor bituminoase executat în concepție originală, fiind o premieră mondială, cazanul de apă fierbinte de 100 Gcal/h funcționând cu lignit și multe alte echipamente energetice executate în concepție proprie.

Pe această bază, dezvoltarea producției de echipamente energetice a determinat și o creștere importantă a exporturilor, după cum urmează :

1966	1968	1969	1970	1975	1977
100%	273%	406%	486%	524%	615%

Beneficiari din numeroase țări pot da azi prestigioase referințe despre calitatea ridicată a echipa-

mentelor energetice românești. Amintim în acest sens livrările din ultimii ani de turboagregate între 3—12 MW în R.P. Chineză, India (Singaren și Guahati), Turcia (Samsun), R.A. Siria (Baniyas), R.A. Egipt (Hamrawein și Abu Zabal) și la centrala termoelectrică a fabricii de sodă din Alexandria în curs de livrare, turboagregate de 50 MW la centrala termoelectrică Cebu din Filipine. În cadrul exportului de utilaj energetic uzinele centralei au mai livrat, de asemenea, cazane de abur și apă fierbinte în R.D.G., U.R.S.S., Egipt, Iran, Pakistan, India, R.P. Chineză, Siria și Iordania (Rafinăria Zarga).

Printre produsele de înaltă tehnicitate ale constructorilor români de utilaje energetice, care figurează în prezent în oferta noastră de export se pot menționa turboagregatele de 330 MW și cazanele de abur de 1 035 t/h funcționând pe lignit, realizate pentru nevoile economiei naționale și care se află în exploatare sau în diferite stadii de montaj la termocentralele Rovinari, Turceni și Brăila.

Activitatea de prospectare și contractare la export a acestor noi tipuri de utilaje va intra într-un nou stadiu odată cu punerea completă în funcțiune a acestora în țară, când se vor demonstra practic înaltele lor performanțe tehnice.

Politica de dezvoltare a cooperării economice cu celelalte țări în curs de dezvoltare promovată de țara noastră, acordurile de cooperare și colaborare semnate cu unele țări din Asia, Africa și America Latină au deschis largi per-

Nicolae ONECI

șeful serviciului export,
Centrala industrială de utilaj energetic,
metalurgie și mașini de ridicat

(Continuare în pag. 31)

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

CONTRACTUL DE CREDIT — INSTRUMENT CALITATIV NOU ÎN RELAȚIILE BANCĂ — ÎNTREPRINDERE

MĂSURILE aprobate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c. au în vedere o dimensionare și relevare a efortului fiecărei unități la crearea de bunuri materiale, la stabilirea unui raport optim între mijloacele materiale și financiare utilizate și rezultatele obținute, la realizarea unor rezultate financiare care să corespundă mai bine eforturilor făcute, să permită acoperirea cheltuielilor și crearea unui surplus, din care să se asigure dezvoltarea fiecărei unități economice și constituirea fondurilor necesare dezvoltării generale a societății.

Așa cum este cunoscut, realizarea unei activități economice necesită, pe lângă mașini și forță de muncă, și un volum anumit de materii prime și materiale, care, parcurgând întregul proces de producție, se vor transforma în bunuri necesare consumului individual sau colectiv. Asigurarea materiilor prime și materialelor se face prin defalcarea unei părți din munca creată și reflectată în venitul național. De aceea, societății în ansamblu nu-i poate fi indiferent dacă partea din venitul național care se reține pentru a se constitui mijloacele circulante este mai mare sau mai mică, cunoscând faptul că una din trăsăturile eficienței economice cere ca, cu fonduri cât mai mici, să se realizeze o producție cât mai mare.

Dimensionarea optimă a mijloacelor circulante

REPARTIȚIA și constituirea mijloacelor circulante în unitățile economice se fac inițial sub formă

bănească, fondurile necesare fiind procurate din surse proprii (beneficii) și din credite bancare. Rezultă deci că dimensionarea fondurilor bănești pe care o unitate economică le poate utiliza în procesul de producție are o importanță deosebită, pe această cale creîndu-se posibilitatea unei unități de a apela într-o măsură mai mare sau mai mică la o parte din venitul național ce se reține sub forma mijloacelor circulante. În acest cadru se înscrie și măsura aprobată ca în viitor relațiile dintre unitățile economice și bănci privind procurarea de fonduri pe calea creditului să aibă la bază **contractul de credit**.

Introducerea contractului de credit între bancă și întreprindere aduce un element nou, calitativ, în organizarea relațiilor bănești din economia noastră și necesită ca atare o modificare de optică și chiar de atitudine atât din partea întreprinderilor cât și din partea unităților bancare. Există rațiuni de ordin practic dar și teoretic ca în condițiile accentuării autoconducerii și autogestunii relațiile de ordin financiar ale unităților economice să fie bine reglementate și temeinic îmbunătățite pentru ca atât pentru întreprinderi cât și pentru bancă toate condițiile și criteriile să fie dinainte cunoscute și riguros respectate.

În **primul rînd**, introducerea contractului de credit va trebui să perfecționeze relațiile dintre întreprinderi și bancă cu privire la **determinarea volumului de fonduri pe care fiecare unitate economică, în conformitate cu sarcinile de plan și legile în vigoare, îl poate folosi într-o anumită perioadă**. Analizarea aprofundată a măsurilor ce trebuie luate pentru

contractarea integrală a producției, efectuarea la timp și în bune condiții a aprovizionării tehnico-materiale, valorificarea produselor și obținerea banilor cu ajutorul cărora să se ramburseze creditele, este o cerință obligatorie la încheierea contractului de credit. Analiza premergătoare încheierii contractului de credit — operațiunea poate fi denumită și negociere — va permite băncii, ca reprezentant al statului în domeniul gospodăririi banului public, să treacă în revistă, cu fiecare întreprindere în parte, măsurile ce se impun pentru realizarea sarcinilor de plan, să acționeze pentru evitarea neajunsurilor cu care s-a confruntat întreprinderea în perioadele anterioare, să se introducă o disciplină severă în procesul de producție și în gospodărirea fondurilor bănești.

Introducerea contractului de credit **trebuie**, după opinia noastră, să ducă la **îmbunătățirea situației din prezent**, când condițiile stabilite de bancă pentru acordarea creditelor nu sînt totdeauna legate de obligația îndeplinirii integrale și la timp a sarcinilor de plan, de obținerea rezultatelor financiare planificate, în general de modul de gospodărire a fondurilor.

Necesitatea îmbunătățirii calitative și a activității băncii cer să se meargă mai departe în obiectivele ce se urmăresc cu ocazia acordării creditelor și exercitării controlului bancar. Subliniind acest lucru, la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta: „Măsurile adoptate de plenară au în vedere creșterea rolului sistemului financiar-bancar, care, asigurînd mijloacele

financiare necesare desfășurării în bune condiții a activității economice trebuie să acorde o atenție sporită folosirii lor juste pentru impulsivarea creșterii eficienței economice“.

În al **doilea rînd**, contractul de credit trebuie să ducă la **creșterea gradului de prevedere**, la crearea unei perspective mai îndelungate în ce privește determinarea nevoilor de fonduri și modul în care vor fi utilizate fondurile respective. Ca urmare, în concordanță cu caracterul anual al planificării întregii activități a întreprinderilor, contractul de credit ar urma să se încheie anual. Analiza nivelului de fonduri pe care întreprinderile urmează să le procure pe scama creditului bancar se va face în strînsă legătură cu lucrările de elaborare a bugetului de venituri și cheltuieli, cu care ocazie va avea loc o temeinică analiză a sarcinilor de plan pe care le are de realizat o întreprindere, a volumului necesar de fonduri bănești și a surselor de acoperire a acestora. La începutul fiecărui an, înainte de a se trece la realizarea sarcinilor prevăzute în plan, întreprinderile trebuie să aibă definitive bugetul de venituri și cheltuieli și contractul de credit, fapt ce va da imaginea pe întregul an a modului în care se vor desfășura operațiile lor financiare.

Desigur, modul de desfășurare concretă a activității unei întreprinderi ar putea face ca pe parcursul realizării planului de producție să fie nevoie să se apeleze la unele fonduri suplimentare determinate alăt de cauze obiective cît și de cauze subiective. În această situație, urmează să se încheie contracte de credit separate sau acte adiționale la contractul de bază. Contractele suplimentare vor trebui să pornească de la analiza cauzelor care reclamă fonduri bănești peste cele stabilite inițial și măsuri concrete care să ducă la revenirea nivelului fondurilor în limitele celui stabilit în concordanță cu sarcinile de plan.

Contractelor de credit suplimentare (adiționale) trebuie să li se acorde o atenție deosebită de către organele bancare. Indiferent dacă motivele care vor duce la această situație vor fi obiective sau subiective pentru întreprindere, efectul acestora va fi același, adică vor duce la reținerea în circuitul economic a unor valori

mai mari decît cele stabilite pe baza sarcinilor de plan. De aceea, trebuie avut în vedere că la încheierea unor contracte de credite suplimentare (fie ele pentru nevoi temporare sau pentru depășirea unor greutăți financiare) stabilirea și luarea de măsuri pentru înlăturarea cauzelor care au dus la apariția greutăților respective rămîne problema de bază. În general, acordarea creditelor suplimentare în asemenea cazuri trebuie privită ca o măsură de tranziție. Ca urmare, este necesar ca în concepția conducerilor de întreprinderi și a inspectorilor de bancă problema contractelor de credite suplimentare să ocupe un loc distinct.

În al **treilea rînd**, contractul de credit vine să clarifice o problemă juridică în ce privește relațiile dintre bancă și întreprindere. În prezent, condițiile de acordare și rambursare a creditelor sînt prevăzute în Legea finanțelor și în normele date de bănci. Dintr-un anumit punct de vedere, soluția pare unilaterală, întreprinderile neavînd alte posibilități decît cele prevăzute în normele bancare. În relațiile dintre bancă și întreprinderi acestea se situează oarecum în inferioritate.

Încheierea contractului de credit vine să pună într-o bună măsură pe picior de egalitate întreprinderile cu banca, cel puțin în ce privește stabilirea și respectarea clauzelor înscrise în contracte. Desigur, întreprinderile nu vor putea cere băncii să înscrie în contracte clauze care depășesc cadrul legal, însă va exista posibilitatea ca formularea clauzelor, respectiv a drepturilor și obligațiilor și pentru o parte și pentru cealaltă să țină seama într-o mai mare măsură de situația concretă în care lucrează fiecare întreprindere.

În al **patrulea rînd**, încheierea contractului de credit trebuie să accentueze dialogul dintre bancă și întreprindere în ce privește creșterea eficienței activității economice. În acest context se înscrie și problema dobînzilor pe care întreprinderile le vor plăti băncii pentru creditele primite. În general, se observă o sensibilitate redusă a unor conducători de întreprinderi față de volumul cheltuielilor pe care le fac cu plata dobîn-

zilor. Pornind de la faptul că pentru întreprindere și deci și pentru conducerea ei dobînda este o plată „legală”, nu există totdeauna o reacție pentru acționarea în vederea reducerii volumului de dobînzii și reducerii costurilor pe această cale. În viitor, dobînda va figura ca una din clauzele de bază ale contractului de credit, analizîndu-se efectele ei pozitive sau negative.

Competențe mai mari pentru unitățile bancare operative

SEMNAREA contractului de credit și de bancă și de întreprindere incumbă și **drepturi și obligații** pentru ambele părți.

S-ar putea pune astfel în discuție faptul că, prin semnarea contractului de credit, banca își asumă unele obligații cu mult timp înainte de acordarea efectivă a creditelor și prin aceasta nu va mai putea să aducă toate argumentele și să solicite luarea tuturor măsurilor pe care le reclamă creditarea respectivă. În legătură cu această problemă se cuvine să arătăm că introducerea contractului de credit va obliga banca să desfășoare o muncă mai accentuată de perspectivă, să sesizeze mai din timp unele fenomene ce apar în activitatea întreprinderilor și să desfășoare o activitate mai pronunțat preventivă. Intensificarea controlului preventiv va face ca o serie de neajunsuri din activitatea întreprinderilor să se lichideze din timp, ceea ce nu va mai reclama nici acordarea unor credite suplimentare.

Introducerea contractului de credit pune în discuție și alte aspecte ale activității de creditare. Așa, de pildă, dacă în prezent mecanismul tehnic de acordare a creditelor și mai ales condițiile de acordare și rambursare a creditelor sînt prevăzute în detaliu în normele de creditare emise de bancă, în viitor, cînd vor exista contracte de credit, nu vor mai fi utile asemenea norme. Desigur, condițiile de acordare și rambursare a creditelor se vor înscrie în

Nicolae PRETORIAN

(Continuare în pag. 13)

METODOLOGIA DE CALCUL A VALORII PRODUȚIEI NETE ÎN AGRICULTURĂ

UNELE PROBLEME specifice se ridică la calculul producției nete în întreprinderile agricole de stat aparținând D.A.S. și în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, pentru care începând cu anul 1979 producția netă va constitui indicatorul principal de planificare și de apreciere a rezultatelor obținute, al efortului propriu al fiecărei unități la crearea venitului național.

Întreprinderile agricole de stat. La această categorie de unități producția netă se stabilește pe întreprindere, cuprinzând valoarea nou creată în activitatea productivă în toate ramurile sferei producției materiale. Din total se defalcă producția netă agricolă. Producția netă pentru celelalte ramuri se calculează pe baza normelor elaborate pentru fiecare ramură (industrie, construcții montaj — în regie, transporturi, circulația mărfurilor și alte activități).

Valoarea producției nete este formată din următoarele elemente: retribuția personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia; contribuția pentru fondul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic; impozitul pe fondul de retribuție; contribuția pentru asigurări sociale; alte cheltuieli cu munca vie; beneficiul.

În acest scop beneficiul, ca element de venit net cuprins în valoarea producției nete, se calculează prin scăderea din valoarea producției globale a costurilor totale de producție aferente acesteia.

Cheltuielile materiale sînt cele prezentate mai înainte pentru întreaga ramură, la care se adaugă la nivelul fermei și valoarea lucrărilor și serviciilor efectuate de alte ferme, sectoare și compartimente din cadrul întreprinderii (mecanic, irigații, chimizare etc.).

Pentru stabilirea producției nete în I.A.S. este necesar să se determine producția globală totală a întreprinderii, incluzînd toate ramurile menționate mai înainte.

Trebuie să menționăm că din considerente practice această producție globală se determină prin metoda circulației globale, adică prin însumarea producției globale a tuturor fermelor, sectoarelor de servire etc. Acest procedeu se aplică pentru a se putea determina aportul fiecărei ferme, sectoare, la rezultatele economico-financiare, la crearea producției nete și a stabili drepturile bănești ce se cuvin oamenilor muncii din colectivele respective.

Producția globală a întreprinderii care figurează în plan și se va raporta nu va fi însă cea determinată în acest fel, ci va fi diminuată cu valoarea serviciilor între ferme și sectoare, fiind stabilită pe baza formulei:

$$V_{PGI} = P_m + C_p + S_f + I_p + CM_r + R_c + V_a + PN_s - (A_c + S_i + PN_i)$$

în care:

P_m = producția marfă a întreprinderii și livrări între ferme;

C_p = consum intern productiv din producție proprie;

S_f = stoc de produse finite și efective de animale adulte, tinere și la îngrășat la sfîrșitul anului;

I_p = înființări de plantații tinere și întreținerea acestora pînă la intrarea pe rod, inclusiv completările de goluri în plantațiile în masiv și plantările de pomi răzleți (la nivelul cheltuielilor anului);

CM_r = Construcții-montaj în regie proprie;

R_c = rabatul comercial al complexelor comerciale proprii;

V_a = venituri din alte activități, fără cele provenite din serviciile între ferme și sectoare de servire;

PN_s = producția vegetală neterminată și semifabricatele din producție proprie în stoc la sfîrșitul anului;

A_c = valoarea animalelor cumpărate (inclusiv valoarea animalelor adulte reformate);

S_i = stoc de produse finite și efective de animale adulte, tinere și la îngrășat la începutul anului;

PN_i = producția vegetală neterminată și semifabricatele din producție proprie în stoc la începutul anului.

Stațiunile pentru mecanizarea agriculturii. În această categorie de unități de servire a agriculturii producția netă se determină de asemenea anual (pe an calendaristic) și se calculează pe total activități din care; agricultură. Elementele componente ale producției nete sînt aceleași ca și la întreprinderile agricole de stat.

Producția globală totală (volumul valoric al activității) care stă la baza calculului producției nete cuprinde: volumul total al lucrărilor executate pentru agricultură exprimat valoric; valoarea lucrărilor efectuate în ateliere pentru terți; valoarea lucrărilor de construcții-montaj în regie; valoarea lucrărilor executate de sectorul de transporturi pentru terți; alte venituri.

Volumul total al lucrărilor executate pentru agricultură exprimat valoric reprezintă drepturile cuvenite pentru lucrările executate determinate pe baza volumului fizic al lucrărilor și tarifelor de plată în natură și bani în vigoare.

În cheltuielile materiale efectuate pentru lucrările agricole se cuprind: carburanți și lubrifianți; materiale și piese de schimb; sîrmă și sfoară de balotat; energie electrică, apă, aburi, aer comprimat etc., amortizarea fondurilor fixe; alte cheltuieli materiale.

Desigur, problemele legate de calculul indicatorilor sintetici ai producției agricole, al producției nete în condițiile importanței pe care a dobîndit-o în prezent acest indicator, nu sînt încă pe deplin elaborate, unele aspecte fiind necesar a fi conturate mai precis, altele pot să apară în timpul aplicării în practică a normelor tehnice întocmite în acest scop.

De asemenea, este necesar să se adapteze evidența din întreprinderi pentru a se crea o sursă de informații pentru toate elementele necesare, evitînd stabilirea acestora pe baze convenționale sau prin apreciere funcție de datele parțiale existente.

Este de datoria tuturor colectivelor de muncă să investigheze și să valorifice complet și operativ toate căile și resursele de sporire a volumului producției nete participînd astfel la efortul comun de creștere cît mai rapidă a valorii nou create de fiecare colectiv, de fiecare lucrător, a venitului național, bază a creșterii bunăstării întregului nostru popor.

dr. Ion MARIA

Direcția Centrală de Statistică

Stimularea creșterii producției și eficienței în cooperativele agricole de producție prin

DIFERENȚIEREA TARIFELOR DE RETRIBUIRE A MUNCII ÎN ACORD GLOBAL [1]

REALIZÎND o corelare directă a veniturilor țaranilor cooperatori cu rezultatele obținute în activitatea productivă, retribuirea muncii în acord global constituie, în etapa actuală, forma principală de retribuire în C.A.P. Obținerea unor efecte maxime prin aplicarea sa nu poate fi decât o rezultantă complexă a acțiunii tuturor trăsăturilor și elementelor acestei forme de retribuire, capabilă să asigure: creșterea inițiativei și disciplinei în muncă, a răspunderii individuale și colective pentru realizarea corespunzătoare a sarcinilor asumate, îmbinarea armonioasă a stimulentele materiale cu cele morale etc.

Avînd menirea principală de a diferenția în mod echitabil și stimula veniturile între formațiile de muncă și, în cadrul acestora, pe lucrători, conform cu cantitatea, calitatea, importanța și rezultatul efectiv al muncii depuse, acordul global armonizează interesele personale ale fiecărui lucrător, respectiv ale formațiilor de muncă, cu cele ale unităților economice și cu interesele generale ale societății.

Deși eficiența, caracterul stimulator și echitabil al acestuia au fost verificate, acordul global nu a dat, în toate unitățile, rezultatele scontate — datorită existenței și menținerii unor deficiențe în aplicarea sa concretă.

Pirghia principală a mecanismului de funcționare a retribuirii muncii în acord global în C.A.P. o constituie stabilirea diferențiată — pe baze obiectiv-științifice, echitabile și stimulative — a tarifelor de retribuire pe unitatea de produs sau la 1 000 de lei producție obținută.

Diferențierea tarifelor se face ținînd seama de parametrii naturali, biologici și tehnici ai potențialului productiv al mijloacelor de producție folosite, de sezonul producerii produselor, de potențialul economic al unităților cooperatiste și de eventualele modificări ale condițiilor efective de producție, față de cele care au fost stabilite în plan și în contractul angajament.

Producții și tarife diferențiate după potențialul productiv al mijloacelor de producție

UNUL DIN CRITERIILE importante ale diferențierii tarifelor planificate de retribuire a muncii în C.A.P. este potențialul productiv al mijloacelor de producție, exprimat în parametrii tehnico-calitativi și productivi ai pămîntului, animalelor, semințelor, plantațiilor, mijloacelor mecanice, construcțiilor agricole, furajelor, îngrășămintelor etc. Îmbinarea strînsă a acestui criteriu cu repartizarea echitabilă a mijloacelor respective pe ferme, brigăzi, echipe și grupuri de lucrători îi pune pe cooperatori în condiții egale de lucru, oferindu-le șanse asemănătoare pentru obținerea unor venituri echitabile, în raport cu munca depusă. Pe această linie,

o serie de cooperative au făcut studii de cartare agrochimică a terenurilor, pe baza cărora au stabilit parametrii productivi ai pămîntului, folosiți la diferențierea producțiilor planificate și a tarifelor de retribuire pe tarlale și parcele.

La C.A.P. Ceptura-Prahova, de exemplu, încă din 1975, pe baza aprecierilor asupra potențialului productiv al pămîntului, s-au stabilit producții medii planificate la cultura porumbului și tarife de retribuire a muncii cooperativitorilor și mecanizatorilor, diferențiate pe parcele cu 23 le/lt și, respectiv, cu 4 le/lt de porumb boabe. Din 1977, C.A.P. Fîrtănești-Galați a stabilit tarife diferențiate de retribuire la cultura porumbului pe trei niveluri (223, 273 și 284 le/lt), iar C.A.P. Incu-Harghita, la cultura cartofului — tarife de 84, 150 și 156 le/lt.

Producțiile planificate, ca și tarifele de retribuire trebuie să fie diferențiate și în funcție de cantitatea de substanțe și îngrășăminte chimice și organice repartizate, de gradul de mecanizare a lucrărilor, de ponderea culturilor irigate, potențialul biologic productiv al semînelor etc.

Pornindu-se de la aceste cerințe, din acest an, la C.A.P. Românești-Iași, tariful de retribuire a muncii la cultura porumbului a fost stabilit la nivelul de 53,30 le/lt pentru suprafețele mecanizate și ierbicidate total, 180 le/lt pentru suprafețele mecanizate și ierbicidate parțial și 300 le/lt pentru suprafețele nemecanizate și neierbicidate.

Deoarece și în zootehnie, colectivitățile și loturile de animale ce sînt repartizate echipelor și cooperativitorilor au un potențial productiv variat, se impune și în acest sector diferențierea producțiilor planificate și a tarifelor de retribuire. Potrivit studiilor făcute, echivalîndu-se cu 1 producția de lapte (cu 3,5% grăsime) obținută de rasa Sură de stepă în lactația I-a, celelalte rase dau producții mai mari de 1,9 ori la Holstein, 1,31 ori la Bălțața românească, 1,65 ori la metis Friză-Bălțață, de 1,22 ori la Brună și de 1,77 ori la rasa Jersey. La ovine, în funcție de rasă, producțiile medii pe oaie variază între 55—80 litri de lapte pe o lactație, între 1,750—6,500 kg de lînă, 38—60 kg de carne și 1,07—1,27 miei.

Analizînd structura animalelor din loturile date spre îngrijire cooperato-

rilor în fermele de vaci de lapte de la C.A.P. Holboca și Vinători (județul Iași), după rasă, vîrstă și număr de lactații, în corelație cu producțiile medii din anii anteriori, s-au constatat decalaje mari de potențial productiv pe loturi de vaci — pînă la 1,41 ori, respectiv, 1,89 ori. Aceste decalaje, în condițiile folosirii unui tarif nediferențial de retribuire (0,45 lei pe litru de lapte), continuă să ducă și în acest an la obținerea unor retribuții necorelate cu efortul propriu al îngrijitorilor, nestimulîndu-se astfel producția și rentabilitatea. Asemenea situații, care se mai întîlnesc și la alte cooperative, ar putea fi remediate, așa cum s-a procedat la C.A.P. Cristur (Harghita), unde producția medie planificată pe vacă a fost stabilită pentru anul 1977 pe patru niveluri (2 130 l, 2 000 l, 1 657 l și 1 500 l), iar tarifele de retribuire pe hl au fost de 49 lei, 52 lei, 63 lei și 69 lei, deci în raport invers cu potențialul productiv respectiv.

Datorită faptului că la anumite categorii de animale, lipsa de omogenitate a efectivelor și necesitatea unei îngrijiri și furajări diferențiate fac să nu se poată aleați, în cadrul fermelor, colectivități și loturi de animale cu potențial productiv omogen, precum și datorită diferențierii parametrilor tehnico-calitativi ai adăposturilor, furajelor și ai celorlalte mijloace de producție folosite în îngrijirea și creșterea animalelor, este necesar ca la nivelul unităților cooperatiste și fermelor să se imbine cu discernămint diferențierea producțiilor planificate și a tarifelor de retribuire a muncii, pe loturi și grupe de loturi, cu alcătuirea unor colectivități și loturi cu potențiale productive omogene și cu condiții concrete de îngrijire asemănătoare, pentru care se pot stabili producții planificate și tarife de retribuire identice.

Diferențierea tarifelor după sezonul de producție

SE ȘTIE CĂ în agricultură factorii naturali-biologici se împletesc cu factorii tehnico-economici și sociali, aceasta fiind o particularitate care influențează și cantitatea de muncă vie și materializată consumată pentru producerea acelorasi produse în diferite perioade ale anului. Aceste diferențe sînt apreciabile la unele produse vegetale (cartofi, legume, fructe, struguri) și la majoritatea produselor animaliere. În anumite perioade ale anului și în mod deosebit în sezonul rece, potențialul productiv al pămîntului, al plantelor și al animalelor scade. Iarna, cînd resursele de furaje sînt mai reduse, animalele au nevoie de o cantitate mai mare de hrană și dau producții mai scăzute. Ținînd seama de consumul mare de muncă vie și materializată și de eficiența mai scăzută a folosirii potenția-

lului productiv al animalelor în acest sezon, cooperatorii, fiind retribuiți cu aceleași tarife din sezonul cald, când condițiile de muncă sînt mai ușoare și producțiile mai mari, nu sînt suficient de stimulați în vederea obținerii unor rezultate mai bune. În unele cazuri, însuși comportamentul productiv al forței de muncă suferă unele schimbări nedorite, păgubitoare. De exemplu, îngrijitorii de animale manifestă tendința de a amîna montarea vacilor, pentru a încadra perioada lor de lactație în lunile de vară, ceea ce provoacă dereglări în reproducția animalelor, care duc la pierderi mari pentru unitate. Rezultă că în sectorul zootehnic este necesară o **diferențiere a tarifelor de retribuire** pe unitate de produs, după sezonul în care este realizată producția.

O astfel de diferențiere a fost deja aplicată cu rezultate bune în unele ani-

tăți cooperatiste. De pildă, la C.A.P. Hosman (Sibiu) s-au aplicat tarife de retribuire a îngrijitorilor, de 60 lei pe hl de lapte în cursul iernii, cînd volumul de muncă este mai mare, 40 lei/hl vara și 50 lei/hl în celelalte luni. Aceasta a condus la creșterea producției de lapte pe tot timpul anului și la îmbunătățirea indicilor de reproducție a animalelor. La C.A.P. Vinători (Iasi), tariful este diferențiat pe două niveluri și anume: pentru perioada mai—octombrie — 30 lei/hl, iar pentru perioada noiembrie—aprilie — 45 lei/hl.

Din cele prezentate se desprinde concluzia că în limita aceluiași fonduri de retribuire stabilite, este necesară generalizarea diferențierii tarifelor de retribuire a cooperatizatorilor, pentru produsele vegetale și animale, în funcție de sezonul cînd se obține producția — cu atît mai mult cu cît înseși cooperatizatorii primesc, pentru produsele respective, pre-

turi de contractare diferite în funcție de sezon (de exemplu: 185 lei/hl de lapte și 15 lei/kg de smîntînă în perioada mai—octombrie și 220 lei, respectiv 17,50 lei în perioada noiembrie—aprilie).

Paralel cu fundamentarea pe baze stimulativă, echitabilă și uniformă a retribuției cooperatizatorilor, diferențierea tarifelor de retribuire după sezon influențează pozitiv creșterea și diversificarea producției agricole vegetale și animale, folosirea mai eficientă a pămîntului, a mijloacelor de producție și a forței de muncă și contribuie la o mai bună aprovizionare a populației cu produse vegetale și animale în stare proaspătă în tot cursul anului.

dr. Mircea BOJA
Institutul agronomic Iași

CONTRACTUL DE CREDIT

(Urmare din pag. 10)

contractele de împrumut și, ca un avantaj al noii măsuri, aceste condiții vor fi strîns legate de situația concretă a întreprinderii creditate. În prezent, cu toate strădaniile celor care elaborează norme de creditare, nu este posibil să cuprindă în acestea toate spețele și ca urmare în practică există o anumită rețineră din partea organelor bancare în a lua în considerare și alte aspecte decît cele prevăzute expres în normele de creditare. **Introducerea contractului de credit va trebui însă să fie însoțită de competențe mai mari pentru unitățile bancare operative, care vor trebui să fie în măsură să soluționeze direct, într-un fel sau altul, toate cererile întreprinderilor.**

În legătură cu acest ultim aspect, se cuvine și o altă precizare. Introducerea contractului de credit nu trebuie să fie înțeleasă ca o slăbire a drepturilor și competențelor băncii în a hotărî dacă un credit trebuie sau nu acordat. În materie de creditare banca, în conformitate cu legele statului, trebuie să hotărască ținînd cont de modul în care este organizată și condusă activitatea unei întreprinderi, dacă acordă sau nu creditul solicitat. Totodată, banca trebuie să fie în măsură să țină seama la încheierea contractelor de credit și de seriozitatea cu care unele conducători de întreprinderi se angajează față de bancă să își îndeplinească angajamentele asumate. Sintem de părere că trebuie

combătută cu toată tăria tendința unor conducători de întreprinderi de a se angaja în mod formal față de bancă pentru a obține în acest fel unele sume de bani pe calea creditului și apoi să nu se mai țină de cuvînt. Pentru cazurile cînd cererile întreprinderilor depășesc competențele ce se vor acorda unităților operative bancare, dar mai ales atunci cînd banca nu mai are încredere în modul în care se angajează conducătorii unor întreprinderi, contractele de credit trebuie semnate de organele ierarhice superioare ale întreprinderilor și atrasă pe această cale și răspunderea acestora în modul în care sînt gospodărite fondurile materiale și bănești în întreprinderi, cum se realizează sarcinile de plan.

Trebuie avut în vedere că activitatea desfășurată de bancă în domeniul creditării face parte integrantă din politica economică a statului și numai rezolvarea după o poziție principială a problemelor ce se ridică, va conduce la accentuarea laturilor calitative ale muncii în acest domeniu. De aceea, sintem de părere că **introducerea contractului de credit trebuie temeinic pregătită**, începînd cu elaborarea formularului de contract, cu modul de redactare a clauzelor, astfel încît de la început acesta să devină un instrument de seamă în conducerea gestiunii întreprinderilor.

Pe lângă aceste măsuri pregătitoare, inclusiv o temeinică instruire a aparatului din întreprinderi și din bănci, se impune o îmbunătă-

țire și a mecanismului general de finanțare a întreprinderilor. În condițiile actuale, în legătură cu modul în care se determină necesarul de mijloace circulante pe calea normativelor și a creditului, întreprinderile trebuie să apeleze de prea multe ori la obținerea de fonduri pe calea creditului. Menținerea acestei situații ar da naștere la încheierea unui număr prea mare de contracte de credit, ceea ce ar putea îngreuna activitatea băncilor și ar exista și riscul apariției unui anumit formalism în acest domeniu.

Contractul de credit va trebui să ocupe un loc însemnat în organizarea relațiilor bănești din economie. Dată fiind importanța covârșitoare a creditului în procesul emisiunii bănești, contractul de credit trebuie să tindă să devină unul din principalele instrumente de reglementare a acestui proces. **Introducerea contractului de credit, ca de altfel a contractelor în general, reprezintă un pas înainte pe calea întronării unei discipline mai severe în domeniul relațiilor bănești, ceea ce va avea efecte pozitive asupra eficienței de ansamblu în economie.** Introducerea contractului de credit este necesar să se integreze în procesul de planificare financiară. În acest sens, atît la baza întocmirii bugetului de venituri și cheltuieli, cît și a planului de credite va trebui să stea contractul de credit. Aceasta presupune ca fondurile ce se prevăd a se obține pe calea creditelor să fie mai întîi analizate de bancă și întreprindere și să fie stabilite și măsurile necesare care să asigure realizarea clauzelor contractului.

IMPERATIVE ALE REALIZĂRII PLANULUI ÎN CONSTRUCȚIILE INDUSTRIALE

*Din problematica recentelor adunări generale
ale oamenilor muncii*

REPREZENTANȚII celor 190 000 de oameni ai muncii din sistemul Ministerului Construcțiilor industriale au analizat, în recenta rundă a adunărilor generale, coordonatele și rezultatele activității desfășurate în primul semestru, măsurile ce trebuie întreprinse pentru îndeplinirea integrală a prevederilor planului pe 1978 și pentru pregătirea realizării sarcinilor din următorul an al cincinalului.

Contribuind la înlăptuirea politicii partidului de dezvoltare accelerată a forțelor de producție, de creștere echitabilă a potențialului economic al tuturor județelor țării, colectivele unităților ministerului au pus în funcțiune, de la începutul anului, sute de capacități și obiective industriale și agrozootehnice, unele dintre ele în devans față de termenele stabilite. La o serie de șantiere și trusturi, producția de construcții-montaj a marcat creșteri importante în comparație cu volumul din perioada corespunzătoare a anului trecut. O evoluție pozitivă a cunoscut și productivitatea muncii, datorită acțiunii conjugate a mai multor factori — sporirea dotării tehnico-materiale, promovarea tehnologiilor noi, ridicarea nivelului profesional al personalului muncitor și scăderea ponderii celui necalificat în totalul muncitorilor, extinderea într-o proporție însemnată a acordului global ș.a.

Progresele înregistrate nu au atins însă nivelul prevăzut prin plan; în execuția unor investiții s-au înregistrat rămăneri în urmă sub aspect valoric și al stadiilor fizice.

Organizarea — în concordanță cu procesul tehnologic

EXERCITÎNDU-ȘI mandatul, reprezentanții oamenilor muncii au adâncit, în adunările generale, analiza din dările de seamă ale organelor de conducere colectivă, relevând principalele cauze ale nerealizărilor.

La Trustul de construcții chimice Cluj-Napoca de pildă, prezentarea comparativă a rezultatelor activității pe subunități a scos în evidență importante discrepanțe în stilul și metodele de muncă ale conducerilor acestora. Depășirile de plan la producție și productivitate, înregistrate de colectivele grupurilor de șantiere din Arad și Făgăraș, ale șantierului din Cluj-Napoca, au fost anulate — în bilanțul pe trust — de situația nesatisfăcătoare cu care au încheiat semestrul subunitățile din Tirgu Mureș, Năsăud și, mai ales, cea din Timișoara.

● Analiză exigentă a cauzelor unor rămăneri în urmă ● Generalizarea experienței șantierelelor cu rezultate bune — o necesitate a conducerii eficiente ● Colaborare orientată spre obiectivul comun: respectarea și scurtarea termenelor de punere în funcțiune ● Intensificarea ritmului de lucru, pregătirea activității din iarnă ● Probleme în competența de rezolvare a ministerului

La importante investiții aflate în execuția acestui din urmă grup de șantiere, pe fondul unei organizări defectuoase a punctelor de lucru, defalcarea sarcinilor fizice până la nivelul echipelor s-a făcut doar sporadic; posibilitățile de mecanizare nu au fost integral folosite; randamentul slab al efectivelor, extinderea doar într-o proporție nesemnificativă a schimbului II au făcut să se acumuleze în stoc însemnate cantități de prefabricate din beton armat, construcții metalice și conducte nemontate, ceea ce a influențat negativ și costul lucrărilor. Este drept că trustul a marcat, față de semestrul I al anului trecut, salturi spectaculoase în ce privește volumul producției (+35%) și nivelul productivității muncii (+29%), dar dacă, prin acțiuni energice, consiliul oamenilor muncii ar fi impus la toate șantierele o organizare rațională, creșterile ar fi putut atinge nivelul planificat.

În condițiile în care noile obiective industriale și agrozootehnice se realizează prin eforturile conjugate ale mai multor unități specializate — antreprenorul general de construcții și subantreprizele de montaje, instalații și lucrări speciale — **ritmul execuției depinde în mare măsură de armonizarea matematică a activității acestora.** Este o problemă elementară, dar care revine mereu în actualitate. În adunarea generală de la Trustul de instalații și automatizări București, o serie de reprezentanți ai oamenilor muncii au semnalat dereglări în această privință; s-a apreciat că dacă la șantierele din Giurgiu, Borzești, Slatina, Pitești, Brazi, Năvodari, constructorii ar fi asigurat la timp stadii fizice corespunzătoare pentru atacarea lucrărilor de instalații conform graficelor, trustul și-ar fi putut mări producția pe semestrul I cu circa 77 milioane de lei.

Un fenomen pe care majoritatea dărilor de seamă au omis să-l consemneze, dar care rezultă implicit din numeroase critici făcute în cadrul dezbaterilor este acela că **instrumentul organizării științifice a producției și a muncii în construcții are un ritm lent de înnoire și îmbogățire**, neținând pasul cu procesul de industrializare a tehnologiilor, de perfecționare a bazei tehnico-materiale. Încă nu s-a asigurat, în toate unitățile ministerului, generalizarea ansamblului de module al sistemului integrat de conducere a producției de construcții-montaj, a cărui eficiență este estimată la 8—9% creștere a productivității muncii, 2—6% scurtare a duratei de execuție a lucrărilor, 3—5% reducere a costului acestora. Metodele moderne de programare a execuției rămân uneori în stadiul unor grafice pe care nimeni nu

le mai urmărește. Proporția extinderii acordului global pe bază de contracte-angajament la nivel de șantier rămâne scăzută, cadrele ce răspund de organizarea proceselor de producție și de asigurarea lor tehnico-materială neparticipând la această formă de retribuire deosebit de stimulativă.

Condițiile de execuție

ACEASTĂ IMAGINE nu ar fi completă dacă nu am ține seama și de manifestările unui complex de factori externi unităților de execuție, care, departe de a contribui la disciplinarea activității pe șantiere, determină în unele cazuri destrămarea mecanismelor gândite să garanteze folosirea judicioasă a potențialului uman și tehnic.

Potrivit planului, Trustul de construcții industriale Brașov — unitate fruntașă pe țară în 1977 — urma ca în primele 6 luni să-și majoreze volumul producției cu 25% față de perioada corespunzătoare a anului trecut. Creșterea efectivă a fost însă mai mică. Principala cauză, evidențiată în adunarea generală: **neasigurarea la timp cu documentații** — situație care la 30 iunie afecta încă aproape o cincime din volumul de lucrări programat pe 1978. În cursul semestrului au fost puse în funcțiune 34 din capacitățile cu termen în acest interval, la 10 dintre ele obținându-se devansuri cifrate între 30 și 150 de zile, dar alte 4 s-au înscris pe lista restanțelor — datorită faptului că efectele propriilor deficiențe au fost amplificate de **întârzierile în crearea condițiilor de demarare a lucrărilor, în procurarea de către beneficiari a utilajelor tehnologice, de modificarea pe parcursul execuției a unor soluții constructive.** În aceste împrejurări — când organizarea gândită la începutul anului a fost răsturnată de numeroasele situații de excepție intervenite pe parcurs — nu este de mirare că trustul, deși a depășit indicatorii de plan tehnic la prefabricare, la mecanizare, ca și cifra planificată de extindere a acordului global, s-a situat totuși cu productivitatea muncii sub nivelul stabilit.

Exemple similare au fost semnalate și în adunările generale de la alte unități: la 23 de investiții nominalizate în planul pe semestrul I, Trustul de construcții industriale Cluj-Napoca nu a avut condiții de începere a lucrărilor; întârzierea cu 8—9 luni a deschiderii finanțării pentru instalația de săruri de cadmiu de la Făgăraș, pentru amenajări la instalația de alimentare cu apă industrială a Combinatului de îngrășăminte chimice din Tîrgu Mureș a făcut ca investițiile respective să nu fie finalizate la termen.

Creșterea rolului contractelor economice cere ca relațiile între beneficiar, proiectant, constructor, furnizor de utilaj tehnic și de materiale de construcții în procesul de investiții să fie strict disciplinate, eforturile tuturor acestor factori trebuind să fie coordonate convergent spre obiectivul final — **punerea cit mai grabnică în funcțiune a noilor capacități, dar cu asigurarea concomitentă a condițiilor unei activități eficiente a fie-**

căreia din părțile interesate. Nici unitățile de construcții, nici cele de prefabricate nu-și pot permite să țină capacități de producție neocupate, în așteptarea proiectelor care nu sosesc la timp. Iar dacă unele documentații întârzie pentru revizuirea soluțiilor constructive, este de datoria proiectanților să aibă în vedere și modalitățile de accelerare a execuției, în vederea recuperării timpului pierdut. Existența unor importante posibilități în acest sens o sugerează inițiativa constructorilor, care au îmbunătățit proiectele de amenajare a terenului la platformele Zimnicea, Calafat, Giurgiu, Tulcea, eliminând necesitatea unui volum de transport de pământ de circa 4 milioane t/km pentru umpluturi și scurtînd la o treime durata lucrărilor de consolidare a solului.

O propunere reiterată în mai multe adunări generale este aceea ca **duratele normate de execuție pe categorii de obiecte** (reconsiderate la nivelul celor mai bune experiențe) **să curgă pentru constructor de la data asigurării tuturor condițiilor exterioare pentru atacarea lucrărilor și să fie avute în vedere la stabilirea termenelor de punere în funcțiune.**

Măsuri de redresare

PLANURILE DE MĂSURI prezentate în adunările generale de către consiliile oamenilor muncii, propunerile făcute în completare de participanți au în vedere, pe lângă rezolvarea unor situații locale, și acțiuni de interes comun, orientate spre intensificarea ritmului de lucru, recuperarea restanțelor, realizarea integrală a sarcinilor anuale la fiecare poziție din plan și la toate unitățile, pregătirea corespunzătoare a activității din 1979.

Atenția se concentrează îndeosebi spre:

- **folosirea integrală și cu înalt randament a potențialului** — efectiv de muncitori, mașini și utilaje — în schimburi prelungite;

- **îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale** (impulsionându-se sprijinul beneficiarilor în procurarea utilajelor tehnologice, aparaturii și materialelor);

- **reactualizarea graficelor de execuție**, canalizînd eforturile în principal asupra obiectivelor restante și a celor cu termene de punere în funcțiune în trimestrele III și IV;

- **montarea cu prioritate a construcțiilor și confecțiilor metalice aflate în stoc pe șantiere;**

- **intensificarea producției proprii de prefabricate din beton armat și de agregate sortate**, pentru suplînirea cantităților ce depășesc posibilitățile de livrare ale industriei de specialitate;

- **trecerea la aplicarea proiectelor de organizare pentru lucrul în timpul iernii**, aplicînd soluții care să garanteze desfășurarea neîntreruptă a producției cu întreaga capacitate și cu consumuri minime de combustibil; executarea încă în această lună a fundațiilor la clădiri și estacade, terminarea acoperirii la obiectele cu structurile montate și deschiderea frontului de lucru pentru izolații;

- **contact strîns cu beneficiarii și proiectanții**, pentru întocmirea graficelor de eșalonare a execuției

lucrărilor noi din 1979, obținerea elementelor necesare încheierii contractelor de antrepriză și asigurării resurselor.

O serie de propuneri din adunările generale, depășind posibilitățile de soluționare la nivelul unităților, au fost înaintate ministerului. Ele vizează, de pildă :

- intervenții pentru **accelerarea elaborării documentațiilor aferente lucrărilor din planul pe 1979**, promovindu-se soluții economice, cu **posibilități maxime de industrializare**, volum redus de muncă necalificată și la meserii deficitare, durată scurtă de execuție, consumuri minime de metal. Menționăm că, după cum rezultă din datele centralizate la Ministerul Construcțiilor Industriale, gradul de acoperire cu documentația a planului pe anul viitor va atinge, la 30 septembrie, minimum 75%, iar la 31 decembrie — 95% ;

- **evitarea încărcării planului cu lucrări mici și dispersate**, pe care beneficiarii pot să le execute prin forțe proprii ;

- stabilirea pe unități a sarcinilor pe anul viitor privind productivitatea muncii ținând seama de **structura lucrărilor** ce dețin ponderea principală în plan ;

- **acoperirea cu repartiții** a necesarului de materiale, elemente și utilaje de construcții, într-o **eșalonare corelată cu dinamica planului** ;

- insistențe pe lângă ministerele furnizoare de materiale de construcții, pentru **creșterea ponderii livrării-**

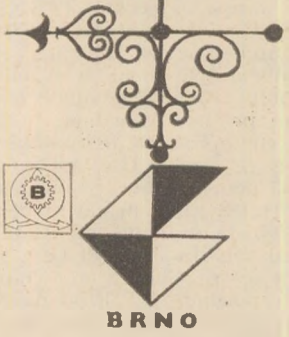
lor în unități de încărcătură, prin pachetizare, paletizare, containerizare ;

- dezvoltarea **fabricației de scule și dispozitive moderne**, care să asigure o productivitate înaltă.

Aceste probleme au fost repartizate, în cadrul ministerului, pe direcții și compartimente însărcinate cu urmărirea rezolvării lor. De asemenea, în biroul executiv al Comitetului Uniunii sindicatelor din industria construcțiilor au fost analizate desfășurarea adunărilor generale ale oamenilor muncii și o sinteză a propunerilor făcute, desprinzându-se **acțiunile organizatorice și educative ce trebuie întreprinse de către sindicate** pentru mobilizarea colectivelor unităților la lichidarea rămănelor în urmă, îndeplinirea integrală a planului și a angajamentelor.

Situația deosebită în care se află unele unități ale Ministerului Construcțiilor Industriale, sub raportul realizărilor valorice și al punerilor în funcțiune, impune **măsuri speciale, întărirea disciplinei și răspunderii** la toate nivelele de conducere, de la lot pînă la trust, intensificarea sprijinului dat pe teren de către aparatul ministerului, **o colaborare activă din partea beneficiarilor**, astfel ca la viitoarele adunări generale, oamenii muncii să poată raporta rezultate pozitive și demararea cu toate forțele în al patrulea an al cincinalului.

Adrian RUSU

O orientare sigură în lumea bunurilor de consum
calea către :

- partenerii comerciali și alte contacte de afaceri
- cererea și oferta pe plan mondial
- dezvoltarea comerțului exterior

Această perfectă orientare comercială vă este oferită prin :

TÎRGUL INTERNAȚIONAL

DE BUNURI DE CONSUM BRNO (Cehoslovacia)

20—27 aprilie 1979

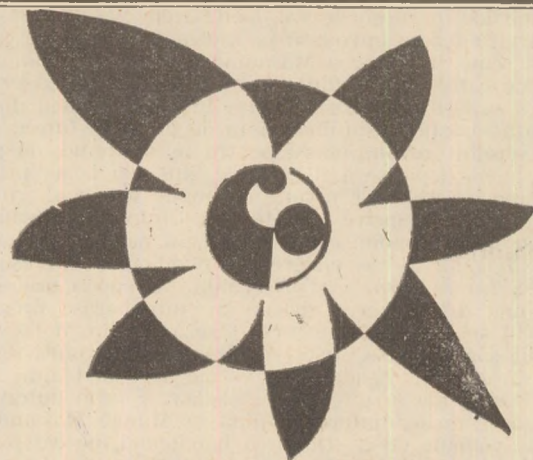
Data limită de înscriere : 30 noiembrie 1978

Informații suplimentare puteți obține la :

BVV — Tîrguri și Expoziții BRNO, Vystavište 1, 602 00 Brno, Cehoslovacia, Tel. 314 ; Telex 062294 și 062295 ; adresa telegrafică Fairbrno.

Ambasada R.S.C., Secția Comercială — str. Oțetari nr. 3, sector 2, București

PUBLICOM

SALIMA

79

Fructele pămîntului

Fructele muncii omului

Fructele geniului tehnic

în serviciul oamenilor muncii în scopul ridicării nivelului lor de trai

SALIMA 79

al 6-lea SALON INTERNAȚIONAL DE ALIMENTAȚIE BRNO — Cehoslovacia

21—28 februarie 1979

Termen de înscriere :

30 septembrie 1978

Informații suplimentare la :

BVV — Tîrguri și Expoziții BRNO, Vystavište 1, 602 000 Brno, Cehoslovacia

Téléfon : 314 Telex : 062294, 062295

Telegr. FAIRBRNO

PUBLICOM

2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent

ECONOMIA SOCIETĂȚII DACE ÎN VREMEA LUI BUREBISTA

ÎN PRIMA JUMĂTATE a secolului I î.e.n. se încheagă, pentru a dăinuî vreme de patru decenii, un stat al dacilor, în frunte cu regele Burebista. Acest eveniment a avut semnificația trecerii hotărîte a societății dace pe o treaptă superioară, cea a organizării statale. Hotarele acestui stat erau întinse, ajungînd la apus pînă dincolo de Tisa, la Morava și Dunărea de mijloc, la miez-noapte pînă în Carpații Păduroși, iar la răsărit pînă la gurile Nistrului și ale Bugului, cuprinzînd, așijderea, pămînturile așezate de o parte și de alta a Dunării de jos, pînă la Marea Neagră. Bineînțeles, nu trebuie să ne închipuim că pe tot acest cuprins de pămînturi ar fi dăinuit o organizare administrativă statornică și centralizată. Dimpotrivă, locurile de la hotarele mai depărtate erau mai puțin populate. Asemenea state primitive, de fapt simple confederații tribale, dăinuiau pe atunci pretutindeni în afara hotarelor Imperiului roman, atît în Europa, cît și, mai ales, în Asia.

Explicația rapidei închegări a unui stat întins și puternic al dacilor și geților de pretutindeni în jurul nucleului din Munții Orăștiei, sub Burebista, rezidă în saltul economic spectaculos înregistrat la începutul secolului I î.e.n. în acele locuri, unde, datorită prezenței unor zăcăminte de metal feros deosebit de bogate, noua metalurgie, de tipul pe care arheologii îl numesc La Tene, a putut deveni o constantă caracteristică a industriei meșteșugărești. Ce-i drept, asemenea economie metalurgică fusese introdusă pe meleagurile noastre cu un veac mai devreme, în Bihor și Maramureș, odată cu popularea acelor locuri de către triburi din semînta celților, dar dacii de acolo fuseseră supuși năvălitorilor celți. În schimb, dacii din Apuseni și Munții Orăștiei, asimilînd timp de un secol întreg noile procedee, absolut revoluționare pentru acea vreme, de prelucrare a metalelor, depășiseră net, după anul 100 î.e.n., prin bogăția și puterea lor militară, nivelul economic scăzut al triburilor înconjurătoare. Cît privește geții din Cîmpia munteană, aceștia se aflau încă, economiceste vorbind, în prima vîrstă a fierului, care, din punctul de vedere al tehnologiei meșteșugărești și agricole, nu se deosebea prea mult de epoca precedentă. Ca atare, nici diferențierea socială nu înregistrase progrese prea vădite în acele locuri. În sfîrșit, așezările din Moldova de sud, cu totul sărăcăcioase, nu se deosebeau prea mult de cele din epoca bronzului. Așadar, în vreme ce dacii din sud-vestul Transilvaniei aveau un trai îmbelșugat și erau puternici și supuseseră triburile dimprejur, pînă în Munții Maramureșului și hotarele romane de pe Dunărea bănățeană, pe căi pașnice, căpeteniile de dincoace de Carpați continuau să se războiască între ele pentru pradă măruntă, trebuînd la un moment dat să se recunoască supușii bogatului rege de peste munte. Acest moment, potrivit rînduieilor nescrise ale orînduirii gentilice, nu putea fi creat decît de un pericol extern, care ar fi amenințat întreaga obște etnică a daco-geților. Într-adevăr, asemenea împrejurări făcuseră și în alte dăți ca numerosul neam al dacilor să se unească, pentru o vreme, sub sceptrul unui singur rege, căruia îi erau datori cu toții ascultare fără crîcnire, atîta vreme cît dăinuia primejdia.

Bineînțeles, momentul cu pricina dădea posibilitate căpeteniei militare supreme să-și întemeieze o supremație necontestată, pe care, dacă se dovedea îndeajuns de priceput, putea s-o prelungească și dincolo de evenimentul care o prilejuise. Or, tocmai asemenea lucru s-a petrecut și în vremea lui Burebista. De data aceasta, primejdia din afară nu s-a dovedit destul de puternică pentru a îndemna dintr-o dată pe toți dacii să-l recunoască drept conducător. În schimb, Burebista urma la tron unei căpetenii ce izbutise deja să-și alcătuiască hotare peste cei mai mulți dintre daci. Astfel, în anul 82 î.e.n. tatăl lui Burebista domnea la Sargedava (Costești), în Munții Orăștiei, peste toate neamurile dace din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș. Ba, mai mult, regele de la Sargedava era încă de pe atunci socotit arbitrul, protectorul și sfătuitorul geților din Cîmpia munteană, de vreme ce, pentru a lămuri unele pricini avute cu aceștia, grecii de la Dionysopolis (Balceie) îi trimiteau atunci în solie pe un anume Akornion. Așadar, Burebista moștenea un stat primitiv, de tip tribal, încheat ca o confederație benevolă

a daco-geților de pretutindeni, mai puțin cei dintre Carpații Răsăriteni și Nistru. Rămîncea acum numai să se ivească prilejul ca această uniune de triburi să se transforme într-un stat propriu-zis, chiar dacă un asemenea stat, în condițiile de atunci, nu putea dura prea mult.

Prilejul de care vorbeam apărură două decenii mai tîrziu, cînd dacii de la izvoarele Tisei făcură apel la Burebista, pentru a-i mîntui de triburile celtice din Boemia, care, coborînd pe Dunăre, se îndreptau spre răsărit. Burebista atacă astfel chiar matca celților din Europa centrală, care în anul 59 î.e.n. plecară spre apus, în Gallia (Franța), unde Caesar îi nimici un an mai tîrziu. Tot atunci, celții taurisci se stabiliră în Noricum (Austria), părăsînd vetrele lor de pe Tisa mijlocie, care intră în stăpînirea lui Burebista. În același timp, Burebista își consolidă stăpînirea în Oltenia și Cîmpia munteană, cu atît mai lesne cu cît, de data aceasta, se contura o primejdie reală pentru daco-geții de pretutindeni.

Astfel, încă în anul 74 î.e.n., generalul roman Caius Scribonius Curio atinsese Dunărea în părțile muntoase ale Banatului, dar codrii cei întunecoși îl făcură să se întoarcă fîră a trece pe celălalt mal. Doi ani mai tîrziu, în 72, Marcus Terentius Varro Lucullus silea la rîndul său pe grecii din orașele Pontului Euxin să se alieze cu Roma și să accepte protecția guvernatorului Macedoniei. Acesta, care era atunci Caius Antonius Hybrida, iernă chiar în anul 62 î.e.n. cu oștile sale în Dobrogea, dar în anul următor a fost izgonit de acolo de greci. Anul 50 î.e.n. a fost cel în care Burebista, socotindu-se acum îndeajuns de puternic făcu pasul hotărîtor pentru a transforma statul său de tip tribal într-un stat sclavagist elenistic.

În anii 50—48 î.e.n., regele dacilor, după ce a străbătut cu oștile sale Cîmpia munteană, Moldova de miez-zî și părțile din nordul Dunării de jos, primînd supunerea căpeteniilor locale și ostateci, odată cu oameni înarmați care să-l ajute, a supus rînd pe rînd bogatele și înfloritoare orașe grecești Olbia, la gurile Bugului, Tyras, la cele ale Nistrului, apoi a coborît prin Dobrogea de-a lungul litoralului, unde ocupă Histria, Tomis, Callatis, Odessos (Varna), Meesembria (Nesebar) și Apollonia (Sozopol), crușînd numai Dionysopolis (Balceie), de unde a luat cu sine, ca sfetnic, pe vechiul său prieten Akornion. În anul 49 î.e.n., Caesar, care pînă atunci condusesese ostile romane din Gallia, a trecut Rubiconul, rîulețul ce separa Gallia Cisalpina de Italia propriu-zisă, cu gîndul să ocupe Roma. Senatul, chemînd pe Pompeius în ajutor, Imperiul a căzut pradă războiului civil. Folosînd în acest prilej, Burebista a trimis pe Akornion la Pompeius, făgăduindu-i sprijinul său. În anul 48 î.e.n. însă, Pompeius înfrînt în Macedonia de către Caesar, s-a refugiat în Egipt, unde a fost asasinat la porunca lui Ptolemeos al XIV-lea și a Cleopatrei. În vreme ce Caesar devenea astfel stăpînul Romei, Burebista își consolida și organiza regatul, vast conglomerat de triburi și neamuri, în care predominau daco-geții, prezenți pretutindeni. În anul 44 î.e.n. Caesar a fost însă asasinat în Senat, în vreme ce Burebista a căzut și el jertfă ambițiilor unor căpetenii locale ce-l înlăturară pe căi violente, la îndemnul marelui preot Deceneu. Statul dac se împărți pe dată în patru, apoi în cinci uniuni de triburi, care putură fi reunificate în fața primejdiei romane, abia peste un veac și jumătate, sub Decebal.

Pe vremea lui Burebista celula economică primară era, de două veacuri deja, familia mică, aproape peste tot. Cu toate acestea, familia mare, patriarhală, păstra încă destule drepturi patrimoniale. Astfel, casa și obiectele casnice, armele și podoa-bele erau stăpînite de soți și descendenți, dar unelele agricole și vitele, ca și grînele, erau de drept proprietatea capului familiei, care se bucura în continuare de o autoritate deosebită. Cît privește pămîntul, cultivat sau nu, acesta era socotit a aparține căpeteniei obștii sătești. Obștile erau cîrmuite de unul sau doi bătrîni, aceștia alcătuiind periodic un fel de sfat, care trimitea un reprezentant la fruntașul militar al tribului întreg, alcătuit din mai multe obști sătești, în așezarea sa întărită. Toți

oamenii se socoteau liberi, sclavii, dobândiți prin expediții militare, fiind o excepție chiar și în casele regilor.

Îndeletnicirea productivă de căpetenie era cultivarea pământului, dăinuind însă mai departe, ca în epoca bronzului și prima vîrstă a fierului, specializarea tribală, unii daci fiind agricultori, alții păstori sau meșteșugari. Bineînțeles, triburile a căror ocupație predilectă era extragerea și prelucrarea metalelor, erau și cele mai bogate și puternice, pe cînd cele de agricultori plăteau îndeobște tribut. Uniunile tribale alcătuite pe osia negoiului cu metale și obiecte meșteșugărești păstrau de aceea oarecare autonomie, în Transilvania mai cu seamă; autonomie tributară însă, după închegarea statului sub Burebista, în vreme ce obștile de păstori sălășluiau netulburate mai peste tot. Practic însă, toți se îndeletniceau într-o măsură mai redusă sau mai extinsă cu agricultura, acum că răspîndirea uneltelor din fier în toată Dacia îngăduia aceasta.

Locuințele, patruleter ori, mai ales, rotunde, erau îndeobște așezate pe o temelie de piatră de rîu, fasonată sau brută, după posibilitățile gospodarului, pentru a împiedica putrezirea birnelor. Principalul material de construcție era lemnul. La colțuri erau așezate birne verticale, iar spațiul dintre ele umplut cu pari bătuți în cuie de fier. Casele aveau una sau două încăperi, iar uneori și un pridvor acoperit, susținut de stâlpi, ori adăpostit sub streșina prelungită în jos. Podeaua era întotdeauna din pămînt bătut, iar pereții din lut spoit în mai multe culori. La casele patruleter acoperișul era în două ape, iar la cele rotunde, conic, el fiind întocmit din șindrila ori paie; la cei bogăți era din țigle arse, aduse de la greci și romani, ori fabricate pe loc, după modelul străin. Fierul era folosit în chip obișnuit în construcții, săpăturile scoțînd la iveală nenumărate obiecte metalice în toate așezările dace, precum piroane, scoabe, balamale și ținte înflorate pentru uși. În Muntenia și Moldova se foloseau însă mai mult paiele și lutul, cele mai multe locuințe fiind de fapt colibe și bordeie. Vremurile aspre și nesigure lămuresc de ce casele, cele mai multe neîmprejmuite, nu aveau decît rareori dependințe. Singuri dacii din Munții Orăștiei își îngăduiau să se socotească întotdeauna în siguranță, împrejmuinte-și casele și ținîndu-și rezervele în hambare, fără de grijă, punînd grîul în chiupuri imense, pe jumătate îngropate.

Recoltele se obțineau foarte greu, deștelenitul terenului cerînd o muncă extrem de anevoioasă. Vasele de lut și lemn alcătuiau inventarul cel mai de seamă al gospodăriei dacului. Unelele de căpetenie erau topoarele mari din fier pentru deștelenire, plugurile de lemn, cu brăzdar de fier, de o formă specifică, nu triunghiulară, ca la celți și romani, ci ca o bară masivă, plată, cu un singur vîrf triunghiular. Se foloseau apoi risnițe mari de piatră, rotative, mișcate cu eforturi neînchipuite de către femei, cărora le revenea această sarcină; pe urmă coase și seceri, obiecte care cereau o prelucrare mai complicată, din care pricină și erau socotite obiecte de preț, fiind păstrate în casa celor mai de vază oameni ai satului, cărora ceilalți le datorau ascultare, ori ca rude, ori ca supuși, ori ca datornici cu ceva. Sapele, săpăligile, greblele și tîrnăcoapele nu lipseau, cele din urmă fiind făcute însă totdeauna din fier.

Se cultiva mai cu seamă meiul, care creștea și sălbatic, și era mai ușor de semănat, chiar pe terenuri rău deștelenite, ori numai incendiate. Din acesta se prepara terciul, hrană specifică tracilor, inclusiv geto-dacilor, care o foloseau la toate mesele. Se cultiva, de asemenea, grîul, de regulă din soiuri inferioare. În Transilvania se cultiva mai ales secara, nelipsind lîntea, orzul și orzoaica. Legumele, pe atunci puține și rare, erau îndeobște rezervate celor mai avuți, bobul și mazărea fiind socotite o hrană aleasă și de soi, ba chiar și cu proprietăți miraculoase. Practic, hrana dacilor nu se deosebea prea mult de cea a mai tuturor oamenilor din acea vreme, fie că trăiau în Imperiul roman, fie în afara lui. Vile aveau puțini, iar cei numai cei mai de frunte dintre daci și oștenii lor. Oile însă erau răspîndite în tot ținutul muntos, neducîndu-se lipsă de ele nici la cîmpie. În schimb, gospodăriile în care să nu se fi cultivat viță de vie, chiar în locurile cele mai puțin prielnice, erau rare. Deceneu, instituînd un fel de monopol regal asupra vinăritului, a izbutit chiar, în numai cîțiva ani, să oprească importul de vin grecesc și să inițieze un export de vin dacic în părțile Illyriei romane.

Vinatul era o îndeletnicire esențială, mai mult decît oricare alta. Vitele erau însă o avuție de preț, fiind ținute pentru lapte, brînză, unt ș.a. La munte mulți țineau porci, astfel că s-a răspîndit și în Dacia moda italică a tocăturilor și cîrnăriei. Albinăritul fiind o ocupație larg răspîndită în Dacia, mai ales în

părțile de răsărit ale Transilvaniei, mierea și ceara erau exportate pînă în Grecia. Semănatul inului și al cîncei, bătarea, uscarea și melițarea, cădeau în sarcina femeilor, care trebuiau veșnic să se îngrijească a țese și a toarge.

Aproape toți bărbații se pricepeau la butnărit, dulgherit și tîmplărie, folosînd topoare scurte, dălți, tesle, fierăstraie, rînde, cuțitoaie și sfredele din fier, fabricîndu-și mese, scaune, lavițe, polițe, lăzi, castroane, linguri, coveți, hîrdaie, butii, războaie de țesut, ba chiar care și căruțe mari, grele, cu roți masive dintr-un singur lemn. Arderea și modelarea lutului, pentru olărit sau pentru producerea țiglelor, țevilor de canalizare și cărămizilor, lucrute mai ales de meșteri străini, era un meșteșug specializat, rezervat unei categorii oarecum privilegiate.

Zăcămintele de sare se exploatau numai la suprafață, celele Vîlcii și ale Sibiului fiind atunci cele mai însemnate. Metalurgia bronzului, moștenită din veacurile trecute, mai dăinuia pe alocuri, mai ales în așezările de la șes, precum la palatul de lut de la Popești-Argeș, ori în cea mai mare cetate a Moldovei daco-gete, Poiana-Siret. Acest aliaj fragil nu mai avea însă o întrebuințare economică propriu-zisă, din el confecționîndu-se numai vase rituale, minere, coliere, agrafe, brățări și inele. Plumbul era folosit numai în armătura zidurilor de piatră ale palatului regal. În schimb fierul, de care dispuneau chiar și cei mai săraci dintre locuitori, era folosit pe o scară largă. Meșterii de la Sarmizegetusa (Grădiștea) aveau un statut aparte, depinzînd în chip direct de rege, pentru care lucrau fierul adus de la Ghelar și Teliuc, și care era dus apoi cu carele în toată Dacia.

În afara uneltelor agricole, de care am mai vorbit, din fier se mai făceau cazane, chei, cercuri pentru gălețile de lemn și butoaie, colțuri și bare de lăzi, cuie, piroane, balamale, clești, nicovale, ciocane, foarfeci, cosoare de vie, ținte, pînteni, crampoane și, mai ales, cuțite, unealtă și armă universală. Armele erau pumnalele curbe, săbiile încovoiate ori drepte, sulitele, vîrfurile și călcăiele de lănci, învelșurile pentru scuturile de lemn și piele fiartă, precum și vîrfurile de săgeți.

Tot omul purtînd atunci podoabe, făurirea obiectelor din metal prețios era un meșteșug larg răspîndit. Cea mai întrebuințată materie primă era argintul, extras din minele ardene, ori obținut prin topirea monedelor grecești și romane de import. Zăcămintele aurifere din Apuseni erau intens exploitate de sclavii și supușii regelui suprem, care-l depunea în tezaure tainice, ascunse în preajma capitalei. Nimeni altul decît regele nu putea întrebuința ori deține acest metal, din care se strînseseră pînă în vremea lui Decebal, după două sute de ani de monopol regal, 165 500 kg, duse apoi la Roma de către Traian. Fiecare așezare, ba chiar și fiecare gospodărie, își era însă de ajuns sie înseși, neavînd nevoie nici de aur, nici de monedele străine ori locale de argint.

Negoțul era încă îndeobște un simplu troc, chiar dacă se făcea între așezări mai depărtate. Contactele cu străinii au continuat să reprezinte astfel motorul esențial al comerțului daco-get, iar grecii de pe litoralul Mării Negre și al Adriaticii rămăseră mai departe principalii parteneri comerciali ai strămoșilor noștri, stimulînd în chip indirect diferențierea socială în sinul comunităților cu care veneau în contact. Aflăm astfel deja constituită o categorie specială de antreprenori comerciali, băștinași ce cunoșteau limba străinilor și erau în permanente legături cu ei. Ei străbăteau periodic căile de negoț ce duceau de la Marea Neagră la poalele Carpaților, ori de la colul Dunării, pe Siret la Oituz și de acolo în Transilvania, sau pe văile Buzăului, Ialomiței, Argeșului și Dîmboviței către munte. Călea principală de comerț era însă atunci aceea care pornea de la Sebeș și Orăștie, prin Porțile de Fier, către Banat și Sava, pînă la Aquileia. Alte căi duceau de la Sebeș, însemnat centru religios și comercial al dacilor, la Baia de Fier și Severin, ori pe Olt pînă la Dunăre. În vremea lui Burebista mărfurile cele mai căutate de străini erau cele tradiționale, adică grîne, vite, lînă, piei, lemn, miere, ceară, care erau vindute îndeosebi grecilor. În schimb, grecii aduceau prețiosul ulei de măsline, apoi vinuri dulci, arme scumpe, ceramică fină, vase din sticlă, țesături subțiri și podoabe. Comerțul italic prin Illyria, adică Banatul iugoslav de azi, Croația și Slovenia, se făcea mai cu seamă printru și în folosul neguțătorilor romani, care aduceau în Dacia unelte perfecționate pentru dulgherit și metalurgie ori zidărit.

Radu CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 24)

FOLOSIREA PÎRGHIILOR ECONOMICE ȘI FINANCIARE ÎN CONDUCEREA PLANIFICATĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

Pîrghiile economice și financiare ca instrument de stimulare. Pe măsura dezvoltării societății rolul pîrghiilor economice și financiare crește mereu, devine tot mai amplu, efectele lor se fac simțite tot mai puternic. Nivelul de trai al oamenilor, beneficiile sau pierderile unităților, succesele și eșecurile în conducerea economică la nivel micro și macroeconomic sînt, în bună măsură, legate direct sau indirect de pîrghiile economice. În modul lor de utilizare se reflectă caracterul orînduirii social-economice, sistemul de conducere, relațiile dintre clase, contradicțiile, nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, politica economică și socială etc. Nu trebuie înțeles prin aceasta că pîrghiile economice sînt doar un rezultat al influenței altor factori, un element pasiv fără acțiune proprie. La rîndul lor, ele sînt folosite în cadrul fiecărui sistem social-economic în vederea asigurării intereselor de clasă.

În România socialistă politica de retribuire a muncii, de prețuri și cea financiară, parte integrantă a politicii generale economico-sociale a partidului și statului nostru, a fost și este utilizată ca unul din factorii de bază pentru industrializarea socialistă a țării, dezvoltarea intensivă a agriculturii, intensificarea legăturilor dintre oraș și sat, lărgirea schimburilor interne și externe de mărfuri, asigurarea stabilității monetare, creșterea permanentă și sistematică a nivelului de trai al populației.

Cu ajutorul pîrghiilor statul stimulează desfășurarea acelor fenomene și procese economice și sociale care corespund și conduc la îndeplinirea obiectivelor stabilite și, în același timp, descurajează manifestarea altora, care se opun sau care frînează realizarea acestor obiective.

Sistemul de retribuire constituie instrumentul principal cu ajutorul căruia se îndeplinesc cerințele legii repartiției după muncă. În același timp sistemul de retribuire este cel mai important mijloc utilizat pentru creșterea continuă, planificată a nivelului de trai.

Cointeresarea materială trebuie privită desigur prin prisma legăturii indisolubile dintre stimularea materială și răspunderea materială. Din imbinarea celor două laturi ale cointeresării materiale rezultă că **eliberarea fondului de retribuire pentru întregul personal muncitor se face în raport cu îndeplinirea planului valorii producției nete, depășirea acesteia însemnînd realizarea unui fond de retribuire suplimentar, după cum nerealizarea ei duce la diminuarea fondului de retribuire.**

La stabilirea și eliberarea fondului de retribuire valoarea producției nete ce se ia în calcul cuprinde valoarea nou creată aferentă produselor finite, semifabricatelor și lucrărilor cu caracter industrial care au asigurată desfacerea prin contracte la intern și export.

Pe lîngă retribuție oamenii muncii participă la beneficiile obținute de întreprinderi, cu condiția îndeplinirii producției nete planificate și a producției fizice contractate. Participarea la beneficii se diferențiază în raport cu retribuția tarifară, la care se adaugă sporul de vechime și indemnizația de conducere acolo unde este cazul. Deasemenea, după cum se știe, în scopul imbinării intereselor generale ale societății cu cele ale fiecărui lucrător retribuirea personalului se diferențiază după o serie de criterii. Pentru ca elementele sistemului de retribuire să imbine în mod corespunzător avantajele personale cu cele obținute de fiecare unitate este necesară îndeplinirea anumitor condiții printre care menționăm:

— realizarea unei corelații judicioase între recompensa materială și avantajul material al întreprinderii, precum și între diminuarea retribuției și pierderea pricinuită unității sau economiei prin nerealizarea planului sau a altor obiective;

— realizarea unui sistem unitar de măsurare, planificare și urmărire a indicatorilor în raport cu care se acordă retribuția tarifară cît și celelalte elemente ale retribuției; o apreciere deformată, nejudicioasă poate să strice echilibrul realizat prin diferențierea retribuțiilor, să frîneze rolul sistemului de retribuire ca stimulent al producției sociale, să genereze inechități în repartiție.

În calitatea sa de instrument de stimulare **sistemul de prețuri este utilizat pentru a orienta adaptarea unor anumite decizii în direcțiile dinainte stabilite, în conformitate cu interesele generale ale societății.** Astfel, prețurile contribuie, în principal, la cointeresarea diferitelor unități economice în vederea utilizării raționale a resurselor, introducerii tehnicii noi, extinderii specializării și cooperării în producție, ridicării calității produselor etc.

Utilizarea în modul cel mai economic și rațional a resurselor materiale, de muncă și financiare, înseamnă în mod curent, folosirea celor mai ieftine materii prime, materiale, combustibili, paralel cu reducerea consumurilor de muncă vie și trecută pe unitatea de produs astfel încît prin reducerea costurilor să se obțină beneficii cît mai ridicate. Sînt însă cazuri în care soluțiile cele mai ieftine nu se suprapun cu bilanțul resurselor de care dispune țara.

Din această cauză, cînd interese majore ale economiei o cer, prețurile încurajează folosirea resurselor excedentare, a înlocuitorilor și deșeurilor și descurajează consumul celor deficitare.

Pentru introducerea și utilizarea la maximum a tehnicii noi, cu o înaltă productivitate, prețurile stimulează atât producătorii de tehnică modernă cît și pe beneficiarii acesteia. Ca regulă generală, progresul tehnic aduce un spor de eficiență, care promovează ambele interese, și prin aceasta în primul rînd ale societății.

Intensificarea cooperării și specializării în producție trebuie să conducă la reducerea sensibilă a cheltuielilor de producție în unitățile specializate, pe baza unei productivități superioare față de cele nespecializate; aceasta determină posibilitatea reducerii periodice a prețurilor pieselor, subsansamblelor și ansamblelor livrate în cadrul cooperării, astfel încît prețurile respective (plus cheltuielile de transport pînă la uzina de asamblare) să revină mai ieftin uzinei respective decît în situația în care ar produce singură aceste produse.

Îmbunătățirea continuă a calității produselor este impulsionată prin diferențierea prețurilor — acolo unde se pot admite produse de mai multe calități — astfel încît producătorii să fie cointeresați să lupte pentru o calitate cît mai bună, obținînd beneficii mai mari la produsele de calitate superioară și beneficii mai mici sau chiar pierderi la cele de calitate inferioară.

Pe lîngă cele menționate, prețurile au și **rolul de a orienta cererea populației în conformitate cu politica de consum** determinată de obiectivul fundamental al întregii activități economice și sociale — creșterea continuă a nivelului de trai — și de stadiul atins în dezvoltarea forțelor de producție. Este necesar ca prețurile să oglindească nu numai condițiile de producție, ci și pe cele din sfera circulației, cu deosebire raportul dintre cerere și ofertă. Planificarea creează condițiile pentru cunoașterea acestui raport în faza de elaborare a planului, ceea ce permite reglementarea din timp și în mod organizat a prețurilor, și nu ulterior procesului de producție, la piață, stihinic. În țara noastră, calea principală a realizării echilibrului dintre cerere și ofertă o constituie mărirea continuă a ofertei prin creșterea rapidă, planificată a acesteia.

Pentru îndeplinirea corespunzătoare a funcției prețurilor ca instrument de stimulare este necesară, într-o serie de cazuri, **abaterea prețurilor de la valoare.** Aceste abateri oglindește acțiunea întregului sistem de legi economice ale socialismului. O politică științifică și realistă de prețuri ia în considerare atât

*) Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 35 din 1 septembrie 1973 al Revistei Economice.

necesitatea stabilirii prețurilor la nivelul valorii cit și peste sau sub valoare. Restricția de bază în legătură cu aceste abateri o constituie fundamentarea temeinică a necesității și a mărimii lor, eliminarea subiectivismului și voluntarismului. În același timp, ele trebuie revizuite în funcție de condițiile noi ce se creează în economie, care pot determina dispariția unor astfel de necesități și apariția altora.

Pirghiile financiare sunt utilizate ca un factor important de impulsivitate, dinamizare și cointereseare a unităților economice și extraeconomice precum și a lucrătorilor acestora la utilizarea cu maximum de eficiență a resurselor, ceea ce conduce la eliminarea risipei și la obținerea unor rezultate tot mai bune. Aceasta contribuie la armonizarea intereselor generale ale societății cu cele ale întreprinderilor și ale oamenilor muncii.

Pentru folosirea cit mai judicioasă a pirghiilor economice și financiare, sporirea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii și organelor de conducere colectivă din fiecare unitate în gospodărirea fondurilor și pentru creșterea eficienței economice se elaborează bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii. Acest buget, care se integrează în sistemul bugetelor de venituri și cheltuieli la nivel de centrală și ministere, se corelează strins cu prevederile planului național unic, ale bugetului de stat, planului de credite, contribuind la asigurarea corelării dintre sarcinile economice și cele financiare.

Masa și rata beneficiului, exprimă, într-o formă sintetică, atât laturile cantitative ale activității — și în primul rând volumul și structura producției — cit și cele calitative; introducerea progresului tehnic, nivelul productivității muncii, al cheltuielilor materiale, al folosirii fondurilor de producție, condițiile de valorificare a mărfurilor pe piața internă și la export etc.

Cointeresearea la care ne-am referit mai sus se înfăptuiește prin destinațiile date beneficiului planificat și celui obținut peste plan. Astfel, în afara părții care constituie vărsăminte la bugetul statului pentru finanțarea nevoilor generale ale societății, beneficiul planificat se repartizează, potrivit hotărârii recentei plene a C.C. al P.C.R., prin cote diferențiate pe ramuri și subramuri sau prin normative, pentru constituirea următoarelor fonduri proprii menite să cointereseze atât întreprinderea cit și personalul acesteia: fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante, fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, fondul pentru acțiuni sociale, fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii, care se constituie anual dintr-o cotă de până la 3% în medie pe economie, diferențiată pe ministere și consilii populare județene prin planul național unic.

Fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii se acordă integral în condițiile îndeplinirii producției nete planificate și a producției fizice contractate. În cazul nerealizării acestora fondul de participare la beneficii se reduce cu 1% pentru fiecare procent de nerealizare a planului, dar nu cu mai mult de 25%.

Beneficiile realizate peste plan se repartizează de asemenea pentru: fondul propriu de dezvoltare economică; fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social; supli-

mentarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, vărsăminte la bugetul de stat.

Prelevările din valoarea producției nete sunt destinate formării fondurilor necesare dezvoltării generale a societății și reglării rentabilității cuprinse în prețurile de producție.

Deoarece natura proceselor de producție, înzestrarea cu fonduri a diferitelor ramuri ca și productivitatea acestora este diferită, cotele de impozit sunt diferențiate pe ministere, centrale și în cazuri justificate și pe întreprinderi, astfel încât să se asigure o repartizare judicioasă a venitului net în funcție de volumul beneficiilor, nivelul rentabilității și necesitățile de autofinanțare.

Acest impozit îmbracă două forme: pe valoarea producției nete, în care situația asigură pe ansamblul industriei o rentabilitate de 14—15%, și pe produse. Repartizarea pe produse a acestui impozit este necesară deoarece prețurile de producție cuprind un venit net foarte diferențiat. Există posibilitatea pentru viitor, ca în urma perfecționării prețurilor de producție, acest impozit să nu mai fie necesar.

Prelevările din valoarea producției nete constituie o cheltuială suportată direct din rezultatele financiare, rentabilitatea întreprinderii determinându-se pe baza beneficiului rămas după plata acestora. Menționăm că la valoarea producției nete realizată peste plan se aplică prelevări mai reduse.

Impozitul pe circulația mărfurilor prezintă, ca și prelevările valoarea producției nete, o parte a venitului net care este destinată să acopere nevoile generale ale societății. Utilizarea acestei pirghii este determinată de necesitatea înfăptuirii unei anumite politici a prețurilor și, ca urmare, de folosirea a două categorii de prețuri — de producție, care exprimă condițiile de fabricație, și de livrare, care exprimă condițiile de circulație a mărfurilor — precum și de necesitatea redistribuirii unei anumite părți a venitului național.

Realizarea volumului planificat al ambelor categorii de impozite depinde de modul în care unitățile înfăptuiesc sarcinile cantitative și calitative ce le revin și în primul rând producția, structura sortimentală, calitatea producției etc.

În mod deosebit evoluția impozitului pe circulația mărfurilor este influențată de ritmul de creștere și de structura livrărilor de bunuri de consum la fondul pieței.

În cazurile în care nevoile de resurse financiare ale unei întreprinderi în funcțiune pentru finanțarea creșterii mijloacelor circulante, a investițiilor productive, a construcțiilor de locuințe și a celorlalte investiții cu caracter social depășesc fondurile constituite în acest scop, diferența se acoperă prin **creditul bancar. Creditul se acordă în conformitate cu prevederile planului național unic, planului de credite și prevederilor bugetelor de venituri și cheltuieli ale unităților economice** și se restituie din fondurile proprii ce se constituie în perioadele următoare. El se acordă pe bază de contract de credite ce se încheie între bancă și unitățile economice, stipulându-se condițiile de obținere, rambursare și de administrare a resurselor împrumutate. Creditul acționează ca pirghie prin modul în care este acordat și prin mărimea dobânzii.

În general se poate vorbi de o politică de creditare prioritara în funcție de importanța unor ramuri, domenii sau sectoare pentru dezvoltarea economico-socială și diferențiată în funcție de situația economico-financiară a diferitelor unități.

Necesitatea rambursării la termen a creditelor, sub penalizarea plății unor dobânzi majorate, ca și a altor penalizări mai drastice, obligă unitățile să ia măsurile necesare pentru utilizarea surselor primite cu cea mai mare grijă, ca și pentru realizarea integrală și la timp a indicatorilor tehnico-economici proiectați, a realizării mărfurilor, diminuarea stocurilor etc.

Dobinda are menirea să cointereseze unitățile economice în folosirea cit mai rațională atât a mijloacelor proprii cit și a celor împrumutate. Mărimea dobânzii este determinată pe de o parte de volumul creditelor obținute și de durata de utilizare a acestora, iar pe de altă parte de nivelul (rata) dobânzii. În condițiile unui anumit nivel de dobândă, suma acesteia crește proporțional cu volumul creditului și cu durata de folosire a acestuia, unitățile economice fiind astfel interesate să se gospodărească de așa natură încât, pentru realizarea sarcinilor de plan să folosească în primul rând resursele proprii, să utilizeze credite cit mai puține și pe perioade cit mai scurte.

O influență mai accentuată asupra sumei dobânzii o are diferențierea acesteia în funcție de felul creditului folosit și în special după cum acesta este planificat sau nu, se găsește în termenul normal de folosire sau l-a depășit etc. Din acest punct de vedere, creșterea sumei dobânzii de plată este o consecință a trecerii creditelor dintr-o categorie, cu o rată a dobânzii mai redusă, într-o altă categorie cu o rată mai ridicată. Astfel, rata dobânzii variază de la 3—5% pentru credite planificate, acordate în condițiile unei activități economice și financiare normale, până la 12% în cazul celor neplanificate, nerambursate în termen etc.

Pirghiile economice și financiare ca instrument de întărire a autogestunii economico-financiare a întreprinderilor. Întregul personal muncitor și consilierii oamenilor muncii din întreprinderi poartă întreaga răspundere pentru conducerea directă și efectivă a fiecărei unități economice, a fiecărui sector de activitate, pentru gospodărirea judicioasă și eficientă a bunurilor ce le sînt încredințate spre administrare. Fiecare întreprindere are obligația să-și desfășoare astfel activitatea încât să creeze un volum de venit net care să-i asigure propria dezvoltare, să participe cu o anumită cotă la dezvoltarea generală a societății și să creeze resursele necesare pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și pentru acoperirea cheltuielilor destinate satisfacerii unor nevoi social-culturale.

În direcția și strînsă legătură cu funcția lor de instrument de stimulare, **pirghiile acționează și pentru întărirea autogestunii economico-financiare a întreprinderilor**, deoarece pirghiile economico-financiare influențează în mod direct nivelul și structura veniturilor și cheltuielilor, constituind un important instrument al organizării autogestunii economico-financiare în întreprindere.

Pirghiile economice și financiare ca

prof. dr. Ștefan ARSENE

(Continuare în pag. 24)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

O CONSTANTĂ a gândirii și acțiunii economice și politice a românilor din Transilvania a fost **îmbinarea strinsă a luptei pentru eliberare socială cu cea de eliberare națională**. Populația românească strinsă pe cîmpia Blajului la 1848 cerea desființarea fără răscumpărare a iobăgiei, dar se și declara și proclama „ca națiune de sine stătătoare, și de partea întregorie a Transilvaniei pe temelii libertății egale”⁽¹⁾. La 1881 Partidul Național Român din Ungaria și Transilvania înscrisă în programul său acordarea tratamentului egal al românilor cu celelalte naționalități conlocuitoare, egalitate și libertate pentru toate naționalitățile în lumea economică, socială și administrativă. „În chestiunea libertăților publice – se menționa în program – peste tot, precum și a reformelor necesare în administrațiunea publică, și mai ales în situațiunea economică financiară, respectiv în privința sarcinilor publice, devenite nemai suportabile, partida noastră va conlucra frățeste cu toți aceia care mai virtos vor ținea cont de interesele și bunăstarea poporului peste tot”. Mișcarea muncitorească din Transilvania a dat și ea noi sensuri cuplului eliberare socială-eliberare națională integrîndu-l în țelurile luptei pentru socialism, pentru eradicarea exploatare sociale și a celei naționale, pentru crearea cadrului propice de afirmare deplină a personalității umane.

În cadrul ideologiei economice și politice a românilor, în ce a avut ea mai bun, **n-a existat loc pentru vreo tendință de privilegieri a populației majoritare ca să le exploateze și asuprească pe cele minoritare**. Omniprezentă este ideea egalității tuturor naționalităților. Așa cum sublinia acad. Șt. Pascu într-o lucrare fundamentală despre istoria Transilvaniei, libertatea socială și independența națională au fost

**Școala transilvană
de gândire economică
și social-politică –
animatoare a pregătirii
spirituale a Marii Uniri (II)**

**Împletirea gândirii economice
cu cea socială și politică**

cele două faruri care i-au indicat (poporului român – n.n.) calea de urmat. Se adaugă acestor năzuințe patriotice și o altă caracteristică a istoriei poporului român, dorința de bună conviețuire cu celelalte populații, cu celelalte naționalități conlocuitoare. Chiar și în momentele de maximă tensiune, în timpul evenimentelor revoluționare, **respectarea drepturilor și a egalității celorlalte naționalități era proclamată drept principiu etic și politic călăuzitor**. Acest înalt principiu a fost înțeles de masele populare și de unii reprezentanți cu concepții înaintate din rîndul na-

ționalităților conlocuitoare, pe baza lui realizîndu-se colaborarea și buna înțelegere, recunoscîndu-i-se poporului român, din partea acestora, dreptul de egală îndreptățire, la emancipare socială și la unire națională⁽²⁾. Concomitent cu Ertimie Murgu și Simion Bărnuțiu, cu Gheorghe Bariț și Ion Roman, cu Partenie Cosma și Bartolomeu Baiulescu ș.a. care au luptat cu arme specifice pentru „egală îndreptățire a nației române”, drepturile poporului român au fost recunoscute și de personalități cu vederi progresiste ale naționalităților conlocuitoare ca Iosif Marlin, Ștephan Ludwig Roth, Johan Hintz, Lazslo Kovary, Carl Wolff⁽³⁾ și mulți alții. În scrierile progresiste economice și social-politice întîlnim reflectată necesitatea și realitatea conlucrării forțelor de bază ale societății în crearea bunurilor materiale, a avuției materiale și spirituale, a luptei lor comune împotriva forțelor retrograde și opresoare. Aceasta a determinat conținutul principal al teoriilor economice și social-politice din Transilvania în epoca modernă.

Gîndirea economică și social-politică din Transilvania în sens larg s-a dezvoltat, în epoca modernă, în consens general cu cea de pe plan mondial și totuși **pe o linie specifică**. În cadrul acestei gândiri au existat confluente și influențe reciproce cu cea din țările vecine, ea încadrîndu-se, într-un mod aparte, în circuitul general de idei. Purtătorii ideilor înaintate, de diferite naționalități, au conlucrat între ei, iar gînditori români din Transilvania au avut întense schimburi de idei cu cei din Țara Românească și Moldova. Schimburi de idei au avut loc în mod frecvent, de exemplu, între G. Barițiu și P. S. Aurelian și publicațiile îndrumate de ei („Gazeta Transilvaniei” și „Economia Națională”) pe probleme ale protecționismului și liberalis-

FIȘE

naturii în România. În aprilie 1928 a avut loc primul Congres al naturaliștilor din România, ținut la Cluj, cînd s-a hotărît constituirea Comisiei pentru ocrotirea monumentelor naturii. Revista conține studii referitoare la precursorii luptei pentru ocrotirea naturii și la activitatea lor, precum și la succesele obținute în acest domeniu **indeosebi din momentul în care, prin grija partidului și statului, protecția naturii a devenit o problemă de stat**. Legea pentru protecția mediului înconjurător, Legea apelor, Legea privind programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice, Legea privind Programul național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier pentru perioada 1976 – 2010, Legea privind sistematizarea teritorială și localităților urbane și rurale, toate acestea alcătuiesc – se arată în revistă – un cadru juridic de mare complexitate, al cărui conținut îl constituie măsuri și programe organizatorice, economice și științifice

Numărul 1/1978 al revistei *bianuale Ocrotirea naturii și a mediului înconjurător*, editată de Academia Republicii Socialiste România, este consacrat împlinirii a 50 de ani de la crearea mișcării de ocrotire a

clare, precise, elaborate pentru o lungă perioadă de timp.

Calitatea deciziei

V. Remennikov deosebește – în articolul K voprosu o trebovaniih k upravlenceskim reșeniiam (În problema cerințelor față de deciziile de conducere), apărut în nr. 6/1978 al revistei *EKONOMICESKIE NAUKI* – două trepte interdependente în procesul integral de luare a deciziei: elaborarea teoretică și realizarea practică. Primele trepte i s-ar potrivi mai mult noțiunea de calitate, în timp ce celei de-a doua – cea de eficiență. Calitatea deciziei – consideră V.R. – poate și trebuie să fie asigurată încă din stadiul luării ei și ea poate fi apreciată independent de rezultat, utilizînd în acest scop o serie de criterii de ordin teoretic. Acestea ar fi: 1) fundamentarea științifică (concordanța cu legile de funcționare și dezvoltare ale sistemului asupra căruia se exercită conducerea); 2) caracterul necontradictoriu (concordanța dintre scopuri și mijloace); 3) oportunitatea (alegerea potrivită a momentului luării deciziei); 4) flexibilitatea (decizia să lase su-

ficientă posibilitate de opțiune pentru alte decizii).

Este protecționismul inevitabil ?

Întrebarea și-o pune Emile Karailiev într-un articol republicat de revista *PROBLEMES ECONOMIQUES* din 26 iulie a.g. (apărut anterior în „Economie et Finances agricoles”). Se știe că, în perioada postbelică, țările capitaliste industrializate au reușit, prin negocieri îndelungate și dificile, **indeosebi în cadrul G.A.T.T., să-și reducă treptat barierele ce le protejau împotriva importurilor din alte țări**. În ciocnirea de interese se debataberea ce se desfășoară în prezent cu ocazia diferitelor tratative pentru reducerea barierei vamale s-ar fi forțat o formulă nouă, anume „liberalismul organizat”. Pentru S.U.A., promotoarea în perioada postbelică a liberalismului în relațiile comerciale internaționale, devine tot mai dificil să se mențină astăzi în fața concurenței vest-europene și japoneze, pe aceste poziții. Dar și țările vest-europene ar fi devenit vulnerabile, ceea ce l-a determinat pe profesorul de la Cambridge Nicholas Kaldor

mului economic, ale industrializării și dezvoltării pieții interne, ale modernizării agriculturii și creșterii randamentului producției agricole, ale intensificării schimburilor economice între Transilvania, Moldova și Muntenia, ale migrației brațelor de muncă și ale creării de locuri de muncă pentru populația excedentară etc.

Dar situația mai aparte pe care au avut-o românii în Transilvania — de popor băștinaș, cu veche tradiție și net majoritar, și totuși declarat prin „Unio trium nationum” și „Codul lui Werböczy” în afara societății oficiale, de popor al cărui pământ i-a fost luat și concentrat în principal în minile profilor, de popor căruia multă vreme nu i s-a dat acces pe linie oficială la industrii, de popor ale cărui interese economice, sociale, politice și naționale gravitau spre celelalte state românești etc. — a condiționat și o gândire românească economică și social-politică cultivată de o adevărată școală.

Elementele ei de originalitate au fost legate de tratarea conjugată a problemelor economice cu cele naționale și sociale, de crearea unor idei proprii cu privire la modul de soluționare a problemei agrare și de promovare a industrializării, de abordare specifică — ținând seama de situația particulară a Transilvaniei în perioada dualismului austro-ungar — a politicilor economice liberaliste sau protecționiste, ca și de formularea unor idei deosebite cu privire la constituirea complexului economiei naționale românești.

Preocupat de punerea în valoare a bogatei tradiții de gândire economică de pe întreg teritoriul țării noastre acad. G. Zane s-a aplecat cu competență și conștiinciozi-

tate și asupra gândirii economice din Transilvania. Studii aprofundate l-au condus la concluzia existenței unei școli economice românești în Transilvania pe care o socotește ca o continuare firească a „Școlii ardelenne” și o plasează între anii revoluției de la 1848 și marea unire de la 1918. „Ceea ce numim școală economică ardelenă, scria G. Zane, s-a constituit și s-a definitivat în perioada 1848-1918, adică în epoca când un vechi regim social era răsturnat și altul nou se crea; ceea ce premerge poate fi considerat într-un sens larg, perioada antemergătoare, opera precursorilor”. Încercând să precizeze sensurile și contururile amintitei școli, același valoros om de știință român scria: „Cercetarea critică a unui vast material mi-a dat convingerea că o însemnată parte a culturii economice românești din Transilvania reprezintă o adevărată școală de gândire economică, care poate fi situată alături de marile școli consacrate ale culturii românești ardelenne și că această școală a fost de la începutul și pînă la sfîrșitul ei o parte integrantă a gândirii economice românești, care a susținut în cadrul epocii sale lupta poporului român pentru emanciparea lui socială și națională, economică și politică”.¹⁾

Nu ne îndoim că a existat în Transilvania o școală economică; dar chiar din cele spuse de G. Zane rezultă că ea nu a fost numai economică. După opinia noastră, școala românească transilvăneană n-a fost numai economică, ci — prin natura lucrurilor dictată de situația românilor asupriți național și social în propria țară — aceasta a avut și un caracter social-politic. Dacă analizăm atent opera și activita-

tea promotorilor și animatorilor ei — G. Barițiu, S. Bărnăuțiu, A. Iancu, E. Murgu, B. Baiulescu, Visarion Roman, Partenie Cosma, Ștefan Pop, Dimitrie Comșa, Eugen și Aurel Brote, Ioan Roman, Nicolae Cristea, Gheorghe Ungureanu, Aurel Cristea ș.a. — vom vedea că toți au fost buni cunosători ai problemelor economice. Dar ei au fost interesați în studierea lor nu pentru simpla descoperire a căilor de îmbogățire a unei clase, ci pentru susținerea luptei sociale și politice a românilor; ei înșiși au fost vajnici luptători pe tărîm social și politic, pentru eliberare și unitate națională. În întreaga lor operă economică, socială și politică se împletesc atît de strîns încît numai printr-o forțare a lucrurilor se pot opera disocieri.²⁾

prof. dr. Ivanciu Nicolae VĂLEANU

1) Vezi Protocolul Adunării Naționale de la Blaj a românilor transilvăneni, 1848, 15-17 mai, Blaj, în Culegere de texte pentru istoria României, vol. I, Ed. Didactică și Pedagogică, Buc., 1977.

2) Ștefan Pascu, Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, 1918, Cluj-Napoca, 1966, p. 6.

3) Vezi Iosif Marlin, Ausgewählte Schiften, București, 1958; Stephan Ludwig Roth, op. cit.; Johann Andreas Hintz, Die romanische Ausstellung in Hermannstadt vom 27. August bis 6. September 1881, Hrașov, Romer und Kramner, 1882; Laszlo Kövarty, Erdély történelme (Istoria Transilvaniei) vol. IV, Pest, 1863; Carl Wolff, Navigațiunea pe Olt și importanța ei pentru România, București, I.V. Sococu, 1893.

4) Gheorghe Zane, Unirea și gândirea economică românească din Transilvania, în Viața economică nr. 29/1968.

5) Vezi Din gândirea economică progresistă românească, sub îndrumarea și coordonarea conf. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu, Ed. științifică, Buc. 1968.

să ațime că liberalismul în comerțul internațional se bazează de fapt pe legea celui mai tare. Autorul este însă de părere că practicile protecționiste încurajează recesiunea, în timp ce un regim de „liberalism organizat” ar stimula diferitele țări să-și adapteze structurile lor interne pentru a-și menține competitivitatea pe piața mondială.

H. C. Wallich despre dificultățile prezicerii evoluției cursurilor valutare

În articolul What makes Exchange Rates move (Ce determină variația cursurilor de schimb), apărut în revista ECONOMIC IMPACT nr. 2/1978, Henry C. Wallich evidențiază, printre altele, dificultățile prezicerii mișcării cursurilor valutare. Sub aspect teoretic, consideră el, un ghid în evaluarea viitoarelor cursuri de schimb ar fi paritatea puterii de cumpărare. Conform acestui principiu s-ar putea aștepta ca raporturile de schimb să se modifice proporțional cu diferența dintre ratele inflației. Lucrurile însă nu se petrec de

departe în acest fel. Dacă, de pildă, inflația în R.F.G. este de patru la sută și în S.U.A. de șase la sută, marca vestgermană ar urma să fie reevaluată cu două procente deasupra dolarului. În realitate s-a văzut marca vestgermană fluctuând pînă la 15 la sută deasupra dolarului în decurs de un an. Autorul respinge în același fel rata dobînzii, balanța de plăți ș.a. ca mijloace sigure de previziune a evoluției raporturilor de schimb. H.C.W. trage următoarele concluzii din această neputință a guvernelor de a menține un anumit curs valutar împotriva forțelor pieței: a) piața „cunoaște” dacă nu cursul „just”, cel puțin pe cel „nejust”; b) se poate anticipa că dacă și cînd țările occidentale își vor redobîndi stabilitatea lor economică internă, atunci și eforturile în direcția unei stabilități externe vor putea fi încununuate de succes.

Prețul vieții

Alfred Sauvy își intitulează o carte recentă a sa Coût et valeur de la vie humaine (Cos-

tul și valoarea vieții umane), Herman, Paris, 210. După ce a constituit obiectul cercetărilor filozofice, generalizarea economiei de piață, spune A.S., a făcut din viață un bun al cărui cost poate fi evaluat în mod științific: reducerea prevederilor bugetare pentru sănătate mărește numărul deceselor; perfecționarea normelor de securitate într-o industrie micșorează accidentele de muncă; un calcul simplu permite stabilirea valorii sociale atribuite vieții umane, în funcție de împrejurări, clase sociale sau regim politic. În general, se subliniază în lucrare, în țările capitaliste, nu se contestă principiul că viața omenească n-are preț, dar cînd o viață de om e pusă în balanță cu valori financiare sau alte bunuri materiale, principiul se ocolește. Economia, sănătății, dominată de cuantificări logice, arată că toate perspectivele sînt deschise, sub singura condiție a refuzului stagnării. Progresul tehnic impune constanta reconsiderare a respectului datorat vieții.

FIȘE

Discrepanțe

Revista ECONOMIE ET STATISTIQUE, nr. 98 din martie 1978, publică un studiu efectuat în cadrul C.R.E.P. (Centre de recherche économique sur l'épargne), de către André Masson și Dominique Strauss-Kahn, referitor la inegalitatea dintre averi și adîncirea ei în societatea capitalistă postbelică, intitulat Croissance et inégalité des fortunes de 1949 à 1975 (Creșterea și inegalitatea averilor între 1949 și 1975). Studiul constată creșterea inegalităților în ceea ce privește patrimoniul deținut de grupe industriale și financiare și mici producători de mărfuri. Creșterea globală a inegalităților este tratată de către A.M. și D.S.K. atît sub aspectul diferențelor dintre tineri și vîrstnici, cît și sub acela al deosebirilor dintre diferite grupe sociale de patroni.

FOLOSIREA PÎRGHIILOR ECONOMICE ȘI FINANCIARE

(Urmare din pag. 21)

instrument de repartizare și de redistribuire a venitului național. Venitul național se repartizează participanților direcți la producerea lui (lucrători din sfera productivă, întreprinderi de stat și cooperatiste și stat), **în cea mai mare parte cu ajutorul pîrghiilor economice și financiare** (retribuire, beneficii, impozitul pe circulația mărfurilor și alte forme de venit).

Dezvoltarea planificată economico-socială impune ca o parte a veniturilor realizate în urma repartizării primare a venitului național să fie redistribuite. Venitul net obținut într-o anumită ramură — ca urmare a abaterii prețurilor de la valoare și a altor cauze — poate fi mai mare sau mai mic decât cel creat de ramura respectivă. În același timp dezvoltarea diferitelor ramuri poate necesita un venit net mai mare sau mai mic decât cel obținut de ea. Dacă adăugăm la aceasta și necesitatea asigurării funcționării și dezvoltării activității din sfera neproductivă, rezultă necesitatea atragerii planificate a unei părți importante din venitul național ce se crează la fondurile centralizate ale statului și repartizarea lui în conformitate cu interesele societății. Această redistribuire a venitului național se înfăptuiește, în bună măsură, tot cu ajutorul pîrghiilor economice. Distribuția primară și redistribuirea venitului național exprimă în modul cel mai elocvent și sintetic îmbinarea planului cu acțiunea pîrghiilor economice, ambele subordonate obiectivelor strategice stabilite de societate.

3. Perfecționarea continuă a modului de utilizare a pîrghiilor economice și financiare

CONCEPȚIA materialist dialectică a partidului nostru potrivit căreia fiecărui

stadiu de dezvoltare îi corespund anumite forme de organizare și conducere își găsește pe deplin aplicarea și în domeniul utilizării pîrghiilor economice și financiare. Mecanismul de utilizare a pîrghiilor trebuie mereu adaptat și perfecționat, astfel încât el să corespundă permanent necesităților și posibilităților economiei naționale, la rîndul lor într-un continuu dinamism. În acest proces se reflectă pe de o parte ridicarea nivelului de cunoștințe în domeniul folosirii pîrghiilor economice și financiare tot mai aproape de o concepție și de metode științifice și pe de altă parte cerințele diferitelor etape pe care le străbatem către o economie modernă.

Procesul de creștere a gradului de complexitate a organismului economico-social, necesitatea amplificării factorului conștient în societate și a gospodăririi cu tot mai înaltă eficiență a avuției naționale fac necesare în continuare noi perfecționări ale utilizării pîrghiilor economice și financiare. **Factorul determinant al acestor perfecționări îl constituie creșterea productivității muncii sociale**, care, pe de o parte, impune găsirea unor noi soluții privind acțiunea pîrghiilor, iar, pe de altă parte, creează condițiile necesare în acest scop.

Condiția fundamentală a perfecționării și pe mai departe a sistemului de prețuri o constituie reducerea costurilor pe calea reducerii cheltuielilor materiale, a creșterii productivității muncii și a utilizării la maximum a fondurilor cu care sînt înzestrate diferitele unități.

Cu toate că prețurile constituie un sistem unitar și coordonat, perfecționarea lor va ține seama și pe viitor de necesitatea tratării diferitelor categorii de prețuri în mod aparte, potrivit particularităților fiecăreia, avînd în vedere că acționează în sfere diferite, cu caracteristici și cerințe specifice, cu con-

secințe aparte. În același timp, această perfecționare se va înfăptui în mod treptat, luîndu-se în considerare o dublă cerință: de a asigura continuitatea necesară cu prețurile din perioada precedentă și, în funcție de diferitele stadii în care ne vom situa, să reflecte noile proporții economice, financiare, sociale. **Unui anumit nivel al venitului național și al repartiției acestuia, al productivității sociale a muncii îi corespunde un nivel determinat al prețurilor, al structurii lor și al corelațiilor acestora.**

Perfecționarea sistemului de prețuri va mări rolul acestuia în măsurarea și aprecierea eficienței economice, în stabilirea opțiunilor și priorităților în dezvoltarea economiei naționale, în utilizarea cît mai rațională a resurselor și în obținerea unor efecte cît mai mari.

Gradul de cointereseare în utilizarea cît mai eficientă a resurselor, prin folosirea pîrghiilor financiare, depinde în bună măsură de posibilitățile societății de a lăsa la dispoziția unităților o parte tot mai importantă din resursele financiare create de ele. Aceste posibilități sînt la rîndul lor **dependente de volumul și structura înaltă a producției diferitelor întreprinderi, de nivelul cît mai redus al cheltuielilor de producție al acestora.** Legarea mai strînsă a rezultatelor întreprinderilor, a contribuției lor la constituirea fondurilor proprii pentru dezvoltare și pentru mărirea veniturilor personalului ca și a celor puse la dispoziția societății, de volumul fondurilor fixe și circulante cu care sînt înzestrate, pe baza unor normative dinainte stabilite pe perioada unui întreg cincinal, va contribui la mobilizarea rezervelor unităților încă din faza de elaborare a planurilor.

Mai buna utilizare a pîrghiilor economice și financiare în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale presupune nu numai perfecționarea fiecărei pîrghii în parte, ci și a corelării acțiunii lor, astfel încît rezultatele obținute să fie pe deplin convergente și împreună să capete un efect multiplicator.

ECONOMIA SOCIETĂȚII DACE

(Urmare din pag. 19)

Moneda bătută pînă atunci în marile centre tribale, după modelul celei aflate în circulație în orașele grecești de la Marea Neagră, este înlocuită acum, sub Burebista și urmașii săi, cu denarul roman de argint. După moartea lui Burebista, dacii argeșeni, ca și cei din părțile Sibiului și Aradului de astăzi, reîncepură a bate monedă proprie, imitînd însă de data aceasta numai denarul roman, nu și drahmele grecești. Astfel, cucerirea orașelor de la Marea Neagră dusese, odată cu întemeierea propriu-zisă a statului dac de tip elenistic, care se bizaia pe tezaurele de aur regal, tributurile în natură ale triburilor supuse și dările luate de la greci, la risipirea temeliei monetare a economiei litoralului euxinic și alinierea comerțului dac la sistemul monetar roman. Instituirea, pentru prima oară sub Burebista a monopolului baterii monedei în favoarea regelui suprem, pecetlui, odată cu soarta cetăților grecești de la Marea Neagră, ce au trebuit să se plece curînd după aceea, sărăcite pe deplin, în fața bunului plac al romanilor, și destinul căpeteniilor locale, ale căror tezaure de argint și-au pierdut valoarea de circulație. Pe de altă parte, întreaga economie dacă era astfel sortită să intre sub egida denarului roman, soluția de moment, a baterii unor denari în Dacia, impunînd cu necesitate, n cele din urmă, anexarea comerțului dac de către romani încă

înaintea lui Decebal. Deocamdată însă, regele putea să-și permită a cumpăra tot ce voia din Imperiu, chiar fără a face apel la resursele sale de aur, păstrate pentru a cumpăra alianțe.

Contrastînd net cu așezările modeste ale dacului de rînd, palatele conducătorilor locali, *tarabostes*, se străduiau să imite vîile grecești din Tracia și Scia Mică, avînd turnuri și căi de acces pavate cu lespezi, ziduri late de incintă și case acoperite cu olane. Cît privește marele rege însuși, acesta locuia într-un adevărat oraș, la Sargedava mai întîi, apoi la Sarmisegetusa, cu palate și turnuri, case clădite de meșteri și depozite de grînc și alimente, tezaure de aur și obiecte prețioase, ateliere de țesut în ginecee, piețe și străzi pavate cu piatră, subterane și apeducte, și cu temple imense întocmite din coloane de andezit, unde se făceau observații astronomice, se dădeau oracole și se aduceau jertfe. Statuisticarea unei cîrmuiri regale permanente, ca rezultat al sporului economic înregistrat pînă atunci, dădea de acum încolo posibilitatea organizării unei economii asemănătoare cu cea a statelor sclavagiste. Însă evoluția socială internă nu era încă îndeajuns de coaptă pentru ca, după moartea lui Burebista, statul său să nu se destrămă, refăcîndu-se abia sub Decebal, cînd primejdia romană i-a strîns iarăși într-un singur mînunchi pe circumitorii locali. Ce-i drept, atunci dacii propășiseră mult, traiul lor nemaideosebindu-se esențial de cel al supușilor Romei din Illyria ori Macedonia. Din această pricină, după înfrîngerea militară, Dacia a și putut să asimileze cu repeziciune sistemul economic roman, devenind ea însăși un membru al conglomeratului de provincii ale Imperiului.

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune

Accesul neîngrădit al țărilor în curs de dezvoltare la știința și tehnologia modernă — cale de accelerare a progresului economic și social

EXPUNEREA tovarășului Nicolae Ceaușescu la Sedința activului central de partid și de stat, abordând procesele și tendințele fundamentale de pe arena mondială în toată complexitatea interdependențelor lor, pune într-o lumină originală, teoretică și practică, și aspectele concrete, particulare — dar nicidecum de ordin secundar — ale relațiilor dintre state pe planul schimburilor comerciale și cooperării economice, tehnice și științifice, în contextul luptei pentru dezvoltarea economică independentă a fiecărei națiuni, pentru consolidarea independenței naționale a tuturor țărilor. Astfel, secretarul general al partidului reliefează că, în rezolvarea problemelor complexe ale luptei pentru lichidarea fenomenului subdezvoltării și făurirea unui ordinii internaționale, „este necesar să se ia cele mai corespunzătoare măsuri pentru asigurarea accesului neîngrădit al țărilor în curs de dezvoltare la știința și tehnologia modernă, la marile cuceriri ale civilizației contemporane, pentru accelerarea, pe această cale, a progresului economico-social al tuturor țărilor rămase în urmă, pentru diminuarea cât mai rapidă a marilor decalaje existente în nivelul de dezvoltare al statelor”.

Ca atare, ceea ce mai este cunoscut și sub numele de transfer de tehnologie constituie un domeniu concret de manifestare a unității organice, indisolubile dintre politica internă și cea externă, cu deosebire în cazul țărilor în curs de dezvoltare pentru care efortul propriu pe calea lichidării rămănerii în urmă nu este suficient valorificat și potențat dacă nu are la bază cele mai înalte realizări ale științei și tehnicii.

Puternica asimetrie a lumii contemporane

LA APROAPE doi ani de la prezentarea oficială a proiectului „Restructurarea ordinii internaționale”, realitățile actuale continuă să confirme o constatare esențială a lucrării: „în nici un domeniu decalajul dintre țările industrializate și cele în curs de dezvoltare nu este mai marcant decât în domeniul cercetării științifice și al dezvoltării tehnologice” (Restructurarea ordinii internaționale. Coordonator Jan Tinbergen, Ed. politică 1978, pag. 95).

Puternica asimetrie a ordinii internaționale existente în prezent pe planul științei și tehnologiei este imposibil de exprimat și cuantificat printr-un singur indicator. Ea poate fi însă relevată sub o multitudine de aspecte: a) **premisele și capacitatea de cercetare-dezvoltare**: peste 90 la sută din oamenii de știință și tehnicienii existenți astăzi în lume își desfășoară activitatea în țările industrializate; numărul oamenilor de știință și al inginerilor la 10 000 locuitori se prezintă astfel: 112 în țările capitaliste dezvoltate, 69 în America latină, 22 în Asia și 5,8 în Africa; în ce privește pe cei ocupați în cercetare-dezvoltare (de asemenea la 10 000 de locuitori) cifrele sînt tot atît de elocvente: 10,4 — 1,15 — 1,6 — 0,35. Ponderea cheltuielilor cu cercetarea—dezvoltarea în P.N.B. este de aproximativ 1,2 la sută — 0,2 la sută — 0,3 la sută — 0,6 la sută (raportînd aceste procente la volumul P.N.B. corespunzător, decalajele apar în adevărată lor dimensiune); b) **consecințele imediate**: în țările dezvoltate se înregistrează în fiecare an circa 10 000 de invenții la 1 milion de locuitori față de maximum 30 în statele în curs de dezvoltare; numai 6 la sută din cele 3,5 milioane patente (existente în 1972) au fost acordate țărilor în curs de dezvoltare, iar din acestea mai puțin de o șesime erau deținute de naționalii lor. Și, ca o concluzie de ordin general, se poate spune că „în cea mai mare parte (dar cu câteva excepții notabile) dezvoltările tehnologice, în ultimii 150

de ani, s-au concentrat în țările denumite avansate... Aceasta înseamnă că, în plus față de tehnicile tradiționale, țările lumii a treia nu au altă alegere decît să folosească tehnicile dezvoltate în țările avansate și care, în cea mai mare parte, au fost produse tot acolo” (Frances Stewart, Technology and Underdevelopment. The Macmillan Press Ltd, 1977, pag. 58). Plățile necesare cumpărării tehnologiei străine constituie însă o povară considerabilă pentru balanțele de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare. După calculele U.N.C.T.A.D., cheltuielile efectuate de țările respective pentru brevete, licențe, mărci de fabrică și servicii ale consultanților se ridicau, la sfîrșitul deceniului trecut, la 1,5 miliarde dolari anual, urmînd să atingă în 1980 circa 9 miliarde dolari; c) **implicațiile profunde asupra structurilor și evoluției economiilor țărilor în curs de dezvoltare**: producția industrială a țărilor slab dezvoltate realizată pe baza unor tehnici moderne este sub 2 la sută; în producția industrială mondială țările respective — care cuprind două treimi din locuitorii fiind de 24 de ori mai mare în țările dezvoltate și de 96 de ori în sectoarele cu un grad mai înalt de tehnicitate; produsele manufacturate dețin numai 5 la sută din volumul total al exporturilor țărilor în curs de dezvoltare pe piețele economiilor occidentale.

După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în interviul acordat la 9 mai 1978 ziarului britanic „The Sunday Telegraph”: „Nu se poate însă asigura un nivel înalt de dezvoltare a forțelor de producție, a economiei în general, fără progresul rapid al industriei, pe baza celor mai noi cuceriri ale tehnicii și științei contemporane”. Din păcate, în prezent țările în curs de dezvoltare continuă să nu aibă acces la un mare număr de realizări de seamă ale științei și tehnologiei. De asemenea, țările respective sînt confruntate cu un arsenal întreg de restricții care diminuează pînă la anulare efectele potențiale în cazul achiziționării unor tehnici.

Mijloace economice de întărire a dominației monopolurilor

SE POATE spune că prin consecințe și modalități de realizare, transferul de tehnologie reprezintă una din formele concrete de manifestare a tendinței de folosire în principal a mijloacelor economice pentru întărirea dominației monopolurilor și societăților multinaționale, pentru consolidarea influenței unor state în diferite zone ale lumii. Astfel, în cazul S.U.A., care, așa cum menționa tovarășul Nicolae Ceaușescu, pun acum accentul principal pe mijloacele economice în promovarea politicii lor de dominație, „tehnologia rămîne o resursă majoră a strategiei diplomatice și militare”; în condițiile în care „mărfurile și moneda americană dețin un rol mai puțin dominant în relațiile economice internaționale, tehnologia americană (reprezentată prin know-how-ul avansat și cadrele de specialiști) devine un și mai important instrument al diplomației S.U.A.” (Henry R. Nau, Technology Transfer and U.S. Foreign Policy. Praeger Publishers, New York 1976, p. VI—VII). Autorul citat face o enumerare a contextelor politice în care a avut loc, în perioada postbelică, transferul de tehnologie americană spre alte țări, din care rețin atenția două categorii:

1. Contextul militar-strategic și contextul asistenței străine implicînd folosirea tehnologiei S.U.A. pentru a influența condițiile politicii interne și externe din țările primitoare. Prin înșeși

obiectivele sale, această categorie de contexte a avut și are ca rezultat transferuri limitate, condiționate sau, altfel spus, manipulate, de tehnologie, lăsând la o parte cazurile de non-transfer. Această situație este o consecință a faptului că „dacă într-o etapă anterioară diplomația a servit pe larg interesele științei și tehnologiei, astăzi și știința și, cu deosebire, tehnologia, sînt concepute de mulți ca importante instrumente ale diplomației” (op. cit., pag. 32). Manifestarea unei astfel de tendințe afectează astăzi domenii dintre cele mai importante ale științei și tehnicii, cum ar fi, de exemplu, folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice. În legătură cu aceasta, țara noastră, pornind de la realitatea că în epoca actuală revoluții tehnico-științifice folosirea pașnică a energiei nucleare reprezintă un mijloc important de dezvoltare rapidă a economiei, apreciază ca fiind inacceptabile încercările de a se institui regimuri de monopol asupra tehnologiilor nucleare — încercări ce se fac sub pretextul că extinderea acestora ar duce la proliferarea armelor atomice. După cum se menționează în Hotărîrea Comitetului Central al P.C.R. privind poziția României în problemele dezarmării și, în primul rînd, ale dezarmării nucleare: „Este necesar să se înlăture orice discriminări pe acest tărîm, să se asigure în cadrul unei largi cooperări internaționale, accesul nestîngherit al tuturor statelor la cuceririle științifice și tehnologice din domeniul nuclear, să se amplifice colaborarea internațională pe acest tărîm”.

2. Contextul industriei private reprezentat prin transferul de tehnologie în cadrul „structurii organizaționale integrate a companiilor multinaționale”, desigur nu numai americane, este contextul în care s-a realizat cu precădere transferul de tehnologie către țările în curs de dezvoltare. El a avut, prin implicații, o întregă gamă de efecte negative, începînd cu supraevaluarea tehnologiei transferate și terminînd cu restricții în ce privește desfacerea produselor realizate. Ele sînt rezultatul poziției de monopol deținute de firmele multinaționale în negocierile cu țările în curs de dezvoltare, și care le-a permis să fixeze în mod unilateral prețurile și condițiile transferului. De aici și aprecierea, pe deplin justificată, că „Transferul de tehnologie, comerțul cu tehnologie astfel cum se realizează actualmente constituie principalul mijloc de dominare asupra dezvoltării țărilor rămase în urmă de către deținătorii de tehnologie. Alături de alte efecte negative pe care un astfel de control le impune acestor țări, rezultă că transferul de tehnologie în loc să favorizeze constituirea unor baze tehnologice noi în țările în curs de dezvoltare tinde spre «inhibarea tehnologiei locale»” (Transfert de technologie et développement. Sous la direction de P. Judet, Librairies Techniques Paris 1977, pag. 21).

Simpla reducere și înlăturare a obstacolelor de tot felul — de ordin politic, economic, financiar, tehnic — în calea accesului liber la cuceririle științei și tehnicii reprezintă o condiție necesară dar nu suficientă pentru a se realiza impactul pe termen lung asupra accelerării dezvoltării economice. Tocmai în această privință realitatea vine să dovedească lipsa de suport a acelei concepții — de sorginte neoclasică — asupra transferului de tehnologie ca o difuzare neîntreruptă a tehnicilor de la țările industrializate, urmînd ca, mai devreme sau mai tîrziu, rămînerea în urmă — pentru că ar fi vorba de o simplă rămînere în urmă — să fie recuperată pe această cale. „În această optică, tehnologia este prezentată ca un produs oarecare ce se poate obține, ca într-un magazin de confecții, cu singura condiție de a putea plăti prețul cerut”, neglijîndu-se rolul hotărîtor al efortului propriu. (Le Monde Diplomatique, august 1978, pag. 6).

Rolul hotărîtor al efortului propriu

Fiînd pe deplin convinsă de importanța științei și tehnologiei moderne pentru accelerarea dezvoltării, România, țară socialistă în curs de dezvoltare, a alocat importante resurse în vederea creării și lărgirii unei baze proprii de cercetare-dezvoltare, inclusiv sub aspectul personalului de cercetare necesar, care să-i permită să reducă într-un timp cât mai scurt decalajul ce o separă de țările dezvoltate. România a făcut din principiul „știința și tehnologia în folosul dezvoltării” o coordonată fundamentală a politicii sale de stat, actualul plan cincinal fiind consacrat afirmării revoluției tehnico-științifice. În acest cincinal tehnologiile noi sau perfecționate de concepție proprie — care se vor introduce în producție — vor reprezenta peste 80 la sută din totalul tehnologiilor ce urmează a se realiza pentru obiectivele de investiții planificate. În același timp, cooperarea tehnico-științifică internațională are o importanță deosebită atît pentru dotarea economiei cu tehnologii noi, cit și pentru valorificarea potențialului tehnico-științific românesc în schimburile internaționale.

Este de la sine înțeles că nu orice tehnologie creată și dezvoltată în țările avansate este adecvată, ca atare, condițiilor din țările în curs de dezvoltare în ce privește dotarea lor cu resurse naturale, forță de muncă, cadrul instituțional-organizațional etc. Unele studii au încercat să facă un inventar al condițiilor care trebuie îndeplinite pentru ca o tehnologie să fie adaptată economiei țărilor în curs de dezvoltare: necesitatea de a produce cu minimum de bunuri de echipament, folosirea unui volum important de forță de muncă, utilizarea materiilor prime și a produselor locale etc. A absolutiza însă o asemenea idee, așa cum se întîmplă într-o serie de publicații de specialitate occidentale, inclusiv în studii ale unor organizații internaționale, înseamnă a justifica, pe plan teoretic, blocarea accesului țărilor în curs de dezvoltare la cele mai avansate realizări tehnico-științifice existente pe plan mondial. Folosindu-se o întregă serie de pseudoargumente se urmărește să se demonstreze că țările în curs de dezvoltare ar avea nevoie de o tehnologie „adevătată”, denumită în unele cazuri „intermediară”, care nu trebuie neapărat să coincidă cu nivelul cel mai înalt atins în domeniul respectiv. Lăsînd la o parte faptul că tehnologia adecvată (sau, altfel spus, corespunzătoare) este un concept necesar atît pentru țările industrializate cit și pentru țările „lumii a treia” (a se vedea raportul „Restructurarea ordinii internaționale”, pag. 458), să ne oprim, pe scurt la două dintre „argumentele” mai mult dezbătute în acest context.

1) Dichotomia — dusă evident pînă la absolutizare — tehnologie care folosește un volum important de forță de muncă — tehnologie care cere o masă importantă de capital este menită să justifice tendința de a „rezerva” țărilor în curs de dezvoltare accesul doar la prima categorie. Desigur, nu este lipsit de temei să se acționeze ca țările în curs de dezvoltare să aibă un acces liber la astfel de tehnologii, știut fiind că multe dintre ele au ca principală resursă a creșterii economice numai forța de muncă (necalificată) sau sînt confruntate cu o nefolosire cronică a acesteia. Dar, așa cum relevă un expert al O.N.U., „conceptul deși aplicabil în mare măsură industriilor ușoare, are o aplicare limitată în industria grea”. Iată deci ce fel de industrii sînt „rezervate” țărilor în curs de dezvoltare de un asemenea argument.

2) „...caeteris paribus, tehnologia care prin aplicare duce la un volum redus al producției este mai adecvată celor mai multe țări în curs de dezvoltare dată fiind mărimea pieței lor” (Frances Stewart, op. cit., pag. 103). Avem de-a face în acest caz cu o concepție statică asupra dezvoltării, cu ignorarea potențialului pe care îl reprezintă cooperarea economică reciproc avantajoasă cu alte țări. Este suficient să arătăm că liberalizarea accesului produselor manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare pe piețele țărilor occidentale ar lipsi de conținut „argumentul” mărimea pieței.

După cum menționează același expert citat mai sus, produse cum ar fi metalele de bază, produsele petrochimice, îngrășămintele, cauciucul sintetic și fibrele sintetice nu pot fi realizate prin tehnologii care să corespundă criteriilor: folosirea surplusului de forță de muncă ieftină, piețele mici, infrastructura redusă. Prin aplicarea în practică a unor astfel de teorii, țările în curs de dezvoltare își vîd blocat accesul la acele tehnici care pot contribui cu adevărat la accelerarea dezvoltării lor economice și sociale și prin aceasta este afectată însăși independența lor economică.

Fără îndoială că, pe planul fundamentării tehnice a deciziei de a achiziționa o tehnică sau alta, astfel de criterii au o anumită valoare. Ele nu pot însă prevala, pe planul opțiunii politice, asupra dreptului inalienabil și suveran al țărilor în curs de dezvoltare de a decide asupra tehnologiei necesare, în conformitate cu obiectivele și programele lor de dezvoltare.

Pronunțîndu-se pentru respectarea acestui drept, România socialistă, președintele Nicolae Ceaușescu, evidențiază, totodată, necesitatea adoptării pe plan internațional a unor măsuri concrete și modalități practice prin care știința și tehnica să constituie o temelie trainică a cooperării și dialogului constructiv dintre țări și popoare egale în drepturi, egal îndreptățite la progres și civilizație. Un rol important revine în această direcție Conferinței O.N.U. pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării din 1979. După cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în mesajul adresat reuniunii pregătitoare de la București, conținutul, „care se inserie în suita de acțiuni internaționale pentru edificarea noii ordini economice internaționale, trebuie să constituie un moment de importanță majoră pentru lărgirea cooperării tehnico-științifice internaționale și sprijinirea, pe această cale, a accelerării economice a tuturor țărilor și, cu prioritate, a țărilor în curs de dezvoltare”.

Gheorghe DUMITRU

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Cuprul: corelația rezerve-consum

CONFORM unei evaluări recente a rezervelor economice exploata-bile de minereu de

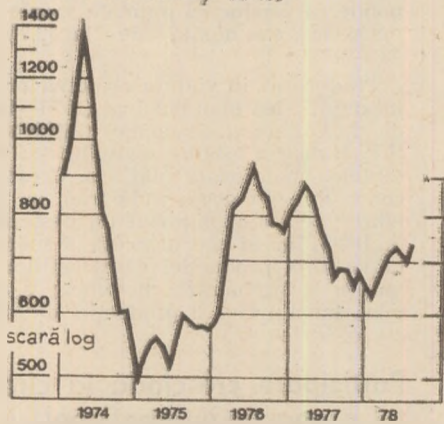
dezvoltate — de 144 mil. t iar alte țări în curs de dezvoltare de 47 mil. t de cupru.

Se apreciază că în jurul anului 1990 consumul mediu anual de cupru al țărilor capitaliste va ajunge la 17 mil. t., în timp ce

prevăd o anumită reducere a fiscalității și majorarea cu circa 2 miliarde dolari canalizării a cheltuielilor publice.

Reține atenția în același timp faptul că după scăderea de la 10,8% la 8,5% intervenită în 1976, anul trecut ritmul inflației s-a accelerat din nou, la 8%, tendința aceasta persistând și în anul în curs.

PREȚUL CUPRULUI* în lire sterline/tonă

*La bursa de metale din Londra
(după The Economist)

cupru din țările ne-socialiste, efectuată de experții Consiliului țărilor exportatoare de cupru, acestea însumau anul trecut 387 mil. tone conținut de metal. Țările membre ale acestui consiliu dispun de zăcămintele cuprului cuprinzând 196 mil. t. de cupru, țările capitaliste

rezervele menționate se vor reduce mai mult de 60 la sută până la sfârșitul acestui secol.

În ce privește prețul cuprului, după redresarea din 1976 el a avut o mișcare foarte neregulată, fără a mai reveni la nivelul anterior, așa cum rezultă și din graficul alăturat.

Canada: măsuri pentru stimularea economiei

PREOCUPAT de ritmul lent al creșterii produsului intern brut (de 2,8% în 1977, față de anul precedent, și de numai 2,5% — pe bază anuală — în primul trimestru a.c.), ca și de

rata de 8,5% a șomajului, cea mai ridicată din perioada postbelică și probabil în acest moment și cea mai înaltă din țările industrializate din Occident, guvernul canadian a anunțat o serie de măsuri menite să stimuleze economia țării și să creeze mai multe locuri de muncă. Aceste măsuri

Mașini agricole cooperare între Ungaria și R. D. G.

COOPERAREA dintre Ungaria și R.D.G. în domeniul producției și livrării reciproce de tractoare, mașini și instalații pentru agricultură (inclusiv zootehnie) datează de mulți ani — scrie revista „Made in Hungary”. În prezent, cooperează între ele — două programe care cuprind lucrări comune de cercetare, proiectare și construcție, livrări reciproce de piese și subsamblate etc. — cinci întreprinderi constructoare de mașini din R. P. Ungară și trei din R.D.G. Dacă în cursul cincinalului trecut valoarea schimburilor reciproce între industria de mașini agricole din cele două țări s-a ridicat la 40 milioane de ruble, în actualul cincinal se prevede triplarea acestei sume.

Activitatea menționată s-a extins și în domeniul exportului în țări de pildă de combinații realizate în R.D.G., în cooperare cu întreprinderi ungare.

Orientări în dezvoltarea economică:

Jamaica: înnoiri în structura economiei

JAMAICA cunoaște în ultimii ani un proces de înnoire a structurii economice și sociale. În esență, guvernul jamaican promovează o politică economică menită să contribuie la dezvoltarea mai accelerată a forțelor de producție și la întărirea gradului de independență economică a țării.

În spiritul acestor idei se acționează pentru valorificarea bogățiilor naturale în interesul națiunii, urmărindu-se în principal extinderea controlului statului asupra exploatarei și prelucrării bauxitei, care reprezintă principala materie primă de care dispune țara.

La nivelul anului 1977 Jamaica a realizat venituri în valoare de 320 milioane dolari de pe urma exporturilor sale de bauxită și alumina, ceea ce reprezintă peste 65% din valoarea totală a exporturilor. Prin intrarea în funcțiune a obiectivelor economice ce urmează să se realizeze în cadrul unui program care se concentrează, în principal, asupra industriilor aluminiului, oțelului, petrochimiei, textilei, a cimentului, sectoare în care statul beneficiază de o participare substanțială, vor fi create până în anul 1980 circa 40.000 locuri noi de muncă.

Ca formulă pentru dezvoltarea unei industrii a aluminiului, Jamaica optează pentru intensificarea cooperării cu țările din zona Caraibilor, realizându-se în acest fel limitarea participării companiilor multinaționale. În 1979 vor începe lucrările de construcție a unei noi fabrici de alumina la Manchester, destinată aprovizionării unei fabrici de aluminiu primar ce urmează să se construiască în Trinidad. Până la sfârșitul acestui an va intra în vigoare acordul semnat cu Venezuela prin care Jamaica va livra acestei țări anual 1 milion t alumina, în intervalul următorilor opt ani. Din 1981 Jamaica va livra 150.000 t alumina anual Algeriei. Jamaica nu are în vedere deocamdată construirea unor capacități de producție de aluminiu primar, dar intenționează să producă semifabricate din aluminiu, pentru care va importa aluminiu primar în contrapartidă cu livrări de alumina.

Noile tendințe manifestate în procesul dezvoltării economice a Jamaicai exercită o puternică influență și asupra politicii promovate în domeniul comerțului exterior și al colaborării economice, cu diferite țări și grupe de țări. Semnificativ în acest sens este orientarea din ultimii ani, spre extinderea relațiilor economice și comerciale ale țării cu statele socialiste.

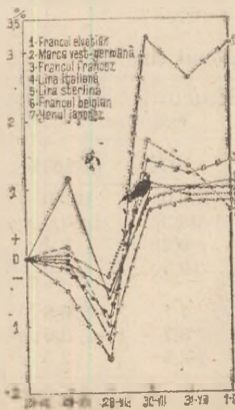
Între România și Jamaica există bune relații de prietenie și colaborare, care se dezvoltă în folosul ambelor popoare.

R.M.R.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 23.8.—1.9.1978 s-a caracterizat printr-o evoluție contradictorie a dolarului S.U.A. pe piețele valutare. Existența unor factori pozitivi pentru dolar — anunțarea creșterii prețurilor cu amănuntul în iulie cu numai 9,5% (cea mai scăzută rată lunară din decembrie 1977), mărirea de către principalele bănci americane a dobânzii preferențiale (prime rate) de la 9 la 9,25% (cel mai ridicat nivel din ultimii 3 ani), suprimarea coeficientului de rezervă de 4% pentru împrumuturile angajate în străinătate în eurodolari de către băncile americane sau sucursalele acestora în exterior — a fost, pe ansamblu, anihilată de publicarea deficitului comercial de 3 miliarde dolari al S.U.A. pe luna iulie a.c. Aprecierile anterioare privind un eventual deficit de numai 1,5 miliarde dolari fiind astfel răsturnate, dolarul a început să piardă rapid teren față de celelalte valute occidentale, nivelurile înregistrate de moneda S.U.A. situându-se la sfârșitul perioadei, în medie, cu aproape 1% sub închiderea intervalului precedent.

Francul elvețian a atras atenția prin oscilațiile mari înregistrate în relația cu dolarul. Astfel, după ce pe 29.8.1978 cota circa 1.7050 franci/dolari, sub impactul anunțării cifrelor bilanțului comerciale a S.U.A. au început masive conversii în moneda elvețiană și cursul acesteia a manifestat o tendință de depreciere accentuată, cotind la sfârșitul săptămânii 1.6290 franci/dolar. Marca vest-ger-

mană a înregistrat și ea o depreciere față de dolar, cotind 1.9870 mărci/dolar pe 1.9.1978, comparativ cu 2.0150 mărci pe 25.8.1978. Același trend l-a înregistrat și francul belgian, deși cu un procent de depreciere mai mic (31,30 franci/dolar, față de 31,55 franci respectiv).

Cu toate că dobânda de bază a fost redusă de către Banca Franței de la 9,05 la 8,9%, francul francez a câștigat în relația cu dolarul peste 1%, cotind la sfârșitul perioadei 4.3525 franci/dolar, comparativ cu 4.4025 franci cu o săptămână în urmă. Un procent asemănător de depreciere a fost înregistrat și de lira italiană (835 lire/dolar, față de 843,50 lire) și lira sterlină (1,9420 dolari/lira, comparativ cu 1,9240 dolari respectiv), în timp ce yenul japonez s-a depreciat cu 0,7%, cotind circa 191,10 yen/dolar pe 1.9.1978.

Strins legal de scăderea dolarului pe piețele valutare, prețul aurului la Londra a înregistrat o creștere de aproape 10 dolari/uncie, al doilea fixing de pe data de 1.9.1978 fiind de 208 dolari, comparativ cu 198,85 dolari/uncie pe 25.8.1978.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 23.VIII.—1.IX, luându-se ca bază cursurile din ziua de 25.VIII.1978

R. P. Bulgaria

CORELAREA RITMULUI SUSȚINUT DE CREȘTERE CU MODERNIZAREA ECONOMIEI

PRINTRE OBIECTIVELE prioritare și permanente ale politicii Partidului Comunist Bulgar de construire a societății socialiste în Bulgaria este înscrisă la loc de frunte dezvoltarea rapidă a economiei și modernizarea structurii acesteia. Perioada celor 34 de ani, care s-au scurs de la instaurarea puterii populare, a marcat o nouă etapă în dezvoltarea economică și socială a Bulgariei, în cursul căreia aceasta s-a transformat dintr-o țară agrară înepoiată într-o țară industrial-agrară, cu o economie dinamică și modernă.

Ritmul înalt de dezvoltare — cerință obiectivă a lichidării rămănerii în urmă

ELEMENTUL decisiv în procesul de dezvoltare economică a Bulgariei l-a constituit ritmul rapid de creștere a producției materiale. Potențialul productiv al țării, exprimat prin volumul produsului social și al venitului național, a fost în anul 1976 de 12,4 ori și, respectiv, de 9,1 ori mai mare decât în anul 1948. Datorită ritmului intens de industrializare socialistă a avut loc o creștere puternică a producției globale industriale care, în perioada 1950—1976, a sporit de peste 19 ori, rezultate remarcabile fiind obținute, de asemenea, în producția agricolă, în sectorul construcțiilor, în transporturi etc.

Urmărind lichidarea într-un interval de timp istoricește scurt a rămănerii în urmă față de țările dezvoltate, Bulgaria a înscris întreaga sa evoluție economică pe coordonatele revoluției tehnico-științifice, care a constituit unul din factorii determinanți ai creșterilor rapide și ai modernizărilor structurale. Ca urmare, în cadrul dezvoltării planificate a economiei naționale, a industriei, o atenție deosebită a fost acordată producției mijloacelor de producție și, în special, a ramurilor și activităților promotoare de progres tehnic. Astfel în perioada 1960—1976 ritmul mediu anual de creștere pentru grupa A a fost de 11,8%, față de 8,2% cel corespunzător grupei B. O dezvoltare deosebită a înregistrat, în același interval de

timp, producția construcțiilor de mașini (de 10 ori), cea a chimiei (de 11 ori), a metalurgiei feroase (de 15 ori).

Consecința directă a acestei politici a fost ridicarea nivelului înzestrării tehnice a muncii, perfecționarea proceselor tehnologice, sporirea eficienței producției sociale, creșterea gradului de acoperire a nevoilor economiei din resurse interne, concomitent cu participarea mai intensă la circuitul economic mondial ș.a.m.d.

Ritmurile înalte de creștere a economiei precum și transformările înnoitoare care au avut loc în cadrul acestora, au fost condiționate nemijlocit de politica de investiții, cea mai mare parte a acestora fiind orientată spre ramurile producției materiale (între 74 și 77%) și cu deosebire spre industrie (35—45%).

Un rol însemnat în realizarea dinamismului economic a revenit și ridicării continue a eficienței economice, ca rezultat al accentuării rolului factorilor intensivi. Ceea ce a permis ca aproximativ 95% din sporul venitului național al Bulgariei să fie realizat în perioada 1966—1975 pe seama creșterii productivității muncii.

Modernizarea structurii economiei — condiție sine qua non a menținerii dinamismului acesteia

ÎN CONCEPȚIA Partidului Comunist Bulgar realizarea unor ritmuri rapide de dezvoltare este indisolubil legată de asigurarea proporționalității și echilibrului, a dezvoltării armonioase a întregii economii naționale.

Examinând conținutul și direcțiile de modificare a structurii economiei bulgare constatăm că ea se caracterizează prin proporții proprii unei economii în plin proces de modernizare. Este vorba aici de sporirea ponderii industriei în formarea venitului național de la 36,8% în anul 1950, la aproape 54% în 1976, iar a transporturilor și telecomunicațiilor de la 2% la 8,6%, în timp ce ponderea agriculturii s-a redus de la 42% la numai 17,6%.

Dinamica și structura venitului național (în %)

	Creșterea în perioada 1980/1960	Structura pe ramuri ale economiei naționale			
		1960	1970	1976	1980
Venit național total	444,6	100,0	100,0	100,0	100,0
— industrie	545,9	47,4	55,3	53,9	58,2
— construcții	462,6	7,4	9,2	8,4	7,7
— agricultură	289,1	26,6	16,5	17,6	17,3
— transporturi și telecomunicații	942,1	4,2	7,1	8,6	8,9
— circulația mărfurilor	214,5	11,4	8,7	8,5	5,5
— alte ramuri	463,8	2,3	2,5	2,5	2,4

Sursa: Statisticeski godišnik na Narodna Republika Bulgaria — 1977, p. 23; Ștefan Stoilov Ivan Pașaliev, Dinamika i efektivnosti na obseestvenoto proizvodstvo, Sofia, 1977, p. 30.

Necesitatea valorificării superioare a resurselor materiale și umane a determinat, în cadrul politicii de industrializare a R.P. Bulgaria, întărirea poziției ramurilor promotoare de progres tehnic: între anii 1960 și 1976 industria constructoare de mașini și-a mărit ponderea în ansamblul producției industriale de la 12,4% la 25,7% chimia — de la 3,7% la 7,4%, metalurgia feroasă — de la 1,1% la 3,7% etc. În ceea ce privește agricultura, cea mai importantă direcție de modernizare a structurii sale a constituit-o îmbunătățirea raportului dintre producția vegetală și animală în favoarea acesteia din urmă, ponderea producției animale sporind în perioada examinată de la 32,7% la 42,5%.

Traducerea în viață a obiectivelor celui de-al 7-lea plan cincinal (1976—1980) de dezvoltare a economiei naționale a R.P. Bulgaria asigură consolidarea tendințelor menționate mai sus. Crește în continuare ponderea industriei în formarea venitului național (la peste 58% în 1980), iar în cadrul acesteia sporește importanța producției construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor, a chimiei, metalurgiei și producției de energie electrică. †

Participare crescândă la circuitul economic internațional

DEZVOLTAREA susținută și modernizarea economiei naționale a R.P. Bulgaria au creat premisele pentru extinderea continuă a relațiilor sale economice externe. Volumul comerțului exterior al Bulgariei a crescut în ultimele două cincinale de 5,9 ori. Dezvoltarea accentuată a industriei a determinat întărirea potențialului de export al țării, în timp ce în import s-a mărit ponderea grupelor „materii prime și combustibili” și „mașini și utilaje.

În acest context, o evoluție mereu ascendentă au cunoscut-o relațiile economice dintre România și Bulgaria; volumul schimburilor reciproce de mărfuri a crescut în 1976 de circa 10,2 ori față de anul 1970, în actualul cincinal fiind prevăzută sporirea de peste două ori a acestuia față de perioada 1971—1975. În același timp, se diversifică formele de colaborare bilaterală în domeniile economic și tehnico-științific, se lărgeste cooperarea și specializarea în producție. Printre recente acțiuni de seamă pe linia cooperării în producție figurează construirea Intreprinderii comune de mașini și utilaje grele Giurgiu—Ruse, începerea (în aprilie a.c.) a construcției Complexului hidrotehnic Turnu Măgurele—Nicolae Ceaușescu și semnarea Convenției privind colaborarea în construcția complexului de olefine și cooperarea în producție. După cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la mitingul prieteniei româno-bulgare, „această colaborare, inaugurarea centralei hidrotehnice de la Turnu Măgurele—Nicolae deschid largi perspective pentru extinderea relațiilor dintre țările noastre mult peste ceea ce s-a realizat până acum — ceea ce corespunde pe deplin intereselor de bunăstare și fericire ale celor două popoare”.

Romeo CONSTANTIN

Institutul de economie socialistă

R.P.D. Coreeană

ACCELERAREA CREȘTERII POTENȚIALULUI ECONOMIC

BILANȚUL CELOR TREI DECEENII care au trecut de la proclamarea R.P.D. Coreene constituie o mărturie elocventă a potențialului creator al poporului coreean și, totodată, o temelie trainică pentru atingerea țelurilor propuse pentru viitor. Înfăptuirea sarcinilor celui de-al doilea plan septenal (pe anii 1978—1984) de dezvoltare a economiei naționale a R.P.D. Coreene va asigura — se arată în documente de partid și de stat — accelerarea procesului de modernizare a acesteia, de înrădăcinare a progresului științifico-tehnic în toate ramurile de activitate, în vederea consolidării în continuare a bazei economice a socialismului în țară și ridicării la un nivel superior a bunăstării întregii populații.

În cele trei decenii de construcție socialistă, timp istoricește scurt, poporul coreean a edificat — muncind cu abnegație — o industrie cu totul nouă și o agricultură modernă. Au fost create din temelii ramuri industriale ca energetica, construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor, industria chimică etc., iar altele — cum este, de pildă, industria ușoară — și-au înnoit complet imaginea.

Valorificarea tot mai amplă a resurselor naturale ale țării a asigurat baza de materii prime necesară pentru dezvoltarea rapidă atât a ramurilor producătoare de mijloace de producție, cât și a celor furnizoare de bunuri de larg consum. Pe de altă parte, extinderea permanentă a sectorului energetic a permis acoperirea nevoilor mereu crescânde ale economiei naționale în cărbune și energie electrică, a constituit premisa dezvoltării producțiilor mari consumatoare de energie, a mecanizării și automatizării tot mai largi a proceselor industriale de producție.

Cîteva exemple sînt edificatoare. Slab dezvoltată înainte de război, industria siderurgică a produs 2,2 mil. tone de oțel în 1970, a atins nivelul de 4 mil. tone la sfîrșitul planului șesenal 1971—1976 și urmează să producă 7,4—8 mil. tone de oțel în ultimul an al actualului septenal. Extinderea și modernizarea combinatelor și uzinelor siderurgice existente, dotarea lor cu noi furnale înalte, cu convertizoare cu oxigen de mare capacitate, cu instalații de laminat la rece etc. vor permite — între altele — să se sporească în cursul septenalului de 2,6 ori producția de țevi și conducte de oțel, de 4,1 ori cea de cabluri de oțel, să se mărească rapid producția de tablă galvanizată, tablă cositorită, profile curbate ș.a. Totodată, în sectorul metalurgiei neferoase modernizarea topitoriilor existente și punerea în funcțiune a altora noi vor asigura lăr-

girea considerabilă a producției de aluminiu, de metale rare sau cu un înalt grad de puritate, necesare industriei electronice autohtone și altor ramuri de vîrf.

Nu mai puțin dinamică este evoluția industriei construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor din R.P.D. Coreeană, care — pe baza extinderii și diversificării permanente a producției sale — înzestreaază într-o măsură crescîndă cu mașini, utilaje și instalații ramuri atât de diferite, ca energetica și siderurgia, industria materialelor de construcții și sectorul construcțiilor, industria ușoară și cea a pescuitului marin, sau agricultura. Concomitent, sporește volumul exporturilor de mașini-unelte ale R.P.D. Coreene (de 2,7 ori în 1977, față de 1970), de mașini electrice, utilaje de construcții, mașini agricole ș.a. Despre parametrii valorici și tehnici ridicai ai acestei industrii-cheie vorbește faptul că s-a prevăzut ca ea să producă în anul 1984 circa 50 mii de mașini-unelte și 45 mii de tractoare, să asimileze și să fabrice în cursul septenalului turbine și generatoare electrice de pînă la 100 mii kVA, cazane de abur de 220 tone, convertizoare, echipamente perfecționate pentru industria chimică și cea extractivă, diverse mașini moderne pentru mecanizarea lucrărilor agricole, nave maritime de 50 mii și 100 mii tone, alte tipuri de mijloace de transport etc.

Efortul cuprinzător, ca muncă și investiții, depus de-a lungul anilor pentru lărgirea și consolidarea bazei tehnico-materiale a agriculturii — extinderea sistemelor de irigații, sporirea cantităților de îngrășăminte chimice și ierbicide (per hectar), creșterea gradului de dotare cu tractoare și mașini agricole ș.a. — a permis nu numai stringerea unor recolte superioare de cereale chiar în condiții climatice nefavorabile (de exemplu, recolta de 8,5 mil. tone din anul trecut), dar și majorarea de 1,6 ori în anul 1976 față de 1970 a producției de legume și zarzavaturi, de 2,2 ori a celei de fructe, mărirea constantă a producției la plantele industriale, a producției sectorului zootehnic. Se apreciază că întărirea în continuare a bazei tehnico-materiale a agriculturii coreene (de pildă, sporirea cantității de îngrășăminte chimice aplicate pe un djeungbo — respectiv pe circa un hectar — de teren cultivat de la 1,2—1,3 tone în 1977 la peste două tone în 1984, a numărului de tractoare la o sută de djeungbo — de la 5—6 la 10 ș.a.m.d.) va crea condițiile necesare pentru o nouă creștere a recoltei de cereale (la 10 mil. tone pînă la finele septenalului), de plante tehnice, de legume și

fructe, precum și de produse ale zootehniei. Încă de la începutul acestui deceniu, R.P.D. Coreeană a devenit exportatoare de cereale, anul acesta fiind prevăzut să se exporte peste 500 mii tone de orez și cîteva zeci de mii tone de porumb, în peste 20 de țări.

Trebuie menționat că succesele înregistrate în dezvoltarea social-economică a R.P.D. Coreene din ultimele trei decenii au fost posibile și datorită grijii constante acordată de partid și de stat formării unui număr crescînd de tehnicieni și specialiști în toate ramurile economiei naționale. În perioada 1970—1976 numărul instituțiilor de învățămînt superior din țară a crescut de la 129 la 155, numărul tehnicienilor și specialiștilor formați în acești ani depășind cifra de 600 de mii. În anul 1976 această categorie de lucrători reprezenta 19,2% din întregul personal ocupat în economia națională, iar în cooperativele agricole numărul lor mediu a sporit de la 17,5 în 1969 la 55 în 1976 (per unitate).

Potențialul crescînd al economiei R.P.D. Coreene, extinderea și diversificarea continuă a producției sale industriale, agricole și a altor ramuri asigură condiții favorabile pentru lărgirea participării sale la circuitul mondial de valori materiale și spirituale. La începutul acestui an, R.P.D. Coreeană întreține relații economice cu peste 100 de țări de pe toate meridianele globului, printre care și România.

O deosebită importanță pentru intensificarea și ridicarea pe o nouă treaptă a prieteniei și colaborării multilaterale dintre popoarele român și coreean a avut-o vizita oficială efectuată în această țară, în luna mai a.c., de delegația de partid și de stat a Republicii Socialiste România, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. Cu ocazia convorbirilor purtate la nivel înalt, ambele părți au subliniat existența unor largi posibilități pentru dezvoltarea cooperării bilaterale, pentru extinderea schimburilor comerciale reciproce. Dînd glas sentimentelor întregului popor român față de poporul coreean, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat, la mitingul prieteniei româno-coreene de la Phenian: „Admirăm elanul creator și fermitatea cu care harnicul popor coreean acționează, sub conducerea Partidului Muncii, în frunte cu eminentul său conducător, prieten apropiat al poporului român, tovarășul Kim Ir Sen, pentru modernizarea industriei, dezvoltarea producției agricole și a celorlalte domonii economico-sociale, pentru construirea socialismului și propășirea patriei... Vă dorim succese tot mai mari în îndeplinirea celui de-al doilea plan septenal, în asigurarea progresului și prosperității țării, a bunăstării și fericirii întregului popor“.

Stringerea continuă a legăturilor de prietenie și colaborare între România și R.P.D. Coreeană, ridicarea lor la un nivel tot mai înalt, în avantajul reciproc al celor două popoare, constituie o contribuție de seamă la întărirea forțelor socialismului și păcii în lume.

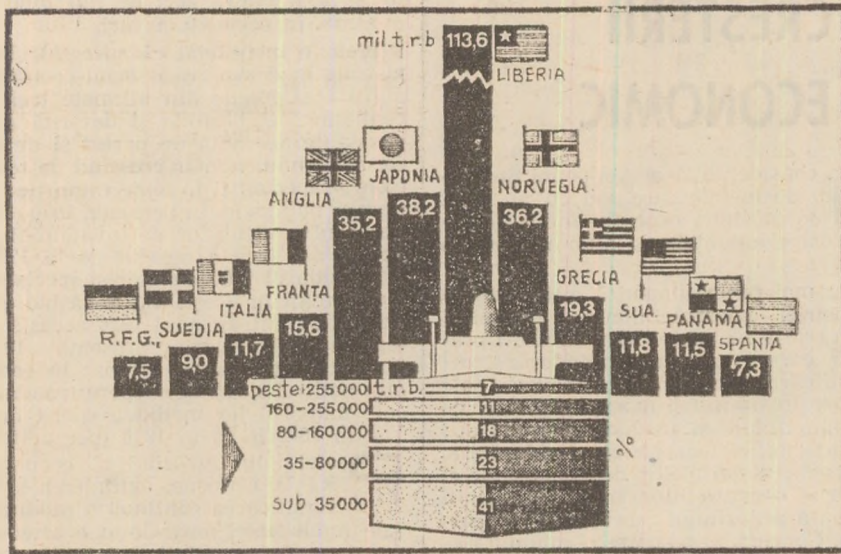
Nicolae POPOV

Flota petroliera mondiala

CONFORM datelor publicate în presa occidentală de specialitate, flota mondială de petroliere se compunea anul

— de pildă — au navigat în 1977 petroliere cu un tonaj brut superior celui (reunit) al Japoniei, Norvegiei și Angliei.

În ceea ce privește repartitia după

trecut din 4229 de nave, cu un tonaj global de 369 milioane t.r.b. Din graficul de mai sus se vede că — cu toate criticile aduse utilizării pavilioanelor de complezență — acest sistem se menține în vigoare; sub pavilionul liberian

tonaj a petrolierelor (de la 100 t.r.b. în sus), se constată că, întrucât „criza petrolului” a frânat construcția de supertancuri, ponderea navelor petroliere având peste 255 mii t.r.b. fiecare a rămas modestă — de numai 7% din total.

„Zece porunci” la export

BELGIA este una dintre cele mai „comerciale” națiuni din lume: având circa 0,02% din suprafața uscatului și ceva mai mult de 0,2% din populația mondială, ea participa anul trecut cu 3,8% la comerțul mondial nesocialist. Spicuiind din bogata experiență cîștigată în acest domeniu, directorul general al Comitetului belgian pentru comerț exterior a ținut nu demult o prelegere, intitulată „Zece porunci pentru îmbunătățirea exportului”, formulate în modul următor: 1) Informează-te! (pe lângă comitetul menționat, funcționează o „bancă de date”, cuprinzând circa 60 000 de referiri la situația pe piețele externe, la reglementările privind importul ș.a. — informații care sînt permanente improspătate); 2) Adaptea-te! (în cadrul comitetului se elaborează „modele” de restructurare a ramurilor industriale care „șchioapătă” la export); 3) Prezintă-te! (se recomandă folosirea în mai mare măsură a formelor colective de propagandă); 4) Specializează-te sub raportul calității! (întrucît calitatea produselor și a service-ului precumpănește în prezent față de preț, este important să fii — în această privință — în poziție „de vîrf”); 5) Folosește creditele de export!; 6) Riscă, dar totodată preîntîmpină consecințele mai grave! 7) Călătorește mereu! (dar nu „alerga” după alții, ci mergi acolo unde nu călătorește alții); 8) Investește în străinătate!; 9) Nu gîndi „apriori”! (trebuie să cauți un „canal” propriu de export și să perseverezi în obținerea succesului); 10) Specialiștii în export n-au dreptul să „adoarmă pe lauri”.

Îmbunătățirea condițiilor de munca

EXAMINÎND problemele și efectele îmbunătățirii condițiilor de muncă în

întreprinderile industriale, revista *Die Wirtschaft* arată nu demult că în R.D. Germană cele mai actuale sarcini în acest domeniu sînt: restrîngerea în continuare a domeniilor de lucru în condiții grele, prin mecanizarea complexă și automatizarea proceselor de producție; elaborarea și aplicarea în producție a unor măsuri menite să elimine monotonia în muncă; introducerea tehnicii și tehnologiei și punerea în funcțiune de obiective industriale, fără efecte negative asupra sănătății oamenilor și mediului înconjurător; elaborarea și aplicarea unor recomandări științifice fundamentate în vederea folosirii raționale a timpului de odihnă.

Experiența activității întreprinderilor cercetate a confirmat faptul că inițiativa colectivelor de muncă dă cele mai înalte rezultate economice acolo unde îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață în întreprindere este strîns legată de întrecerea socialistă, de mișcarea inovatorilor, de aplicarea sistemului de muncă în acord pe brigadă, de lupta cotidiană pentru îndeplinirea sarcinilor de plan. Se constată că participarea nemijlocită a lucrătorilor la îmbunătățirea condițiilor de muncă accelerează aplicarea tehnicii și tehnologiei noi, determină scurtarea termenului de atingere a nivelului proiectat al capacităților de producție, întărește stabilitatea colectivului de muncă ș.a.m.d.

Iranul — progrese în industrializarea țării

ECONOMIA IRANIANĂ și-a menținut și în 1977 ritmul susținut de dezvoltare, înregistrat în ultimii ani. Astfel, produsul național brut a sporit cu 16% (față de o creștere de 14% în 1976), producția industrială cu 14,6%, iar ba-

lanța schimburilor comerciale externe s-a încheiat cu un excedent de peste 10 miliarde dolari. Din cauza condițiilor climatice nefavorabile, la unele culturi agricole (grâu, sfeclă de zahăr) recoltele au fost mai reduse decît în 1976. situație compensată în parte de sporirea recoltei la alte culturi, ea, de exemplu, bumbacul. De asemenea, în cadrul politicii Iranului de preservare a resurselor sale de petrol, volumul extracției acestuia s-a redus cu circa 4% (la aproximativ 285 mil. tone) față de anul precedent.

Incasările provenite din export, în esență din petrol, au permis continuarea — cu unele retușuri — a realizării programelor de investiții în dezvoltarea industriei, agriculturii, transporturilor și altor ramuri ale economiei Iranului, precum și realizarea de investiții peste hotare, evaluate pentru anul financiar 1976/77 la circa 2 miliarde dolari. Anul trecut a fost încheiată extinderea combinatului de prelucrare a petrolului de la Abadan (care, cu o capacitate de 37,5 mil. tone pe an, este cea mai mare întreprindere de acest gen din lume), a fost dată în exploatare prima parte a uzinei petro-chimice de la Bender-Shahpur, precum și alte obiective menite să întărească industria prelucrătoare a Iranului.

Anglia: orientari în exportul de capital

DATELE publicate nu demult de Ministerul Comerțului din Anglia asupra evoluției exportului de capital privat englez arată că — după o scădere temporară în anul 1975 — acesta a crescut din nou în ultimii ani, sporul fiind totuși depășit, ca volum, de fluxul veniturilor nete obținute pe de urma exportului respectiv (vezi tabelul de mai jos). Aceleași date, care nu includ investițiile efectuate de companiile petroliere, ilustrează că în anii 1976 — 1977 s-au activizat și investițiile de capital străin în economia britanică.

Investiții private directe și veniturile obținute (în mil. lire sterline)

	1974	1975	1976	1977*
Investiții engleze peste hotare	1 575	1 094	2 108	1 863
Veniturile nete realizate	1 490	1 583	2 381	2 238
Investiții străine în Anglia**)	837	525	711	1 151
Veniturile nete realizate**)	609	615	1 023	1 313

*) Date preliminare.

**) Fără cele ale companiilor de asigurări.

Reține atenția repartitia geografică a investițiilor engleze private de capital și a veniturilor aferente; în anul 1976, de pildă, către alte țări capitaliste dezvoltate s-au îndreptat aproape 79% din volumul total al investițiilor, obținîndu-se de acolo 70% din totalul veniturilor nete realizate în același an. În ceea ce privește țările în curs de dezvoltare, nu le-au revenit decît 21% din investițiile private engleze în străinătate (451 mil. lire sterline), ele furnizînd, totodată, peste 28% din totalul veniturilor nete repatriate (respectiv 673 mil. lire sterline).

EXPORTUL DE MAȘINI ȘI UTILAJE

(Urmare din pag. 8)

spectiv exporturilor românești de echipamente energetice.

Astfel, în anul 1974 s-a perfectat contractul de livrare la cheie a rafinăriei de la Baniyas din Siria, în cadrul căreia centrala noastră a livrat echipamentele și a executat montajul centralei termoelectrice echipată cu 4 turboagregate cu 12 MW și cazanele de abur de 120 t/h aferente. Un alt exemplu de cooperare rodnică între țări în curs de dezvoltare îl constituie perfectarea cu Republica Federală Filipine a contractului de livrare și asistență tehnică pentru un turboagregat de 50 MW, 60 Hz, inclusiv echipamentele mecanice auxiliare, electrice și de automatizări, destinat centralei termoelectrice din Cebu, contract semnat chiar de cei doi președinți de state.

De asemenea în R.D. Germană au fost livrate și montate numeroase centrale de termoficare urbană, echipamente cu cazane de apă fierbinte de 50 sau 100 Gcal/h la Berlin, Leipzig, Rostock, Schwerin, Dresda etc.

Fapțul că centrala a acționat potrivit tendințelor pieței mondiale în orientarea exporturilor este reflectat de dinamica ponderii exportului său de echipamente energetice în totalul exportului de mașini și utilaje al centralei — aceasta a fost de 11,7% în anul 1971, 25% în 1975 și 43% în 1977, urmînd a avea o pondere și mai mare în anii viitori, ca urmare a lărgirii nomenclatorului cu noi produse mult solicitate pe piețele externe.

Elemente pentru formularea unei strategii de succes

ÎN CONTINUARE va trebui să avem în vedere evoluția pieței utilajelor energetice, să investigăm principalele tendințe ale cerințelor investitorilor din diferite țări, pentru a ne putea păstra poziția pe piața internațională și a extinde exporturile noastre la această grupă de produse.

Se apreciază că pe plan mondial și în următorii ani baza ener-

getică se va dezvolta cu un ritm mediu anual de minimum 10%, atîngînd la nivelul anului 1980 o valoare a necesarului de echipamente de circa 8—10 miliarde dolari, din care țările în curs de dezvoltare le revin circa 30%. Avîndu-se în vedere că astăzi volumul investițiilor pentru un bloc energetic de 330 MW este de sute de milioane de dolari, incluzînd desigur valoarea echipamentelor, construcția și montajul, rezultă o particularitate deosebită a exportului acestor echipamente și anume că procurarea se va face pe bază de licitații internaționale. În aceste condiții, organizarea corespunzătoare a activității de export, astfel încît să cunoaștem în timp util termenele și condițiile tehnice și de credit solicitate de beneficiar, pentru a asigura promptitudinea ofertei sînt decisive pentru succesul comercial. De asemenea, livrările se vor face în cadrul unor finanțări cu credite BIRD, guvernamentale sau comerciale, cu termene de rambursare de minimum 10 ani și cu dobînzii rezonabile. Listele de referință și noutatea tehnică vor constitui principalii factori care vor contribui la adjudecarea favorabilă a unor licitații internaționale.

O altă tendință care se constată azi este orientarea spre folosirea blocurilor energetice cu puteri instalate din ce în ce mai mari. Astfel, dacă pînă în anul 1970, într-o centrală termică puterea maximă instalată era cuprinsă între 1 000 și 2 000 MW, astăzi există în construcție centrale termice care totalizează puteri instalate de 4 000—5 000 MW, echipamente cu blocuri de puteri energetice de 330 MW și chiar mai mari. În aceste cazuri, datorită complexității furniturilor și a multiplelor probleme tehnice consultările tehnice sînt îndelungate, fabricația și montajul echipamentelor au de asemenea cicluri lungi, fapt care impune necesitatea orientării cu minimum 3—4 ani mai înainte spre cerințele unor potențiali investitori. În același timp, trebuie văzut că multe din țările în curs de dezvoltare nu au încă mari consumatori de energie electrică sau rețele și sisteme energetice

interconectate, care să permită exploatarea cu eficiență a blocurilor de mare putere, astfel că se poate aprecia destul de favorabilă conjunctura pentru exportul în continuare al utilajelor energetice de mică putere, adică de pînă la 50 MW.

Performanțele tehnice ale utilajelor energetice oferite vor trebui să fie de înalt nivel tehnic adică: randamente sporite, consumuri specifice minime, siguranță în exploatare, fiabilitate sporită etc., în condițiile unor prețuri și termene de livrare competitive.

Pornind de la aceste caracteristici și tendințe ale pieței, în domeniul cazanelor de abur energetic și industrial s-au făcut progrese importante în industria construcțiilor de mașini din țara noastră, respectiv în domeniul arderii combustibililor solizi inferiori — lignitul sau șistul bituminos mai ales. Astfel, ca urmare a unor laborioase studii și cercetări desfășurate la I.C.P.E.T. au fost rezolvate problemele speciale impuse de arderea șisturilor bituminose în cazanul de abur energetic de 520 t/h, care constituie în fapt o premieră mondială în acest domeniu. Tot în cadrul I.C.P.E.T. a fost elaborat proiectul de execuție al unui cazan de apă fierbinte de 100 Gcal/h care funcționează pe bază de lignit inferior, destinat centralei termice de la Zalău. Și această tipodimensiune de cazan constituie o performanță tehnică de vîrf de natură să suscite un larg interes pe piața mondială în actuala conjunctură, de accentuare a dificultăților de producere a hidrocarburilor superioare (țifei, gaze).

Pe baza experienței căpătate de cadrele sale, activitatea de furnizor general intern pentru export a centralei este într-o continuă perfecționare. Dat fiind complexitatea utilajelor și multitudinea subfurnizorilor, este necesară o colaborare tot mai strînsă cu întreprinderile de comerț exterior ca: UZINEXPORTIMPORT și INDUSTRIALEXPOT care au atribuții de furnizori generali externi, precum și cu institutele de studii și proiectări cu atribuții de proiectanți generali pentru centralele termice, respectiv hidraulice pentru a răspunde în continuare cu promptitudine și elasticitate partenerilor externi.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării
Economice și Sociale, Institutul Central de
Cercetări Economice

Sumarul nr. 36 din 8 septembrie 1978

- Vizita de lucru a tovarășului
Nicolae Ceaușescu în județele
Vrancea și Brăila 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Producția netă - indicator mobi-
lizator în valorificarea superioară
a potențialului productiv (Stere
Stătică) 2
- Ancheta „R.E.” Funcționalitatea
aprovizionării în întreprinderea
industrială (III). Reducerea con-
sumurilor de materiale (Bogdan
Fădure, Alexandru Blaga) 4
- Cooperarea interuzinală și creș-
terea eficienței economice
(II) (V. Boescu, L. Țintea) 6
- Experițe în actualitate. Promo-
varea exportului de mașini și
utilaje (Nicolae Oneci) 8
- Perfecționarea mecanismului eco-
nomico-financiar
● Contractul de credit, instru-
ment calitativ nou în relațiile
bancă-întreprindere (Nicolae Pre-
torian) 9
● Metodologia de calcul a valo-
rii producției nete în agricul-
tură (dr. Ion Marian) 11
- Stimularea creșterii producției și
eficienței în cooperativele agri-
cole de producție, prin diferen-
țierea tarifelor de retribuție a
muncii în acord global (I)
(dr. Mircea Bota) 12
- Cititorii au cuvântul 14

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Imperative ale realizării planului
în construcțiile industriale (Adrian
Rusu) 15

TEORII • IDEI

- Economia societății dace în vre-
mea lui Burebista (Radu Con-
stantinescu) 18
- Folosirea pirghiilor economice și
financiare în conducerea planifi-
cată a dezvoltării economico-
sociale (prof. dr. Ștefan Arsene) 20
- Școli-curenți-economiști. Școala
transilvană de gândire eco-
nomică și social-politică - anima-
toare a pregătirii spirituale a
Marii Uniri (II). Împletirea gin-
dirii economice cu cea socială
și politică (prof. dr. Ivanciu-
Nicolae Văleanu) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Expunerea tovarășului NICOLAE
CEAUȘESCU - idei în acțiune.
Accesul neîngrădit al țărilor în
curs de dezvoltare la știința și
tehnologia modernă - cale de
accelerare a progresului econo-
mic și social (Gheorghe Dumitru) 25
- Tendințe - conjuncturi 27
- R.P. Bulgaria. Corelarea ritmului
susținut de creștere cu moderni-
zarea economiei (Romeo Constan-
tin) 28
- R.P.D. Coreeană. Accelerarea
creșterii potențialului economic
(Nicolae Popov) 29

În suplimentul acestui număr: Relații fi-
nanciar-valutare și comerciale internațio-
nale.

IN THE ISSUE

- Machines and equipment export
promotion (Nicolae Oneci) 8
- The credit contract - a new
qualitative instrument in the
bank-entreprise relationship (Ni-
colae Pretorian) 9
- The economy of the Dacian so-
ciety in Burebista's time (Radu
Constantinescu) 18
- The use of economic and finan-
cial levers in the planned man-
agement of the economic and
social development (II) (Prof dr.
Ștefan Arsene) 20
- The unrestricted access of de-
veloping countries to modern
science and technology - a
means of accelerating the econo-
mic and social progress (Gheor-
ghe Dumitru) 25
- The People's Republic of Bulga-
ria. The correlation of the steep
growth rate with the moderniza-
tion of the economy (Romeo
Constantin) 28
- The Korean People's Democratic
Republic. Growth acceleration of
the economic potential (Nicolae
Popov) 29

DANS LE NUMERO

- La promotion de l'exportation de
machines et outillages (Nicolae
Oneci) 8
- Le contrat de crédit, instrument
qualitativement nouveau dans les
relations banque-entreprise (Ni-
colae Pretorian) 9
- L'economie de la société dace
au temps de Burebista (Radu
Constantinescu) 18
- L'utilisation des leviers écono-
miques et financiers dans la di-
rection planifiée du développe-
ment économique et social (II)
(prof. dr. Ștefan Arsene) 20
- L'accès sans entraves des pays
en développement à la science et
la technologie modernes - voie
d'accélération du progrès écono-
mique et social (Gheorghe Du-
mitru) 25
- R.P. de Bulgarie. La corrélation
du rythme soutenu de croissance
avec la modernisation de l'éco-
nomie (Romeo Constantin) 28
- R.P.D. de Corée. L'accélération
de la croissance du potentiel
économique (Nicolae Popov) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Поощрение вывоза машин и
оборудования (Николае Онець) 8
- Кредитный контракт, качест-
венно новый инструмент в от-
ношениях между банком и
предприятием (Николае Пре-
ториан) 9
- Экономика дакского общества
во времена Буресизма (Раду
Константинеску) 18
- Использование экономических
и финансовых рычагов в пла-
новом руководстве экономи-
ческо-социального развития (II)
(проф. др. Стефан Арсене) 20
- Свободный доступ развиваю-
щихся стран к современной
науке и технике - путь уско-
рения экономического и со-
циального прогресса (Георге
Думитру) 25
- Н.Р. Болгария: Корреляции
между уверенным темпом раз-
вития и модернизацией эконо-
мики (Ромео Константин) 28
- Корейская Н.Д.Р.: Ускорение
роста экономического потенци-
ала (Николае Попов) 29

Redacția și administrația : Calca Dorobanților nr. 11-25, 71131 București,
telefon 121369. Cont I.S.I.A.P. nr. 61.51.301.52 B.N.R.S.R. - Filiala sect. 1
București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Științei”.

Abonamentele se încheie la oficiile postale, factorii postali și difuzorii
voluntari de presă din întreprinderi și instituții, Prețul unui abonament (in-
clusiv suplimentul săptămânal) : pentru întreprinderi și instituții - 260 lei
anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional,
elevi, studenți - 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Teamen
limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de
abonare.

ASIGURAREA – O MĂSURĂ UTILĂ DE PREVEDERE

Printre numeroasele feluri de asigurări de persoane puse la dispoziția populației de către Administrația Asigurărilor de Stat este și „Asigurarea familială mixtă de viață”, care satisface dorința celor care vor să ia măsură suplimentară de prevedere pentru ei și membrii familiei lor și, concomitent, să realizeze economii planificate pe o anumită perioadă de timp.

Pe scurt, o astfel de asigurare prezintă următoarele caracteristici :

– poate cuprinde pe toți membrii de familie care – la data contractării asigurării – sînt în vîrstă de la 5 la 65 de ani ;

– se poate contracta pe orice durată cuprinsă între 5 și pînă la 15 ani, la o sumă ce se stabilește de asigurat ;

– participă la tragerile lunare de amortizare, prin combinațiile de cîte 3 litere ce se atribuie pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată ;

– plata sumei asigurate se face – de ADAS – în următoarele cazuri : în caz de invaliditate permanentă (totală sau parțială) din accidente a oricărui dintre asigurați : la ieșirea combinației (combinațiilor) de litere, cu prilejul tragerilor de amortizare ; la expirarea asigurării (independent de sumele plătite anterior pentru eventualele cazuri de invaliditate permanentă) ; în caz de deces din orice cauză a oricărui dintre asigurați.

La expirarea asigurărilor, cu primele achitate la zi, suma asigurată prevăzută în poliță se plătește majorată cu 10%, iar în cazurile de invaliditate permanentă parțială a oricărui dintre asigurați, suma convenită, corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, se plătește majorată cu 25%, în limita sumei asigurate, chiar dacă accidentul s-a întimplat în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării și cînd se plătitese numai o rată de primă ;

– primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei care contractează asigurarea, de durata poliței, de mărimea sumei asigurate, precum și de numărul și vîrsta membrilor de familie ce se includ în asigurare, putîndu-se plăti – la cerere – în rate anuale, semestriale, trimestriale ori lunare. Este de menționat faptul că, în situația în care asiguratul achită anticipat primele de asigurare pe mai mulți ani, ADAS acordă o reducere anuală de 4% pentru fiecare an de plată anticipată, începînd cu cel de al doilea an socotit de la expirarea anului de asigurare în curs.

Pentru relații suplimentare și contractarea de asigurări cei interesați se pot adresa responsabililor cu asigurările din organizațiile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

PĂRINȚI!

În librării și la raioanele cu articole de papetărie din magazinele universale ale comerțului de stat vă așteaptă seturi cu rechizitele necesare elevilor din toate clasele (caiete, coperți pentru caiete și cărți, stilouri, creioane negre și colorate, plastilină, penare, gume, ascuțitori, linii gradate, compase și alte articole pentru desen tehnic).

De asemenea, în magazinele și la raioanele cu confecții pentru copii, s-a pus în vânzare un sortiment complet de uniforme școlare (inclusiv măsuri speciale).

Rețineți!

Cumpărând din timp uniformele și rechizitele necesare copiilor dv. evitați aglomerația specifică din zilele premergătoare deschiderii noului an școlar.

**În curînd
începe
un nou
an școlar!**

